Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ajda Predalič

Motnje hranjenja pri osebah s težavami v odraščanju, ki so doživele travmo ali zlorabo

Diplomsko delo

Ljubljana, 2022

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ajda Predalič

Motnje hranjenja pri osebah s težavami v odraščanju, ki so doživele travmo ali zlorabo

Diplomsko delo

Mentorica: prof. dr. Vesna Leskošek

Ljubljana, 2022

Hvala vsem, ki ste z mano delili svoje osebne zgodbe in izkušnje ter mi pokazali, kako malo je potrebno za srečo. Zahvaljujem se tudi zaposlenim na Centru Janeza Levca, OE Dom, ki ste mi nudili strokovno pomoč in podporo.

Posebna zahvala gre mentorici prof. dr. Vesni Leskošek za vso pomoč in usmeritve pri pisanju diplomskega dela.

Za vso ljubezen in podporo na moji življenjski poti bi se želela zahvaliti svoji družini. Hvala vam!

POVZETEK

V diplomskem delu sem se osredotočila na raziskovanje motenj hranjenja oziroma na raziskovanje odnosa oseb s težavami v odraščanju, ki so doživele travmo ali zlorabo do prehranjevanja in hrane ter njihovo mnenje o sebi. V pregledu problematike sem se osredotočila na teme, kot so motnje hranjenja, travme ter nasilje in zlorabe. Zapisala sem nekaj na splošno o motnjah hranjenja, katere oblike poznamo, kateri so vzroki zanje, motnje hranjenja kot posledica nasilja ali zlorabe in programe, ki so na voljo osebam z motnjami hranjenja. Poleg tega sem navedla vrste in posledice travme v otroštvu, predstavila pa sem tudi nasilje in zlorabe, opredelila razliko med njima, oblike in posledica nasilja in zlorabe ter kako so otroci s težavami v odraščanju izpostavljeni vsem možnim oblikam nasilja in zlorabe. V diplomskem delu sem želela raziskati odnos posameznikov s težavami v odraščanju, ki so doživeli travmatičen dogodek oz. zlorabo v otroštvu ali kasneje v življenju, do hrane in hranjenja in njihovo mnenje o sebi ter ugotoviti vpliv institucije na odnos do prehranjevanja. V empiričnem delu sem nato predstavila ugotovitve, ki sem jih pridobila s spraševanjem po vprašanjih vodila za intervju. Vprašanja, ki sem jih zastavljala, so povezana z njihovim mnenjem o prehranjevanju, kakšno vlogo ima hrana zanje po njihovem mnenju, kako vidijo sebe in kako je travmatičen dogodek/dogodki oz. zloraba vplival na njihovo mnenje o sebi ter na prehranjevanje. Vzorec 8 uporabnikov, ki stanujejo v OE Dom Janeza Levca, je priložnostni, naredila pa sem tudi intervju s strokovno delavko, ki je zaposlena v OE Dom Janeza Levca. Ugotovila sem, da močna čustva oz. ti travmatični dogodki ali zlorabe, ki so jih uporabniki doživeli, precej vplivajo na spremembo prehranjevanja pri uporabnikih (večja in manjša potreba po hrani itd.), pri nekaterih pa so ti dogodki vplivali tudi na mnenje uporabnikov o sebi. Poleg tega okvirji institucije, na področju prehranjevanja, v veliki meri vplivajo na uporabnike, jih omejujejo. Zato se mi zdi ustvarjanje oz. omogočanje individualnosti, prilagojenosti vsakemu posamezniku znotraj institucije, izredno pomembno. Socialni delavci in drugi strokovni delavci lahko k temu pripomoremo s svojim delom, tako, da uporabnikom prisluhnemo ter upoštevamo njihove želje, potrebe in cilje. V pomoč so nam lahko razni koncepti in metode, npr. osebni načrt, analiza tveganja ipd. Rezultati raziskave so koristni zato, ker pripomorejo k razumevanju pogleda uporabnikov s težavami v odraščanju na prehranjevanje, osvetlijo njihov pogled na vlogo institucije pri prehranjevanju in hkrati opozarjajo na pomembnost tem, ki jim moramo pri delu z mladimi posvetiti večjo pozornost.

Ključne besede: motnje hranjenja, težave v odraščanju, travme, nasilje in zlorabe, institucija, doživljanje sebe, odnos do hrane, službe pomoči.

Eating disorders in people with adolescent problems who have experienced trauma or abuse

ABSTRACT

In my thesis I focused on eating disorders, or rather on the attitudes of people with growing up problems who have experienced trauma or abuse towards eating and food, and how they feel about themselves. In my overview of the issues, I have focused on topics such as eating disorders, trauma and violence and abuse. I have written something in general about eating disorders, what forms we know, their causes, eating disorders as a result of violence or abuse, and the programmes available to people with eating disorders. In addition, I have outlined the types and consequences of childhood trauma, and I have presented violence and abuse, the difference between them, the forms and consequences of violence and abuse, and how children with growing up problems are exposed to all possible forms of violence and abuse. In my thesis I wanted to explore the attitudes of individuals with growing up problems who have experienced a traumatic event or abuse in childhood or later in life towards food and eating and to find out the influence of the institution on attitudes towards eating. In the empirical part, I then present the findings from the interview guide questions. The questions I asked are related to their views on eating, what role they think food plays for them, how they see themselves and how the traumatic event(s)/abuse(s) has affected their view of themselves and their eating. The sample of 8 users living in the Janez Levec Home is accidental, and I also interviewed a professional working in the Janez Levec Home. I have found that strong emotions or traumatic events or abuse experienced by the users have a significant impact on the change in eating behaviour of the users (more and less need for food, etc.), and for some of them, these events have also influenced the users' opinion of themselves. In addition, the institution's frameworks, in the area of nutrition, largely influence the users, limiting them. That is why I think it is very important to create or enable individuality for each individual within the institution. Social workers and other professionals can contribute to this through our work, by listening to users and taking into account their wishes, needs and goals. Various concepts and methods can help, e. g. a personal plan, risk analysis, etc. The results of the survey are useful because they help to understand the perspective of users with adolescent eating problems, shed light on their view of the role of the institution in eating, and at the same time highlight the importance of the topics that we need to pay more attention to when working with young people.

Key words: eating disorders, growing up problems, trauma, violence and abuse, institution, experiencing yourself, relationship with food, support services.

KAZALO VSEBINE

1. TEORETIČNI UVOD 1
1.1. Motnje hranjenja 1
1.1.1. Oblike motenj hranjenja 2
1.1.1.1. Anoreksija nervoza 2
1.1.1.2. Bulimija nervoza 3
1.1.1.3. Kompulzivno prenajedanje 3
1.1.1.4. Ortoreksija nervoza 4
1.1.1.5. Bigoreksija nervoza 4
1.1.2. Vzroki za motnje hranjenja 5
1.2. Travme 5
1.2.1. Vrste travm 6
1.2.2. Posledice travme v otroštvu 7
1.3. Nasilje in zlorabe 8
1.3.1. Razlika med nasiljem in zlorabo 9
1.3.2. Oblike nasilja in zlorabe 10
1.3.2.1. Zanemarjanje 10
1.3.2.2. Telesno ali fizično nasilje in zlorabe 11
1.3.2.3. Psihično nasilje in zlorabe 11
1.3.2.4. Spolno nasilje in zlorabe 11
1.3.2.5. Ekonomsko nasilje in zlorabe 12
1.3.2.6. »Nove« oblike nasilja v družini 12
1.3.2.7. Specifične vrste nasilja nad otroki 13
1.3.2.8. Institucionalno nasilje – zanemarjanje in nasilje nad otrokom v ustanovi 14
1.3.3. Otroci s težavami v odraščanju 14
1.3.4. Posledice nasilja in zlorabe nad otroki 15
1.3.4.1. Motnje hranjenja kot posledica nasilja ali zlorabe 16
1.4. Programi, ki so na voljo osebam z motnjami hranjenja 16
1.4.1. Programi za obravnavo motenj hranjenja v Sloveniji 17
1.5. Razvojno primerna prehrana 18
1.5.1. Smernice zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah 18
2. OPIS PROBLEMA 21
2.1. Raziskovalna vprašanja 21
3. METODOLOGIJA 23
3.1. Vrsta raziskave 23
3.2. Merski instrument in viri podatkov 23
3.3. Populacija in vzorec 23
3.4. Zbiranje podatkov 24
3.5. Obdelava in analiza podatkov 24
4. REZULTATI 26
4.1. Prehranjevanje 26
4.1.1. Poznavanje motenj hranjenja 27

4.1.2. Pogled strokovne delavke na prehranjevanje otrok 27
4.2. Institucija 29
4.2.1. Pogled strokovne delavke na prehranjevanje v instituciji 30
4.3. Mnenje o sebi 31
4.4. Travma ali zloraba 32
4.5. Službe pomoči 33
5. RAZPRAVA 34
6. SKLEPI 41
7. PREDLOGI 43
8. VIRI IN LITERATURA 44
9. PRILOGE 50
9.1. Vodili za intervju 50
9.1.1. Vodilo za intervju z uporabniki 50
9.1.2. Vodilo za intervju s strokovno delavko 51
9.2 Soglasje 53
9.3. Transkripti intervjujev 54
9.3.1. Transkript 1 54
9.3.2. Transkript 2 57
9.3.3. Transkript 3 59
9.3.4. Transkript 4 61
9.3.5. Transkript 5 64
9.3.6. Transkript 6 66
9.3.7. Transkript 7 68
9.3.8. Transkript 8 70
9.3.9. Transkript pogovora s strokovno delavko 71
9.4. Odprto kodiranje intervjujev 75
9.5. Osno kodiranje 116
9.6. Odnosno kodiranje 130

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. Motnje hranjenja

Motnje hranjenja so duševne motnje. Čeprav se pri osebah z motnjami hranjenja na videz vse vrti okoli hrane in se zdi problem enostavno rešljiv že samo z vzpostavitvijo normalnega hranjenja, pa je problem kompleksnejši in težji. Telesna teža je le zunanji znak duševnega dogajanja, hrana pa le sredstvo za lajšanje duševnih bolečin in stisk. Z njeno pomočjo osebe z motnjami hranjenja nadomestijo občutke in čustva, ki jih ne marajo. V ozadju pa se skrivajo težke duševne stiske in nesprejemanje samega sebe ter slaba samopodoba (Hafner, 2018). Reljič Prinčič (2000, str. 43) motnje hranjenja označi kot »kompleksen problem«.

Tudi Erzar (2007, str. 145) motnje hranjenja uvršča med duševne motnje. Pravi, da »motnje hranjenja na izjemno boleč in akuten način ovirajo posameznikovo vsakodnevno delovanje in normalno življenje in torej vplivajo na misli, vedenje in doživljanje osebe z motnjo, tako da se celotno življenje osebe vrti okoli hrane, teže in telesne podobe«. Navaja tudi, da se motnje hranjenja najpogosteje razvijejo pri mladostnicah in mlajših ženskah ter jih redko najdemo pri otrocih, odraslih ženskah in moških.

Vendar pa se motnje hranjenja dandanes pojavljajo pri vedno mlajših osebah in pri vedno starejših ter tudi pri moških. Močnik (2020) je v svoji raziskavi ugotovila, da je pogostost pojava anoreksije nervoze, je pri obeh spolih (fantje in dekleta) enak. Tudi Modrin Švab (2017) opozarja da, strokovnjaki, ki se ukvarjajo z motnjami hranjenja, opažajo zniževanje starostne meje ob nastanku motnje hranjenja.

Švab in drugi (1998, str. 7–21) pravijo, da so motnje hranjenja diagnostični pojem, ki izhaja iz psihiatrije in se ga poslužuje širša družba. Motnja hranjenja, kot pravijo, predstavlja način soočenja z življenjem, ki pa ga je mogoče spremeniti. Poleg tega navajajo, da je motnja hranjenja vedno odraz na posameznikovo doživljanje, ki je nekaj zelo zapletenega in pretanjenega.

Medicinski modeli motnje hranjenja uvrščajo večinoma med duševne motnje, kot pravi Sernec (2010, str. 106) pa jih sociologi in antropologi uvrščajo med etnične motnje. Gre za motnje, pri katerih so prisotne povezave med osebnimi stiskami in konflikti ter spremembami v družbenopolitičnem okolju. Da motnje hranjenja razumemo s sociološkega in antropološkega vidika in jih torej opišemo kot etnične motnje današnje dobe, vidimo, da bistvo teh motenj ni

posnemanje telesne bolezni, temveč gre za manipuliranje s hrano, preokupacijo s svojim telesnim videzom in maso.

Pri opredelitvah motenj hranjenja pogosto naletimo na izraz motnje prehranjevanja. Pšeničny in Perat (2017) opozarjata na razliko med motnjami hranjenja in motnjami prehranjevanja, saj se ta dva pojma, zaradi nekaterih skupnih značilnosti, pogosto enači. Motnje prehranjevanja so neustrezne prehranjevalne navade, ki zajemajo izpuščanje obrokov, diete ter neuravnoteženo prehrano, vse to pa lahko povzroči nihanje telesne teže. Iz motenj prehranjevanja se lahko kasneje razvijejo tudi motnje hranjenja. Sernec (2010) motnje prehranjevanja označi kot nekakšno predstopnjo motenj hranjenja, vendar poudari, da se motnje prehranjevanja ne razvijejo vedno v motnje hranjenja.

Bryant-Waugh in Lask (1995) motnje hranjenja pri otrocih opisujeta kot motnje, pri katerih se pojavlja prekomerna skrb za nadzor telesne teže in oblike, poleg tega pa je prisotno tudi grobo, nezadostno, neredno ali kaotično uživanje hrane. Najpogosteje prepoznani motnji hranjenja sta anoreksija nervoza in bulimija nervoza.

1.1.1. Oblike motenj hranjenja

Med najbolj znane motnje hranjenja spadajo anoreksija nervoza, bulimija nervoza ter kompulzivno prenajedanje, v zadnjem času pa se pojavljata tudi ortoreksija nervoza in bigoreksija nervoza. Juvan (2016) omenja, da se lahko pri posameznikih pojavljajo tudi kombinacije oblik motenj hranjenja in prehajanje iz ene oblike v drugo. Tudi Erzar (2007) omenja, da se lahko pojavlja mešana oblika motnje hranjenja, pri kateri oseba kaže simptome anoreksije in bulimije.

1.1.1.1. Anoreksija nervoza

Anoreksijo nervozo oz. anoreksijo lahko opredelimo kot psihosomatsko motnjo hranjenja. Čeprav je navzven vidna predvsem izrazita shujšanost, gre za izraz notranje globlje čustvene psihosocialne stiske (Brecelj-Kobe, kot navedeno v Arzenšek, Turčin in Lahe, 2005)

Anoreksija se kaže kot obupen strah pred debelostjo, preobremenjenost s telesno težo in obliko sovjega telesa, namerno povzročena prenizka telesna teža, ostali znaki pa so še izguba menstruacije in upočasnjen telesni razvoj v obdobju pubertete ali pred njo (Hafner, 2018). Simptomi anoreksije, ki jih navede Erzar (2007, str. 145), so naslednji: zavračanje hrane oz. izgubljanje teže, pretiran in močan strah pred pridobivanjem teže in debelostjo, pretirana

pozornost glede telesne teže in telesnih oblik, izguba menstruacije in popačena podoba lastnega telesa.

Podjavoršek (2004, str. 119) omenja pomemben vidik, ki ga ne smemo spregledati, in sicer pravi, da je anoreksija »bolezen« tretjega tisočletja in je skoraj vedno odraz cele družine, ne le posameznika, ki to »bolezen« ima. Tudi Hafner (2018) opozarja, da anoreksija prizadene vso družino.

Ločimo dva tipa anoreksije nervoze: restriktivni tip (oseba doseže izgubo telesne teže predvsem z dietami, stradanjem ali pretirano telesno aktivnostjo) in »tip basanja«/»čiščenja« (nekatere osebe imajo epizode basanja s hrano, ki jim običajno sledi samopovzročeno bruhanje ali zloraba laksativov, diuretikov ali klistiranje; drugi pa izvedejo »čiščenje« že po manjših količinah hrane in torej ni nujno, da se prenajedajo) (Pandel Mikuš, 2003, str. 31).

1.1.1.2. Bulimija nervoza

Bulimija nervoza oz. bulimija je motnja, pri kateri oseba trpi zaradi ponavljajočega se prenajedanja, ki mu sledi bruhanje (Erzar, 2007, str. 145). Pri bulimiji po navadi ločimo med dvema tipoma, to sta purgativni tip, za katerega je značilno, da se ženske običajno znebijo zaužite hrane z bruhanjem ali jemanjem odvajal, drugi tip pa je nepurgativni, za katerega je značilno, da pacientke omejujejo hranjenje ali pretirano telovadijo med epizodami prenajedanja (Reljič Prinčič, 2000). Osebe z bulimijo nervozo se soočajo s pomanjkanjem samozavesti ter zelo pogosto tudi s pomanjkanjem topline in ljubezni, ki ju želijo na nek način izsiliti od bližnjih in predvsem od partnerja pričakujejo, da se ves čas ukvarja z njimi, jih vključuje v vse plati svojega življenja, da jim ves čas daje vedeti kako pomembni so zanj (Jovanović, 2013, str. 60–63). Bulimijo je v veliko primerih tudi zelo težko odkriti, saj imajo osebe zelo pogosto normalno težo ali so celo rahlo pretežke (American Psychiatric Association, 2013). Simptomi bulimije so cikli prenajedanja in bruhanja ali drugih purgativnih oblik, kot so jemanje odvajal, shujševalnih tablet, diuretikov, pretirana telovadba ali stradanje, pretirana pozornost glede telesne teže ali telesnih oblik, občutek izgube kontrole pri uživanju hrane (Erzar, 2007, str. 145).

1.1.1.3. Kompulzivno prenajedanje

Kompulzivno prenajedanje je motnja hranjenja, pri kateri gre za prekomerno uživanje hrane ter izgubo nadzora nad hranjenjem (Sternad, 2001). Kompulzivno prenajedanje se pojavi v zgodnjem ali srednjem odraslem obdobju. Osebe imajo lahko občutek pomanjkljivega nadzora nad lastnim življenjem, vendar gre za veliko več kot to (Sernec, 2010). Osebe po navadi trpijo

za nizko samopodobo in slabim samospoštovanjem (Sernec, 2010) ter s prenajedanjem poskušajo premostiti boleča čustva, kot so strah, jeza, žalost in osamljenost (Hafner, 2018).

Posameznik ves čas hrepeni po hrani, temu pa sledi prenajedanje (Sternad, 2001). Osebe se prenajedajo, tem obdobjem prenajedanja pa ne sledijo vedenjski vzorci za zniževanje telesne mase (npr. bruhanje, stradanje, zloraba odvajal in/ali diuretikov, prekomerna telesna aktivnost). Posledično so obolele osebe najpogosteje prekomerno hranjene (Sernec, 2010).

1.1.1.4. Ortoreksija nervoza

Ortoreksija nervoza (ortoreksija) je motnja hranjenja, pri kateri je značilna patološka obsedenost z zdravo, biološko hrano in vodi do izrazitih prehrambnih restrikcij. Ortoreksija je značilna predvsem za ženske v zgodnji in srednji odrasli dobi. Kot pri večini motenj hranjenja, je tudi pri ortoreksiji problem nizka samopodoba in slabo samospoštovanje ter potreba po nadzoru (Sernec, 2010). Vendar pa pri ortoreksiji ni strahu pred debelostjo niti težnje po vitkosti (Hafner. 2018). Izstopajoče osebnostne poteze so perfekcionizem, pretirana storilnost, rigidnost in velika potreba po pohvalah s strani okolice. Odsotni pa so strah pred debelostjo, težnja po vitkosti in motena telesna shema. Ortoreksija lahko vodi v podhranjenost, izgubo socialnih stikov in čustvene motnje (Sernec, 2010; Hafner, 2018).

1.1.1.5. Bigoreksija nervoza

Za bigoreksijo nervozo (bigoreksijo) ali mišično dismorfijo, je značilna obsedenost s potrebo po mišičastem telesu in izrazito motena telesna shema (kljub pretirano mišičastemu telesu se doživljajo presuhe in premalo možate). Vzrok bigoreksije izvira tudi iz nizke samopodobe in slabega samospoštovanja. Obolevajo predvsem moški v obdobju mladostništva in zgodnje odraslosti, ki večino svojega časa preživljajo v fitnesih, pogosto pa zlorabljajo tudi anabolne steroide, kar še dodatno ojači pridruženo depresivno motnjo in povzroči motnje spolnih funkcij, ki so lahko ireverzibilne (Sernec, 2010).

Obsedenost s potrebo po mišičnem telesu pa je, kot pravi Juvan (2016), odraz medijskih podob, ki so nam posredovanje skozi različne medije (TV-oglasi, socialna omrežja ipd.) in reševanja notranjih stisk na spolno specifičen način.

1.1.2. Vzroki za motnje hranjenja

Do motenj hranjenja po navadi pride zaradi pomanjkanja samozavesti, negativne samopodobe, slabih izkušenj (nesramni, žaljivi komentarji lahko povzročijo pomanjkanje samozavesti in nezaupanje vase), travm v otroštvu, povečanje telesne teže, spolne zlorabe, medijev, ki spodbujajo vitka/presuha telesa in zagovarjajo popolno lepoto ipd. Sternad (2001) pravi, da je stopnja zaupanja vase odvisna od tega, kakšno predstavo imamo o sebi (pozitivno, odklonilno ipd.). Predstava o sebi je eden od temeljev, na katerih stoji 'zgradba' našega duševnega in čustvenega zdravja, zato je pomembno, da razumemo, kako nastanejo vsa različna mnenja, ki jih imamo o sebi. Posameznik razvija podobo o sebi že od rojstva dalje, predstava, ki jo imamo o sebi, ni prirojena, ampak se jo naučimo, spoznavanje samega sebe pa je zapleten proces, ki poteka večino našega življenja, ne da bi se ga sploh zavedali.

Bukovec (2016) pravi, da lahko dejavnike za nastanek motenj hranjenja delimo na družinske dejavnike (nasilje v družini, ločeni starši, spolne zlorabe v otroštvu, alkoholizem v družini …), sociokulturne dejavnike (vpliv medijev, spremenjena vloga ženske: da mora biti lepa, urejena, visoko izobražena) ali biološko-genske dejavnike (perfekcionizem, prekomerna teža v otroštvu, potrebe po potrjevanju s strani okolice …).

Razlogi za nastanek motenj hranjenja so zapleteni, vendar je travma iz otroštva, eden od verjetnih dejavnikov tveganja, ki je pri mladostnikih z motnjo hranjenja vse pomembnejši (Groth, Hilsenroth, Boccio in Gold, 2019). Raziskave so pokazale, da precejšnji delež, skoraj 50 % oseb z diagnozo motenj hranjenja poroča o travmi ali zlorabi v otroštvu (predvsem o spolni zlorabi in drugih travmah, povezanih z nasiljem) (Carter, Bewell, Blackmore in Woodside, 2006; Rodriguez, Perez in Garcia, 2005).

1.2. Travme

Opredelitve travme in travmatičnih dogodkov se v literaturi razlikujejo. Travmatičnim dogodkom je skupno to, da gre za izjemno ogrožajoč dogodek, v ljudeh izzove intenziven strah, oseba nima nadzora nad njim in ga ne more obvladati, dogodek ogrozi tudi občutek nadzora, povezanosti z drugimi in občutek smisla. Gre za zelo ekstremno dogodke, ki odpravijo posameznikov občutek varnosti in gotovosti (Arambašič, Lewis Herman, Johnson, Collins in Collins, Cvetek, kot navedeno v Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 204).

Terr (1991, str. 11) travmo iz otroštva opredeli kot »duševno posledico nenadnega zunanjega udarca ali serije udarcev, zaradi katerih je mladostnik začasno nemočen in se ne more spoprijeti z običajnim obvladovanjem in obrambo.«

Markham (1999, str. 16–19) pravi, da je zelo pomembno, da razumemo, kako dogodki iz otroštva lahko globoko in trajno vplivajo na naše življenje, torej, da prvotne psihične travme včasih sploh ne povzročijo ljudje, temveč dogodki, ki jih nihče ne more nadzorovati. Magrudera, McLaughlin in Elmore Borbon (2017) pravijo, da se travmatični dogodki lahko pojavljajo naključno, vendar pa lahko nanje vplivajo tudi individualne značilnosti, odnosi med vrstniki, značilnosti skupnosti ter družbenopolitični dejavniki. Včasih je dogodek, ki povzroči težavo tako bežen ali je videti tako nepomemben, da gre neopazno mimo navzočih, kot tudi mimo osebe, ki se ji dogodek pripeti. Kljub temu pa strahovi, ki jih potlačimo v sebi, sčasoma le rastejo in se kasneje v življenju kažejo na mnogih življenjskih področjih, ki niso bila neposredno povezana s prvotno travmo (Markham, 1999). Travma ni to, kar se ti zgodi, temveč je to kar se zgodi znotraj tebe kot rezultat tega kar se ti zgodi, torej travma ni dogodek, travma je naš odziv na nek dogodek (Mate, 2020).

Markham (1999, str. 18–19) govori o tem, da otroci v starših ali skrbnikih vidijo vsemogočna bitja, ki se nikoli ne motijo. Če torej otroke eden ali oba starša odklanjata, bodo verjeli, da so za to krivi sami. Veliko otrok tudi za razvezo staršev misli, da so krivi oni sami, še posebej v družinah, kjer se starša ne moreta dogovoriti glede skrbništva otrok. Otrok pa se ne čuti odklonjenega samo pri namernih ukrepih. Ljudje umrejo ali zbolijo in morajo v bolnišnico ipd. V številnih primerih otroci tudi to doživijo kot zavračanje, zato je izredno pomembno, da si vzamemo čas in otroku razložimo položaj.

Psihične travme nimajo vedno enakih vzrokov oz. morda bi lahko rekli celo izvorov. Prvotne psihične travme včasih ne povzročijo ljudje, temveč dogodki, ki jih nihče ne more nadzorovati (Markham, 1999).

1.2.1. Vrste travm

Markham (1999) govori o naključni psihični travmi, nenamerni psihični travmi, namerni travmi in travmah pod vplivom alkohola. **Naključna psihična travma** se nanaša na dejansko naključje. Pravi namreč, da so nekateri dogodki sicer lahko namerni, vendar sama misli predvsem na stanja in dogodke, na katere otrok ne more vplivati. **Nenamerno travmo** po navadi povzročijo ljudje, ki otroku želijo le najboljše (pogosto so to starši). Gre za

dolgotrajnejše vedenjske vzorce, ki lahko dolgoročno vplivajo na otroka, ko doraste. Pri nenamerni travmi sta izraziti dve strani, ali so starši pretirano zaščitniški do otroka ali pa so starši pretirano strogi in v otroku vzbujajo občutek, da mora biti ves čas pazljiv. **Namerna travma** je čustvena travma, ki jo druga oseba namerno povzroči s svojim ravnanjem. Najpogosteje jo povezujemo s spolnim zlorabljanjem, vendar obstaja še veliko drugih oblik. Otrokovi samopodobi lahko zelo škoduje, npr. telesno (fizično) nasilje, ki ni spolne narave, poleg tega pa tudi duševna ali čustvena krutost (grožnje s fizičnim nasiljem, omaleževanje otroka ali celo popolno preziranje). **Travme pod vplivom alkohola** so travme, ki po mnenju avtorice ne spadajo v nobeno posamezno kategorijo in so njihovi vzroki po navadi različni. Starš, ki je odvisen od alkohola, je v treznem stanju dober in ljubeč, ko pa je pijan, družini zadaja težke čustvene (včasih tudi fizične) poškodbe. Pri otroku, ki živi v taki družini, je ves čas prisoten strah in negotovost, saj nikoli ne ve, kdaj bo imel starš dober oz. slab dan.

Lawson in drugi (2013) omenjajo kompleksno travmo, ki se najpogosteje pojavi v otroštvu ali mladostništvu in jo, po navadi, povzročijo skrbniki (starši) ali pa odrasli, ki naj bi zagotavljali varno, predvidljivo in zaščiteno okolje. Kompleksna travma vključuje ponavljajoča se slaba ravnanja, ki se ponavljajo skozi daljša časovna obdobja in lahko vključujejo čustveno, fizično, spolno zlorabo, zanemarjenje in prisotnost nasilju v družini. Čeprav se ta travma lahko pojavi praktično kadarkoli, pa največje posledice čutijo osebe, ki so kompleksno travmo doživele že v otroštvu.

Williams (kot navedeno v Repič, 2008) omenja spolno zlorabo kot travmo, pri kateri gre za neprostovoljni spolni kontakt, ki vključuje silo ali prisilo s strani osebe, najmanj 5 let starejše od žrtve. Obsojanje, ki doleti osebo po tem, ko le-ta spolno zlorabo prijavi, pa lahko povzroči še dodatno travmatizacijo, kasneje pa se pogosto zgodi, da osebe prijavo umaknejo (Bizjak, 2022).

1.2.2. Posledice travme v otroštvu

Repič (2008) pravi, da travma spolne zlorabe lahko vpliva na nevrološke in hormonske spremembe ter na imunski sistem. Emocionalno stanje osebe namreč vpliva na njeno fizično počutje in zdravstveno stanje. Vzdušje ter čustvena in telesna stanja, so med travmo zelo močno povezani z delovanjem in funkcioniranjem možganov, ti pa naprej vplivajo na telesne spremembe, kamor spadajo tudi bolezni in zdravstveno stanje. Travmatična izkušnja pa ne

vpliva le samo na strukturo in funkcioniranje možganov, ampak tudi na stabilnost naše psihe, mišljenja in na zdravje našega telesa.

Nekatere raziskave so pokazale, da je prisotnost travme v otroštvu, kot so čustveno zanemarjanje in psihološke, fizične in spolne zlorabe, povezana z razvojem kronične depresivne epizode. Raziskave, ki so preučevale vlogo življenjskih dogodkov v otroštvu, kot so izguba staršev, razveza staršev in ločitev, v povezavi z razvojem kroničnih depresivnih epizod, pa so prišle le do malo dokazov za napovedno vrednost kroničnosti (Wiersma in drugi, 2009).

Burgess in Holmstrom (kot navedeno v Repič, 2008, str. 31–35) omenjata sindrom travme posilstva (RTS-rape trauma syndrom), ki ga doživljajo žrtve spolnega nasilja. RTS se lahko kaže prek somatskih, kognitivnih, psihičnih ali vedenjskih simptomov in je običajno sestavljen iz dveh faz: akutne in dolgoročne faze.

De Bellis in Zisk (2014) omenjata vpliv travme v otroštvu na nevropsihološko delovanje in kognitivni razvoj. Kot pravita, so raziskave, pri otrocih, ki so v otroštvu doživeli travmatičen dogodek, pokazale nižji IQ in primanjkljaj pri jeziku in akademskih dosežkih, v primerjavi z otroki, ki niso bili izpostavljeni slabemu ravnanju. Terr (1991) pa govori o štirih skupinah simptomov, ki naj bi se pojavljale pri večini otrok z izkušnjo travme v otroštvu, in sicer: ponavljajoči se spomini, ponavljajoča se vedenja, s travmo povezani strahovi in spremenjen odnos do ljudi, življenja in prihodnosti.

Posttravmatska stresna motnja (PTSD) je intenzivna anksiozna reakcija, ki se lahko pojavi kot posledica preživetja izjemno hudega dogodka, travme. Oseba je bila močno prestrašena, doživela je občutke nemoči ali šok. PTSD se lahko pojavi v obliki akutne motnje kmalu po travmi, lahko pa tudi z zakasnitvijo, celo po več kot šestih mesecih (Zdravstveni dom Ljubljana, b. d.).

1.3. Nasilje in zlorabe

Nasilje je vedenje, s katerim oseba zlorabi svojo moč, da bi drugo osebo (ali osebe) nadzorovala, ustrahovala, ji škodovala, jo ponižala, razvrednotila, ji vzela moč, si jo podredila, jo izkoristila ali jo uničila. Izhaja iz neravnovesja moči med dvema ali več osebami oz. skupinami ljudi. Poleg tega nasilje pomeni kršitev temeljnih človekovih pravic, kot so pravica do varnosti, do življenja brez strahu in prisile ter do telesne in duševne integritete (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2022). Zakon o preprečevanju nasilja v družini nasilje opredeli kot vsako uporabo fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega

člana proti drugemu družinskemu članu oz. zanemarjanje ali zalezovanje žrtve ne glede na starost, spol ali katerokoli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročitelja nasilja in telesno kaznovanje otrok (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini,* 2008).

Sociološka in kazenskopravna opredelitev nasilja v družini se med sabo razlikujeta oz. imata različne poudarke. Sociološka opredelitev nasilja v družini temelji na razumevanju nasilnega vedenja in razumevanju razmerja moči in nadzora. Ta opredelitev vključuje tudi neprekinjeno spolno in verbalno zlorabo, grožnje, gmotno prisilo, nadlegovanje ter družbeno izolacijo. Pomembno je poudariti, da sociološka opredelitev ne temelji na številu udarcev (Rihtaršič, 2011). S pravnega vidika je takšna opredelitev nasilja preširoka. Bistvo kazenskopravne opredelitve vsakega ravnanja je določnost, s čimer se državi onemogoča samovolja pri kaznovanju posameznikov. Nemogoče je z zadostno mero določnosti, v kazenskopravni opredelitvi nasilja v družini, zajeti odnos med nasilnežem in žrtvijo, ki je bistvo sociološke opredelitve (Filipčič, 2013, str. 41–44).

Pojmovanje zlorabe otroka se je skozi zgodovino spreminjalo in je tudi zelo kulturno pogojeno. V sodobnem času se izpostavljenost otrok in mladostnikov nasilju v družini, označuje z izrazoma »trpinčenje« in »zloraba« (Domiter Protner, 2014). Združeni narodi (kot navedeno v Turković, 2009) zlorabo definirajo kot enkratno ali ponavljajoče se dejanje oziroma neustrezno obnašanje, ki se dogaja znotraj vsakega odnosa, ki temelji na zaupanju in ki škodi starejši osebi ter jo spravlja v nevarnost.

1.3.1. Razlika med nasiljem in zlorabo

Jasne ločnice med nasiljem in zlorabo ni mogoče nedvoumno določiti v vseh primerih, vendar med pojmoma obstajajo nekatere bistvene razlike. Med nasilje uvrščamo vsa dejanja, ki so naperjena proti drugi osebi in so hkrati proti volji te osebe. Pri nasilju ni nujno, da gre za oseben odnos med povzročiteljem nasilja in osebo, ki se ji nasilje dogaja. Gledano s strani povzročitelja nasilja, gre običajno za enkratno dejanje (Turković, 2009). Zanemarjanje pa je opustitev dejanj ali vedenja, s katerim odgovorni odrasli zadostijo otrokovim telesnim, čustvenim, intelektualnim in drugim potrebam, ki otroka varujejo ter mu omogočijo ustrezen razvoj. Kaže se v čustvenem in fizičnem prikrajševanju in zanemarjanju izobraževanja otroka (Mikuš Kos, kot navedeno v Likar, 2006, str. 33).

Gelles (kot navedeno v Domiter Protner, 2014) poudarja, da se definicija zlorabe otroka spreminja skozi čas, med različnimi kulturami ter tudi med različnimi družbenimi in kulturnimi

skupinami. Domiter Protner (2014, str. 14) ugotavlja, da izpostavljenost otrok in mladostnikov nasilju v družini, v sodobnem času, najpogosteje označujeta izraza »trpinčenje« in »zloraba«.

V literaturi in praksi se izraza nasilje in zlorabe uporabljata za opis podobnih oz. enakih dejanj, izraza se prepletata in se nemalokrat ne razlikujeta. V diplomskem delu ju bom neločeno uporabljala tudi sama.

1.3.2. Oblike nasilja in zlorabe

Poznamo več oblik nasilja, in sicer zanemarjenje, fizično (telesno) nasilje, psihično nasilje, spolno nasilje in ekonomsko nasilje (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2022; Veselič, Horvat in Plaz, 2014). Filipčič (2002) omenja tudi »nove« oblike nasilja v družini (nasilni otroci, nasilje med istospolnima partnerjema, nasilje ženske nad moškim in zlorabe starejših v družini). Poleg zgoraj omenjenih oblik nasilja, ki jih lahko doživljajo tako odrasli, kot tudi otroci, pa pri Društvu za nenasilno komunikacijo opozarjajo na specifične vrste nasilja nad otroki. To so izkoriščanje otroškega dela, nasilje, povzročeno z zlorabo informacijsko-komunikacijskih tehnologij, diskriminacija otroka, prisilna poroka otrok, genitalna mutilacija in ritualna zloraba (Hrovat, 2015).

Domiter Protner (2014) kot oblike zlorabe navede fizično, psihično, spolno zlorabo otrok in zanemarjanje otrok.

1.3.2.1. Zanemarjanje

Zanemarjanje je oblika nasilja, kadar povzročitelj nasilja opušča dolžno skrb za žrtev, ki jo potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin (*Zakon o preprečevanju nasilja v družini,* 2008). Zanemarjanje je običajno dolgotrajno, lahko je enkratno ali večkratno, gre pa za neskrbno in neustrezno ravnanje staršev ali skrbnikov, ki ne zadovoljijo telesnih, psihičnih, čustvenih, kognitivnih, izobraževalnih in socialnih potreb otroka ali te potrebe zadovoljijo na neustrezen način. Starši, ki zanemarjajo otroka, ne poskrbijo dovolj dobro za osnovne potrebe otroka, otroka ne zaščitijo pred možnimi nevarnostmi in z otrokom ne ravnajo njegovi starosti ustrezno, kar otroku povzroča škodo (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2022). Zanemarjanje je včasih lahko nehoteno, večinoma pa je aktivno, torej zavestno, pravijo Veselič, Horvat in Plaz (2014). Na zlorabo ali zanemarjanje otroka moramo posumiti, kadar se pri otroku kažejo občutne spremembe v vedenju ali čustvovanju (NICE, kot navedeno v Frangež, Drobnič Radobuljac in Kodele, 2019, str. 131). Iz odnosa med otrokom in

staršem pa lahko na zlorabo ali zanemarjanje posumimo, kadar starš ne dovoli, da bi bil otrok s strokovnjakom/-injo sam (npr. na individualnem pogovoru), če je vedenje otroka do starša nenavadno in se otrok do drugih ljudi ne vede tako (Frangež, Drobnič Radobuljac in Kodele, 2019, str. 131). Gre pa pri zanemarjanju tudi za zanemarjanje starejših oseb, najpogosteje gre za zanemarjanje starejših oseb s fizično ali psihično oviranostjo (Veselič, Horvat in Plaz, 2014).

1.3.2.2. Telesno ali fizično nasilje in zlorabe

Telesno ali fizično nasilje je zloraba fizične moči, ki je usmerjena na telo, življenje ali imetje žrtve. Fizično nasilje v odnosu praviloma ni enkratno dejanje, temveč gre za stopnjevanje nasilja, ki se najpogosteje začne s psihičnim nasiljem. Pogosto se začne z blažjimi oblikami, npr. z odrivanjem ali klofuto, in se sčasoma stopnjuje in postaja vedno bolj nevarno, do nasilja pa prihaja vedno pogosteje (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2022). Fizično nasilje je najbolj očitno nasilje in je hkrati tudi psihično nasilje, meja med njima pa je tam, kjer se besednemu nasilju pridruži udarec (Veselič, Horvat in Plaz, 2014).

1.3.2.3. Psihično nasilje in zlorabe

Psihično nasilje je najbolj razširjena oblika nasilja, ki se povezuje tako s fizičnim kot s spolnim in ekonomskim nasiljem. Tako kot pri drugih oblikah nasilja, gre tudi pri psihičnem nasilju predvsem za nadzor nad drugo osebo (Veselič, Horvat in Plaz, 2014). Oseba zlorabi svojo moč brez uporabe fizične sile, torej z uporabo besed ali vedenj, ki drugo osebo ponižajo, razvrednotijo, prestrašijo, ali ji še kako drugače škodujejo (žaljenje, grožnje, poniževanje, prepričevanje osebe, da izgublja razum, preprečevanje stikov z bližnjimi, dejanja, s katerimi povzročitelj nadzoruje žrtev idr.). Psihično nasilje je pogosto težko prepoznati. Osebe, ki so doživljale, ali doživljajo psihično nasilje, opisujejo občutke zmedenosti, dvomov vase in v to, kaj se jim zares dogaja ter občutek ujetosti v odnos (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2022).

1.3.2.4. Spolno nasilje in zlorabe

Spolno nasilje so, kot to opiše Društvo za nenasilno komunikacijo (2022), vsa dejanja spolne narave, ki jih oseba čuti kot prisilo. To ne velja v primeru otrok. Otrok, ki doživlja spolno zlorabo, lahko spolno nasilje doživi kot igro in ne nujno kot nekaj neprijetnega, a gre kljub temu za spolno nasilje. Spolno nasilje se lahko dogaja tudi v partnerskem odnosu. Veselič, Horvat in Plaz (2014) pravijo, da ženske, ki doživljajo s strani svojega partnerja vse oblike nasilja (tudi

spolno), tega po navadi ne definirajo kot posilstvo, saj so mnoge prepričane, da je to njihova zakonska dolžnost.

1.3.2.5. Ekonomsko nasilje in zlorabe

Ekonomsko nasilje so vse oblike nadvladovanja, nadzorovanja, izkoriščanja oziroma poniževanja žrtve s pomočjo sredstev za preživetje ali z odrekanjem pravic, povezanih z zaslužkom (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2022). Ekonomsko nasilje lahko pomeni tudi popoln nadzor nad družinskimi prihodki, odrejanje določene vsote denarja za gospodinjstvo-žepnino ipd. (Veselič, Horvat in Plaz, 2014). Zelo pogosta oblika ekonomskega nasilja nad otroki je tudi neplačevanje preživnine, ki je prav tako kaznivo dejanje. Otrok lahko doživlja ekonomsko nasilje tudi s strani vrstnikov ali sorojencev (odvzem žepnine, jemanje, skrivanje ali uničenje stvari ipd.) (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2022).

1.3.2.6. »Nove« oblike nasilja v družini

Filipčič (2002) omenja »nove« oblike nasilja v družini, kamor spadajo nasilni otroci, nasilje med istospolnima partnerjema, nasilje ženske nad moškim in zlorabe starejših v družini.

Ko govorimo o nasilnih otrocih, lahko to obliko razdelimo na nasilje med sorojenci ter na nasilje otrok nad starši. Nasilje med otroki v družini je najpogostejša oblika družinskega nasilja. Večina ljudi, to obliko dojema kot normalen in neizogiben del odraščanja. Nasilje otrok nad starši se lahko kaže v lažjih oblikah, v skrajni sili pa tudi kot umor staršev. Najpogostejše je seveda psihično nasilje, ko otroci izsiljujejo svoje starše za dosego različnih ugodnosti ali da bi se izognili vzgojnim oz. disciplinskim ukrepom.

Nasilje med istospolnima partnerjema Filipčič (2002) razlaga s pomočjo feminističnih teorij, ki pojasnjujejo nasilje v družini kot odraz patriarhalnih družbenih odnosov. Opozarja na to, da feministične razlage spregledajo dejstvo, da so tudi ženske nasilne do svojih partnerjev, tako v heteroseksualnih kot tudi lezbičnih (in gejevskih) življenjskih skupnostih.

Za nasilje ženske nad moškimi pravi, da je po mnenju javnosti to izredno redko in je le 'izjema, ki potrjuje pravilo'. Pomembna značilnost pojava 'pretepenih moških' je izredno nizka stopnja prijav. Med vzroke spada občutek sramu trpinčenega moškega. S prijavo partnerice bi razkril svojo nesposobnost izpolniti pričakovanja okolice, kar bi ga zelo negativno stigmatiziralo.

Zlorabe starejših v družini obsegajo različne oblike, in sicer telesne, duševne in finančne zlorabe (ekonomsko nasilje) ter zanemarjenje in medicinske zlorabe. Zakaj sploh prihaja do

nasilja nad starejšimi? Filipčič (2002) govori o tem, da razlage, zakaj do tega prihaja, pojmujejo nasilje kot rezultat razmerja med povzročitelji nasilja in osebami, ki doživljajo nasilje. Odnos med njima je namreč pogojen s specifičnimi socialnimi, kulturnimi in ekonomskimi pogoji.

1.3.2.7. Specifične vrste nasilja nad otroki

Med specifične vrste nasilja nad otroki spadajo izkoriščanje otroškega dela, nasilje, povzročeno z zlorabo informacijsko-komunikacijskih tehnologij, diskriminacija otroka, prisilna poroka otrok, genitalna mutilacija in ritualna zloraba (Hrovat, 2015).

Pri izkoriščanju otroškega dela gre za izkoriščanje otroka kot delovne sile, pridobivanje denarja ali drugih materialnih sredstev, na podlagi odnosa, ki temelji na zlorabi moči, privilegiranem položaju odrasle osebe, grožnjah, prevarah, manipulaciji ali drugi obliki prisile in ga ena ali več odraslih oseb vzpostavi z otrokom (Hrovat, 2015).

Nasilje, povzročeno z zlorabo informacijsko-komunikacijskih tehnologij (v nadaljevanju IKT), kot so mobilni telefon, elektronska pošta, spletne klepetalnice, družabna omrežja, blogi itd., je zloraba moči ene ali več oseb, ki prek IKT z zavajanjem, laganjem, nadlegovanjem, grožnjami in drugimi oblikami manipuliranja ali prisile, izkoriščajo radovednost, zaupljivost in neizkušenost otroka. Namen takega nasilja je različen, gre pa predvsem za dejanja maščevanja, da bi otroka prizadeli, ga izolirali, zastrašili, izkoristili ali nad njim povzročili spolno nasilje (Hrovat, 2015).

Diskriminacija otroka pomeni neenako ravnanje s posameznikom v primerjavi z nekom drugim, zaradi njegovih osebnih okoliščin, kot so starost, spol, rasa, narodnost, etnično poreklo, jezik, telesna oviranost, spolna usmerjenost, izobrazba, materialno stanje, hendikepiranost ali zdravstveno stanje itd. (Hrovat, 2015). Kot omenja tudi Zakon o varstvu pred diskriminacijo, je diskriminacija lahko posredna ali neposredna, posebno huda oblika diskriminacije pa je večkratna diskriminacija, pri kateri gre za diskriminacijo osebe zaradi več okoliščin hkrati (*Zakon o varstvu pred diskriminacijo*, 2016).

Prisilna poroka otrok pomeni sklenitev zakonske zveze proti volji in izbiri enega od udeležencev. Povzročitelji so po navadi starši ali družinski člani, ki za dosego prisilne poroke uporabljajo različne načine (grožnje, trpinčenje, napadi, ugrabitev ipd.) (Hrovat, 2015).

Pri genitalni mutilaciji gre za delno ali popolno odstranitev spolnih organov, brez kakršnih koli zdravstvenih razlogov. Najbolj pogosto genitalno mutilacijo izvedejo pri deklicah v zgodnjem otroštvu oz. nekje do 15. leta starosti (World Health Organisation, 2022). World Health

Organisation (1998) navaja, da so genitalne mutilacije pogosto posledica kulturnih in tradicionalnih razlogov.

Ritualna zloraba otrok je psihično, fizično in spolno nasilje, ki ga povzroči posameznik ali skupina oseb s sistematično uporabo simbolov, ravnanj in obredov, ki so del sistema čaščenja in prepričanj neke skupine. Ta vrsta zlorabe se uporablja z namenom, da dosežejo zlonamerni religiozni, obredni ali mistični učinek ali da z osebo manipulirajo in jo zastrašujejo (House, kot navedeno v Hrovat, 2015, str. 44).

1.3.2.8. Institucionalno nasilje – zanemarjanje in nasilje nad otrokom v ustanovi

Pojem institucionalno nasilje nad otrokom označuje zanemarjanje ali/in nasilje, ki se zgodi v ustanovi oz. instituciji (vrtec, šola, stanovanjska skupina, mladinski dom, dijaški dom, vzgojno izobraževalni zavod, prevzgojni zavod, zavod za prestajanje mladoletniškega zapora, zavod za otroke s posebnimi potrebami, različne zdravstvene ustanove, športna, verska, umetniška ali kulturna ustanova ter druge institucije, ki otroku nudijo krajše ali daljše zdravljenje, rehabilitacijo, vzgojo, izobraževanje in kjer otrok preživlja prosti čas).

Ločimo tri nivoje institucionalnega nasilja in zanemarjanja, in sicer osebni nivo, programski nivo ter sistemski nivo. Pod osebni nivo spada kakršno koli psihično, fizično ali spolno nasilje ter zanemarjanje, ki ga povzroči ena ali več oseb, ki jim je otrok zaupan v varstvo, vzgojo in izobraževanje, nad otrokom. O programskem nivoju govorimo, ko ustanova izvaja program, ki ne ustreza predpisanim standardom in normativom (neustrezna izobrazba ali usposobljenost oseb, ki skrbijo za oskrbo, varstvo, vzgojo in izobraževanje otrok, neprimerni prostori ipd.) ali ko ustanova ob ustrezno predpisanem programu uporablja nasilne metode kaznovanja, nadzorovanja in spreminjanja vedenja otroka. Institucionalno varstvo na sistemskem nivoju pa se dogaja takrat, ko država ne zagotovi zadostnega števila ustanov ali ustreznih programov, ki skrbijo za oskrbo, vzgojo, varstvo in izobraževanje otrok, ali so ustanove in programi prezasedeni (Hrovat, 2015, str. 60–61).

1.3.3. Otroci s težavami v odraščanju

Otroci s težavami v odraščanju so drugod v literaturi opredeljeni kot otroci s posebnimi potrebami, vendar je meni osebno bližje izraz otroci s težavami v odraščanju in ga bom zato uporabljala v diplomskem delu.

Otroci s posebnimi potrebami, kot jih opredeli Hrovat (2015, str. 56), so veliko bolj ranljivi za vse oblike zlorabljanja, nasilja, zanemarjanja in opuščanja skrbi v institucionalnem kot tudi izveninstitucionalnem delu. Zato je treba upoštevati specifične in povečane možnosti za ogroženost otrok z motnjami v telesnem, duševnem in socialnem razvoju, z motnjami vedenja in osebnosti in dolgotrajno bolnih otrok, ki zaradi svojih specifičnih potreb težje ali težko izražajo stisko.

1.3.4. Posledice nasilja in zlorabe nad otroki

Posledice zlorab in zanemarjanja otrok so različne, kakor so različni otroci ter njihove življenjske okoliščine (Munro, kot navedeno v Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 203).

Vsaka zloraba otroka zaznamuje otrokov razvoj z bolečimi travmatičnimi izkušnjami, na otroku lahko pusti tudi zdravstvene posledice ter posledice na njegovem fizičnem, psihičnem in socialnem razvoju. Povzroči lahko trajne emocionalne in kognitivne motnje in zdravstveno tvegana vedenja, kot je zloraba drog, zdravil ali prezgodnja spolnost (National Research Council, 1993, str. 208–210).

Hrovat (2015) pravi, da so posledice nasilja pri otroku različne in odvisne od več dejavnikov, kot so značilnost zlorabe, odziv okolice na zlorabo, odziv institucij na zlorabo, podpora otrokove socialne mreže, otrokove osebnostne značilnosti, druge težave, s katerimi se otrok sooča ipd. Hrovat (2015) posledice nasilja deli na splošne posledice nasilja (vidne so lahko na telesnem nivoju (slabo splošno zdravstveno stanje ali nastanek kroničnih bolezni, psihosomatska obolenja, motnje pri zadrževanju vode ali blata, slabši zgodnji razvoj otrokovih možganov idr.), na vedenjskem in socialnem nivoju (destruktivna ali nasilna vedenja, strah pred dotikom drugih ljudi, pretirano izražena potreba po kontroli nad svojim življenjem ali življenjem drugih, pasivnost, navidezna neodvisnost otroka, težave pri razvijanju socialnih veščin), kot ekonomske posledice ter kot posledice na psihičnem, kognitivnem in čustvenem področju (prevzemanje odgovornosti za nasilje, ki ga povzročajo drugi, strah, težave s koncentracijo, občutek nezmožnosti in nesposobnosti, žalost, motnje v govornem razvoju, težave v duševnem zdravju, posttravmatski stresni sindrom, pretirana potreba po varnosti, motnje hranjenja, slaba samopodoba, nihanje razpoloženja, napadi panike, depresivnost, učne težave idr.)) in specifične posledice nasilja določene vrste nasilja (posledice, ki so značilne predvsem za posamično obliko nasilja ali zanemarjanja).

Horvat, Lešnik Mugnaioni in Plaz (2004) pa opozarjajo na posledice spolne zlorabe otrok, ki so lahko telesne, čustvene in vedenjske.

1.3.4.1. Motnje hranjenja kot posledica nasilja ali zlorabe

Juvan (2016) pravi, da so se prve raziskave najprej osredotočile na spolne zlorabe, in sicer Oppenheimer (kot navedeno v Juvan, 2016, str. 54) ugotavlja, da spolne zlorabe povečajo možnost tveganja za razvoj motenj hranjenja, Biere in Runtz (kot navedeno v Juvan, 2016, str. 54) pa pravita, da se motnje hranjenja lahko pojavijo tudi kot posledica fizičnega nasilja. Chen in drugi (kot navedeno v Juvan, 2016, str. 55) navajajo, da spolna zloraba poveča tveganje za razvoj dolgoročnih izkušenj z motenj hranjenja. Wonderlich, Brewerton, Jocic, Dansky in Abbott (1997) spolno zlorabo v otroštvu prepoznavajo kot dejavnik tveganja za razvoj motenj hranjenja, predvsem bulimije nervoze.

Bizjak (2022) omenja posledice, ki so značilne po spolni zlorabi, in sicer pravi, da se pogosto pojavljajo samodestruktivno vedenje, depresija, »rezanje«, motnje hranjenja idr.

Raziskava, ki so jo naredili Rodriguez, Perez in Garcia (2005) kaže, da je bilo 45 % oseb izpostavljenih travmatičnim izkušnjam. Od tega jih je nekje 23 % povezanih s spolno zlorabo v otroštvu ali zgodnji mladosti, 37,5 % jih je bilo izpostavljenih drugim nasilnim travmatičnim dogodkom ali izkušnjam, 12,5 % pa je imelo tako izkušnjo spolne zlorabo kot tudi drugega nasilja.

1.4. Programi, ki so na voljo osebam z motnjami hranjenja

Oseba z motnjo hranjenja si težko pomaga sama, zato je potrebno večletno delo na sebi (Švab in drugi, 1998, str. 20). Poleg tega je zdravljenje motenj hranjenja izredno pomembno, saj le-te predstavljajo največji odstotek smrtnosti med vsemi psihiatričnimi motnjami (Podjavoršek, 2004).

Pandel Mikuš (2003) omenja več načinov, kako se spoprijeti z motnjami hranjenja, in sicer omenja medicinsko zdravljenje, psihosocialno zdravljenje, skupine za samopomoč in okrevanje in druge programe. Švab in drugi (1998) prav tako velik pomen dajejo skupinam za samopomoč, omenjajo pa tudi celosten pristop k motnjam hranjenja in socioterapijo za ženske, ki jih moti odnos do lastnega telesa in načina hranjenja.

Bukovec (2016) poudarja pomen podpore družine pri okrevanju, nato pa je, kot pravi, treba prekiniti tudi vzorec prenajedanja/stradanja/bruhanja, pomagajo tudi psihoterapevtski programi

(delanje na sebi in sprejemanje samega sebe), posamezniku je treba nuditi pomoč pri spremembi načina vedenja ipd.

1.4.1. Programi za obravnavo motenj hranjenja v Sloveniji

V Sloveniji obstaja kar nekaj svetovalnic in društev, ki se ukvarjajo tako s preventivnimi programi, kot so programi zdravljenja in celostne obravnave motenj hranjenja ter tudi medicinska obravnava motenj hranjenja v sklopu Psihiatrične klinike Ljubljana.

MUZA je svetovalnica za motnje hranjenja, kjer imajo trenutno dva projekta, in sicer projekt Svetovalnica za motnje hranjenja MUZA in nov preventivni projekt "Tvoje telo?" (Body talk), ki je namenjen mladim od 11. do 14. leta starosti (Svetovalnica za motnje hranjenja MUZA, 2007).

Svetovalnica za motnje hranjenja Introspekta nudi strokovno pomoč pri zdravljenju oseb z motnjami hranjenja. Programi individualne psihoterapije omogočajo celostno zdravljenje osebe z motnjo hranjenja in potekajo v smeri potreb ter ciljev posameznika (Svetovalnica za motnje hranjenja Introspekta, b. d.).

Svetovalni svet – društvo za svetovanje in raziskovanje na področju motenj hranjenja in duševnega zdravja nudi psihosocialno svetovanje za osebe z motnjo hranjenja in/ali njihove bližnje, podporno skupino za osebe z motnjami hranjenja, podporno skupino za bližnje oseb z motnjami hranjenja in pogovor z osebo, ki je preživela motnjo hranjenja (Društvo Svetovalni svet, 2020).

Enota za motnje hranjenja v sklopu Centra za mentalno zdravje Univerzitetne Psihiatrične klinike Ljubljana, ki je specializirana za obravnavo motenj hranjenja, pacientk in pacientov, ki so stari več kot 17 let. V manjšem obsegu se zdravijo tudi bolniki z drugimi duševnimi motnjami (motnje iz nevrotskega kroga), ki potrebujejo psihoterapevtsko obravnavo. Obravnava motenj hranjenja (anoreksija nervoza, bulimija nervoza, kompulzivno prenajedanje) zahteva daljši čas zdravljenja. Običajno zdravljenje traja 3–4 mesece (Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana, 2017).

1.5. Razvojno primerna prehrana

Prehrana in življenjski slog sta ključna dejavnika zdravja človeka (Inštitut za nutricionistiko, 2021). Prehranjevanje in gibanje v času odraščanja, lahko vplivata na otrokovo samopodobo, na njegovo trenutno počutje ter tudi na zdravje kasneje v življenju (Kuzmić, 2011).

Zdrava in uravnotežena prehrana otrok in mladostnikov je eden glavnih varovalnih dejavnikov, saj sta energijska in hranilna vrednost živil, v fazi razvoja, energija za vsakdanje delo in tudi nujno potrebna energija ter gradivo za rast in razvoj (Pokorn, kot navedeno v Kuzmić, 2011).

Na prehrano v času odraščanja (od 12 do 18 let) vplivajo različni dejavniki, kot sta motnje hranjenja in zloraba drog. Mladostniki naj bi uživali dovolj železa, kalcija, cinka in beljakovin, v stresnih situacijah pa pomemben poudarek dajemo vitaminom C, A in B. Pomanjkanje varovalnih snovi je za otroke in mladostnike, ki rastejo in se razvijajo, bolj nevarno kot za odrasle, zato so dodatki nujno potrebni (Pokorn, 2005).

Poleg zdrave prehrane je pomembna tudi zadostna količina gibanja, predvsem gibanja, ki ga ima posameznik rad, saj to pomeni, da bo z gibanjem nadaljeval (Wolf, 2019, str. 170).

1.5.1. Smernice zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah

Ministrstvo za zdravje je l. 2005 pripravilo Smernice zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah oz. priporočila zdravega prehranjevanja, ki so, kot pravijo, pomembna tako za otroke in mladostnike kakor tudi za odrasle. Zdrava prehrana pa je za otroke in mladostnike še toliko pomembnejša, saj je odraščanje obdobje intenzivnega fiziološkega, psihosocialnega in kognitivnega razvoja posameznika. Hkrati hrana predvsem v mladostniškem obdobju ne zadovoljuje le fizioloških potreb, ampak ima tudi psihološki pomen. Energijsko in hranilno uravnotežena in specifičnim potrebam otrok in mladostnikov v fazi rasti in razvoja prilagojena prehrana je eden najbolj pomembnih pozitivnih dejavnikov varovanja zdravja (Ministrstvo za zdravje, 2005, str. 17).

Nato so l. 2016 objavili širše zastavljen program, ki zajema vse starostne skupine (od dojenčka do starostnikov). V Nacionalni program Dober tek Slovenija so zapisali, da zdravo prehranjevanje in redna telesna dejavnost prispevata k boljšemu zdravju in večji kakovosti življenja, otrokom pa med odraščanjem zagotavljata optimalno rast in razvoj (Ministrstvo za zdravje, 2016, str. 4). Da je prehrana v času odraščanja ključnega pomena, pišejo tudi na nacionalnem portalu o hrani in prehrani, saj telo za izgradnjo kostnine, mišic, notranjih organov

in za delovanje možganov nujno potrebuje snovi, ki jih vsebuje hrana (Inštitut za nutricionistiko, 2021).

Poleg tega s pripravo uravnoteženih kombinacij živil v ponujenih obrokih, vrtčevske in šolske kuhinje, pri otrocih in mladostnikih pomembno prispevajo k vzgoji za zdravo prehranjevanje (Ministrstvo za zdravje, 2005, str. 18). Pandel Mikuš in Kvas (2007, str. 99) pravita, da je pomembno izobraževanje in vzgoja za zdravo prehrano ter ponudba ustrezne prehrane že v šolskem obdobju. Pomembno vlogo učenja o zdravi prehrani imajo družine, izobraževalne in zdravstvene institucije ter mediji.

Ministrstvo za zdravje (2005, str. 18–19) v sklopu zdrave prehrane priporoča uživanje 4–5 obrokov dnevno, saj naj bi pogosti in manjši dnevni obroki hrane znižali vsebnost maščob v krvi in tveganje za nastanek bolezni srca in ožilja ter ugodno vplivali na raven glukoze v krvi.

Pri prehrani je pomembno, da je sestavljena iz primernega razmerja makrohranil. Pod makrohranila uvrščamo beljakovine, maščobe ter ogljikove hidrate (Odprta platforma za klinično prehrano, b. d.). Dnevna prehrana mora, poleg zadostne količine makrohranil vsebovati tudi vlaknine, vitamine, minerale in vodo (Pokorn, 2005).

Najpomembnejši obrok predstavlja zajtrk, ki lahko pri otrocih in mladostnikih pri prvih šolskih urah pomembno izboljša njihove kognitivne funkcije. Dopoldanska malica predstavlja pri režimu prehrane, ki vključuje zajtrk, kosilo in večerjo, lahek premostitveni obrok med zajtrkom in kosilom. Malice naj bodo sestavljene predvsem iz sadja in zelenjave. Kosilo naj bo sestavljeno iz vseh skupin živil, tudi iz zelenjave in sadja. Pomembna je tudi popoldanska malica, ki poveča psihično in fizično zmožnost otrok in mladostnikov. Priporočljivo je, da je sestavljena iz sadja ali zelenjave, mleka ali mlečnih izdelkov ter oreščkov in suhega sadja, z dodatkom živil iz (polnozrnatih) žitnih izdelkov. Večerjo nudijo le nekatere vzgojno-izobraževalne ustanove, ki so bivalnega tipa. Večerjo naj bi sestavljala živila, ki so lahko prebavljiva. Poleg tega je treba poskrbeti tudi za ustaljen čas uživanja obrokov, relativno konstanten energijski in volumski obseg obrokov ter stalno kakovost obrokov (Ministrstvo za zdravje, 2005, str. 18–19).

Vzgojno-izobraževalni zavodi naj bi v skladu s smernicami zagotavljali pestro, mešano, uravnoteženo in lokalno pridelano prehrano, kar ob ustreznem energijskem vnosu zagotovi zadosten vnos vseh hranil, potrebnih za normalno rast, razvoj in delovanje organizma. V obrokih se priporoča kombinacija živil, kot so zelenjava in sadje, kakovostna ogljikohidratna živila (npr. polnovredna žita in žitni izdelki), kakovostna beljakovinska živila (npr. mleko in

mlečni izdelki, ki imajo manj maščob, ribe, puste vrste mesa, stročnice ipd.), zdrave maščobe (različna rastlinska olja). Poleg tega se priporoča zadostno pitje tekočine (voda, nesladkani napitki ali občasno 100-% sadni ali zelenjavni sokovi). Ob tem je treba paziti na ustrezna razmerja in količine posameznih živil na krožniku, odvisno od otrokovih potreb in stanj (Toth, Dolinšek in Gregorčič, 2019). Dnevne energijske potrebe so odvisne od osnovnih fizioloških potreb ter od telesne dejavnosti in drugih zunanjih dejavnikov. Poleg tega je treba v obdobju rasti upoštevati tudi potrebe po energiji in hranilih za razvoj telesne mase (Ministrstvo za zdravje, 2005, str. 20).

2. OPIS PROBLEMA

Tema moje naloge so motnje hranjenja pri mladih ljudeh s težavami v odraščanju, ki lahko nastanejo kot posledica preživete travme ali zlorabe v otroštvu.

Posameznik lahko doživi več travmatskih dogodkov ali izkušenj in kot pravijo Lawson in drugi (2013) se kompleksne travme večkrat ponovijo ter se odvijajo znotraj sistema skrbnikov osebe. Poleg tega je več raziskav pokazalo, da je travmatična izkušnja v otroštvu, predvsem kadar je šlo za spolno, psihično ali fizično zlorabo, delovala kot predispozicijski dejavnik tveganja za razvoj motnje hranjenja v mladostništvu ali v odraslosti (Rorty in drugi, 2000, kot navedeno v Kong in Bernstein, 2009). Znano je torej, da več travmatskih življenjskih dogodkov lahko privede do motenj hranjenja, še posebej, ali se ti zgodijo v krajšem času (American Psychiatric Association, 2013). Tovrstne izkušnje so lahko zelo travmatične in uničujoče, ne glede na to, ali veljajo za hude in travmatične, ali le kot manjša težava oz. neprijeten dogodek.

Na praksi in na taboru v socialnovarstvenem zavodu v Dutovljah sem pri uporabnicah in uporabnikih, ki so v otroštvu doživeli ali spolno zlorabo, fizično zlorabo, zanemarjanje ali kakšen drug travmatičen dogodek, opazila precej nezdrav odnos do hrane, ki vodi v prekomerno telesno težo ter zanikanje nezdravih prehranjevalnih navad.

Predvsem me zanima, kako travmatični, neprijetni dogodki oz. zlorabe, vplivajo na posameznike, kakšno mnenje razvijejo posamezniki o sebi, kakšen odnos razvijejo do hrane in kako na to vpliva institucija ter kakšna je vloga storitev in programov pri preprečevanju ali zdravljenju razvoja motenj hranjenja.

V diplomskem delu želim raziskati odnos posameznikov s težavami v odraščanju, ki so doživeli travmatičen dogodek oz. zlorabo v otroštvu ali kasneje v življenju, do hrane in hranjenja in njihovo mnenje o sebi ter ugotoviti vpliv institucije na odnos do prehranjevanja.

2.1. Raziskovalna vprašanja

1. Ali izkušnja travme ali zlorabe deluje kot povod za razvoj motenj hranjenja pri osebah, ki so doživele travmo ali zlorabo?
2. Kakšno mnenje o sebi razvijejo osebe s težavami v odraščanju, ki so doživele travmo ali zlorabo?
3. Kako institucija ravna s hrano?

4. Ali so osebe, ki so doživele travmo ali zlorabo poiskale pomoč in podporo služb pomoči (psihoterapija, skupine za samopomoč, organizacije za ozaveščanje mladih ipd.) in kako jih sprejemajo in doživljajo?

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna in empirična, saj sem s spraševanjem zbirala novo izkustveno gradivo. Z raziskavo sem pridobila besedne opise (Mesec, b. d., str. 84–85). Zanimalo me je namreč, kako travmatičen dogodek oz. zloraba, ki jo je posameznik oziroma posameznica doživela, vpliva na odnos posameznika do hrane in prehranjevanja ter kako vpliva na mnenje posameznika o sebi. Kvalitativno raziskovanje se mi za zbiranje podatkov zdi primernejše, saj sem tako dobila bolj poglobljene odgovore na ključne teme, kot so prehranjevanje, institucija, mnenje o sebi, travma ali zloraba in službe pomoči.

3.2. Merski instrument in viri podatkov

Merski instrument predstavljata dva polstrukturirana vprašalnika, ki sem ju sama oblikovala. Vodilo za intervju, ki je namenjen uporabnikom, sem sestavila iz 8 vprašanj in podvprašanj, ki so tako odprtega kot tudi zaprtega tipa. Vprašanja sem prilagodila specifiki populacije, saj je pri osebah s težavami v odraščanju treba določena vprašanja prilagoditi tako, da so krajša, preprostejša in zato bolj razumljiva. Vprašanja sem sestavila tako, da zajemajo teme, ki so povezane s prehranjevanjem, motnjami hranjenja in teme, ki odražajo odnos posameznic in posameznikov do sebe (čustva, mnenje o sebi ipd.). Vodilo za intervju, namenjen strokovni delavki, pa sem sestavila iz 9 vprašanj, ki so v večini odprtega tipa, vendar vodilo vsebuje tudi nekaj vprašanj zaprtega tipa. Vprašanja zajemajo teme, ki so predvsem povezane z odnosom posameznikov in posameznic do hrane in prehranjevanja ter teme, povezane z vidikom njihove institucije do prehranjevanja.

3.3. Populacija in vzorec

V moji raziskavi sem imela dve populaciji, in ker sta ti dve populaciji precej veliki ter bi težko izvedla intervjuje z vsemi, sem do podatkov prišla z vzorčenjem. Prvo populacijo sestavljajo uporabniki institucionalne oskrbe, stari od 15 do 26 let, ki imajo težave v odraščanju in so v preteklosti doživeli travmatičen dogodek/dogodke ali zlorabo. Vzorec je priložnostni, število enot, v mojem primeru 8 uporabnikov/-ic, ki v šolskem letu 2021/2022 stanujejo v OE Dom Janeza Levca, sem izbrala na podlagi tega, kako dobro poznam uporabnike/-ce in na podlagi priporočila strokovnih delavcev, ki uporabnike/-ce bolje poznajo. Drugo populacijo sestavljajo

strokovni delavci in delavke (psihologi/-nje), zaposleni v centrih za usposabljanje, vzgojo in izobraževanje, ki so na dan 16. 3. 2022 redno zaposleni. Naredila sem 1 intervju s strokovno delavko (psihologinjo), ki je zaposlena v OE Dom Janeza Levca.

3.4. Zbiranje podatkov

Podatke sem zbirala z metodo spraševanja. Odprte intervjuje z vodilom za intervju sem izbrala zato, da sem lahko vprašanja prilagajala temi pogovora ter življenjski zgodbi in izkušnjam uporabnic in uporabnikov ter strokovne delavke. Intervjuje sem z dovoljenjem uporabnic in uporabnikov ter strokovne delavke snemala (zvočni posnetek). Za uporabnice in uporabnike, ki še niso polnoletni, sem pridobila tudi soglasja staršev, da se strinjajo s sodelovanjem svojih otrok v moji raziskavi. Podatke sem zbirala od 7. 3. 2022 do 28. 3. 2022. Intervjuje sem izvedla v živo, tako, da sem bila z uporabnicami in uporabniki ter strokovno delavko neposredno v stiku. Taka izvedba mi je omogočala, da sem sogovornikom, v primeru nejasnosti glede vprašanj ali določenih besed, takoj obrazložila, kaj mislim oz. kaj določen izraz pomeni. Poleg tega je taka izvedba omogočila večjo koncentracijo uporabnic in uporabnikov med samim pogovorom. Intervjuji so povprečno trajali 15 min, najdaljši je trajal 40 min, najkrajši pa 10 min. Intervju s strokovno delavko pa je trajal 20 min.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Podatke sem analizirala po postopku kvalitativne analize (uredila sem transkripte intervjujev, uredila gradivo, določila enote kodiranja, odprto kodirala, izbrala in definirala relevantne pojme in kategorije, odnosno kodirala (Mesec, b. d.)). Intervjuje sem snemala, tako da sem na podlagi zvočnih posnetkov nato naredila transkripte pogovorov, ki sem jih zapisala v Word dokumente. Transkripte sem zapisala v bolj slovnični obliki, da so lažje berljivi, vendar sem ohranila določene slengovske besede in izraze, ki jih uporabniki uporabljajo. Transkripte pogovorov sem označila s številkami od 1 do 8, transkript s strokovno delavko pa sem označila z besedo. Nato sem se lotila kodiranja vsakega transkripta posebej. Najprej sem vsak transkript kodirala ročno, da sem dobila občutek, kateri deli besedila so pomembni, te dele besedila sem označila z oznako intervjuja in številko izjave oz. enote (npr. I1E1, I1E2 itd.). Nato sem transkripte odprto kodirala, tako da sem k že določeni oznaki enote in enoti, določila še kodo, kategorijo, nadkategorijo in temo. Vse skupaj sem vnesla v tabele v Excelovem dokumentu. Ko sem zaključila z odprtim kodiranjem, sem podatke osno kodirala, tako da sem naredila hierarhijo med pojmi, kategorijami, nadkategorijami in temami. Na koncu sem nekatere podatke tudi

odnosno kodirala, pri čemer sem dobljene kategorije med seboj primerjala in uredila, da sem dobila povezave oz. razmerje med njimi. Na podlagi osnega in odnosnega kodiranja in sem nato zapisala rezultate, sklepe in predloge. Med priloge sem dodala primer transkriptov pogovorov z uporabniki in transkript pogovora s strokovno delavko ter celotno odprto, osno in odnosno kodiranje.

4. REZULTATI

4.1. Prehranjevanje

Uporabniki imajo v večini nevtralen odnos do hrane oz. ima hrana pomembno vlogo v njihovem življenju *(Ja mislim, da kar pomembno, glede na to, da sem na živilski šoli in da se kar dosti s tem ukvarjam…/I3E1)*, nekateri pa hrano doživljajo le kot del življenja in je potrebno, da preživijo *(Ne vem. Jest moraš./I1E1)*. Poleg tega je uporabnikom zelo pomembno, da se prehranjujejo zdravo, pojavljajo pa se tudi deljena mnenja, torej, da je zdravo prehranjevanje hkrati pomembno in nepomembno, saj se nekateri uporabniki tudi radi 'pregrešijo' *(Pač kdaj se je pa tudi treba pregrešiti./I5E5)*. Zato se pojavlja tudi manj zdravo prehranjevanje, uživanje nezdrave hrane, shujševalne diete, prenajedanje ipd. Ena od uporabnic je izrazila tudi, da ji zdravo prehranjevanje sploh ni pomembno *(Ni tako pomembno, ker se mi itak ne pozna nič./I7E2)*. Trije od osmih uporabnikov so poročali, da se prehranjujejo glede na počutje, ena od uporabnic pa, da se v Domu prehranjuje kljub nezadovoljstvu s tamkajšnjo hrano. Ta uporabnica je nekaj več povedala tudi o prehranjevalnih navadah, predvsem o večerni rutini prehranjevanja. Njene večerje so po navadi bolj zgodaj in manjše, po večerji pa poje še sadje ali pije čaj. Uporabnica je omenila tudi zajtrke, ki jih v instituciji, v kateri biva čez teden, po navadi izpušča in nato je v šoli. Pet od osmih uporabnikov je poročalo o spremembi prehranjevanja *(Kdaj mi ni pasalo jesti ja./I8E4)*.

Vzroki za spremembo prehranjevanja so različni, predvsem je vzrok stres ali splošno počutje uporabnikov, kot vzroki za spremembo pa se pojavljajo tudi alergije, primeri, kadar se uporabniki čez dan manj gibajo, prilagajanje družinskim članom, nezadovoljstvo s hrano, menstruacija in šola. Ko so uporabniki pod vplivom močnih čustev oz. ko so prisotna močna čustva, imajo v večini manjšo potrebo po hrani ali je potreba po hrani popolnoma odsotna *(... če sem bolj žalostna, potem ne jem ali pa kasneje jem, .../I2E7)*, nekateri pa se hranijo kljub močnim čustvom *(Če sem vesela, pa sem s kolegi zunaj ja, .../I5E11)*. Govorili so tudi o tem, da takrat več pijejo, pojedo kakšno sadje ali sladkarije in prigrizke ter tudi o spremembi prehranjevanja, ena od uporabnic pa je rekla, da je njena prehrana, kljub prisotnosti močnih čustev, urejena. Občutki uporabnikov ob hranjenju oz. po/pred hranjenjem ter takrat, ko razmišljajo o hrani, so različni. Nekateri ne vedo, kako bi izrazili svoje občutke ali med hranjenjem ne razmišljajo *(... ko jem pa sploh ne razmišljam./I7E10)*, nekaterim je hranjenje v užitek *(Telo daš eno užitek .../I1E26)* in v njih vzbudi veselje, dobro počutje ter imajo dovolj energije. Nekateri pa se počutijo običajno ali celo ne občutijo nobenih čustev. Pred hranjenjem

občutijo lakoto, po hranjenju pa občutijo sitost. Pritisk šole, odnos z drugimi, pomembnimi v življenju uporabnic, družinske okoliščine, prijatelji, okoliščine v instituciji, vreme in telo vplivajo na njihove občutke ob hranjenju, pri enemu od uporabnikov pa so dejavniki, ki bi vplivali na občutke uporabnika, odsotni.

4.1.1. Poznavanje motenj hranjenja

Zanimalo me je tudi, koliko uporabniki poznajo motnje hranjenja, kje izvejo zanje in ali imajo osebne izkušnje z motnjami hranjenja oz. ali poznajo koga, ki se s tem sooča. Vsi uporabniki so za motnje hranjenja že slišali, v večini jih znajo poimenovati, predvsem anoreksijo in bulimijo, ena od uporabnic je omenila tudi ortoreksijo, druga pa debelost, ali pa vedo, kaj je zanje značilno (izpuščanje obrokov *(... spuščajo kosila, malico ali pa večerjo./I2E72)*, slabo hranjenje, nizka samopodoba, okupiranost misli *(... da nisi zmožen več razmišljat kaj boš jedel oz. se ti hrana bol zameri na nek način./I3E63)* ipd., ena od uporabnic pravi, da so motnje hranjenja bolezen, druga pa, da so motnje hranjenja nepotrebne. Ena od intervjuvank pa ni seznanjena z značilnostmi motenj hranjenja, ne pozna podrobnosti določenih motenj hranjenja, ki jih je sicer znala poimenovati.

Uporabniki so o motnjah hranjenja v večini izvedeli v šoli (osnovni in srednji šoli). Pri polovici uporabnikov se pojavi tudi pomanjkanje informacij o motnjah hranjenja *(... motnjah hranjenja se pa nismo doma nič pogovarjali .../I6E66)*. Osebno izkušnjo motenj hranjenja ima le ena od uporabnic *(Sem pa sama imela kar težave s hrano, ves čas neke diete in to./I3E70)*, kar pet od osmih je govorilo o tem, da lastne izkušnje nimajo, ena pa o tem ni spregovorila. Šest od osmih uporabnikov pozna osebe, ki se z motnjami hranjenja soočajo *(... mam pa eno, od moje frendice najboljša frendica, je imela anoreksijo včasih .../I8E58)*, dva uporabnika pa ne poznata nikogar, pri katerem bi bilo vidno, da ima motnjo hranjenja ali bi to delil z uporabnikoma. Pri eni od uporabnic, pri kateri se je pojavila tudi odsotnost informacij o motnjah hranjenja, se pojavijo informacije o zdravi in primerni prehrani, ki jih uporabnica dobi tako v šoli, kot tudi v domačem okolju.

4.1.2. Pogled strokovne delavke na prehranjevanje otrok

Pogled strokovne delavke na prehranjevanje je na določenih mestih podoben mnenju uporabnikov. Strokovna delavka njihovo prehranjevanje povezuje predvsem z njihovo željo po hitri prehrani *(Odnos do hrane, jaz vidim, da si zelo želijo nek »junk food«.../ISDE1)*, ki jo uporabniki uporabljajo, poleg tega uživajo veliko sladkarij in prigrizkov. Meni tudi, da ima

hrana pomembno vlogo v njihovem življenju, se pa vloga hrane in njen pomen razlikuje od uporabnika do uporabnika *(Ravno sem se pogovarjala z eno vzgojiteljico, ki imajo fanta, ki se je precej zredil zdaj in je rekla, da samo razmišlja o hrani, res samo o tem. Tako, da pri njemu ima res velik pomen.../ISDE10 in ... pri ostalih se mi zdi, da čisto različno./ISDE11)*. Je pa eden glavnih razlogov za mišljenje o hrani v instituciji predvsem mnenje 'bolj priljubljenih' uporabnikov, saj njihovo mnenje vpliva tudi na mnenja drugih *(... nekateri, ki so malo bolj glasni in imajo tudi nekako »boljši status kot drugi«, bi rekla, malo »so bolj popularni«, recimo, če nekdo od teh otrok reče, da je hrana tu zanič, se mi zdi, da hitro postane kot nek zakon, ja hrana je tukaj zanič, to je potem dejstvo, neizpodbitna resnica in nihče potem se to ne sprašuje./ISDE17)*.

V instituciji, v kateri je zaposlena, ima kar nekaj uporabnikov prilagojeno prehrano. Razlogi za to so predvsem zaprtost in razne alergije, včasih ima kateri od uporabnikov prilagojeno prehrano tudi na podlagi vere, vendar trenutno to ni prisotno. V instituciji sledijo tudi smernicam zdrave prehrane za izobraževalne ustanove, saj je prehrana, ki jo nudijo, raznolika in zdrava ter brez aditivov. Jedilnike v instituciji sestavlja HACCP-skupina, v kateri sta tudi medicinska sestra in glavni kuhar. Večinoma vsa hrana pa je pripravljena v kuhinji. Obroke, ki si jih uporabniki kuhajo običajno dvakrat na teden po skupinah, pa sestavijo uporabniki skupaj z vzgojitelji/-cami in vnaprej naročijo sestavine za pripravo jedi v kuhinji. Tako kot jedilnike, tudi normative glede količine hrane določajo zaposleni v instituciji, vendar strokovna delavka nima točnih podatkov o tem, kdo je dejansko tisti, ki bi določal, koliko hrane naj bi posamezni uporabnik dobil. Po njenem mnenju to razporejajo v kuhinji, kjer npr. v primeru diete dajo manj hrane ali povsem drug obrok, več zelenjave ipd. *(Mislim, da to razporejajo v kuhinji, ker jim oni tako ali tako servirajo, oni verjetno vedo, koliko jim morajo dati./ISDE53).* Kljub razporejanju količine hrane, strokovna delavka, ne doživlja lakote kot posledico pomanjkanja hrane v instituciji.

Velik poudarek dajejo tudi na lastno izkušnjo uporabnikov pri pripravljanju hrane, saj uporabniki tako gradijo večje zavedanje o pripravi obrokov ter hrano posledično bolj cenijo. Doma jim namreč večinoma hrano pripravljajo starši, ali si morajo hrano kupiti v trgovini, s tem pa se manj zavedajo, kaj vse je potrebno, da se pripravi odločen obrok. Pri uporabnikih je strokovna delavka zaznala tudi precejšnja izpuščanja obrokov, predvsem zajtrkov, saj zaposleni ne izvajajo nadzora glede uživanja obrokov pri starejših uporabnikih, je pa nadzor prisoten pri mlajših uporabnikih, saj je ta nadzor povezan predvsem s skrbjo za uporabnike ter učenjem uporabnikov *(... zjutraj ni nekega nadzora, da bi nekdo stal pred jedilnico in rekel, glej moraš*

iti noter … /ISDE21 in *... sploh pri starejših ne, pri mlajših pa ja, ker je vzgojitelj tam, ki jih pomaga tudi obleči pa vse in poskrbi, da vsi jedo zajtrk./ISDE22)*. Za popoldansko malico imajo po navadi jogurt ter sadje. Razlogi za izpuščanje obrokov so predvsem pomanjkanje časa, slabost, hranjenje v šoli in ohranjanje statusa priljubljenosti med uporabniki. Strokovna delavka vzroka za splošno zavračanje hrane v instituciji doživlja kot posledico vmesnih obrokov ter dosegljivosti trgovin in hitre prehrane.

Strokovna delavka zaznava tudi motnje hranjenja, ki so prisotne in delujejo kot okupacija življenja uporabnika *(... vsaj toliko kot zdaj slišim, da je to okupacija njegovega življenja, ta hrana./ISDE77)*, vendar pa motnje hranjenja niso zelo razširjene. Opažajo jih le pri peščici uporabnikov, predvsem ortoreksijo, občasno zavračanje hranjenja pri nekaterih uporabnikih ter prekomerno težo, bulimije in anoreksije pa trenutno pri uporabnikih ne zaznavajo. Vzroki za nastanek motenj hranjenja, po mnenju strokovne delavke, izhajajo predvsem iz družine in se kažejo kot posledica družinskih vzorcev *(... problem, ki ga jaz opažam, da to izhaja iz družine ... /ISDE78* in *... da je to nek vzorec, ki ga je prinesel od doma … /ISDE79)*.

V instituciji v primeru, da zaznajo motnje hranjenja pri uporabnikih, takoj reagirajo. Rešitve, ki jih najdejo so individualni pogovori, pogovori v manjših skupinah, pogovori o motnjah hranjenja, spodbuda in spremljanje s strani vzgojiteljev/-ic, hranjenje postavijo kot pogoj za dejavnosti in aktivnosti, obvestijo starše ter jim nudijo razne pogovore ali pa celo starši poiščejo pomoč v instituciji, ter obisk zdravnika. Preventivnih delavnic oz. drugih delavnic na temo motenj hranjenja nimajo, so pa v preteklosti že imeli predavanja o zdravi in primerni prehrani (predavanje dietetičarke).

Dobri načini za spopadanje z motnjami hranjenja, ki jih opaža strokovna delavka za uporabnike v njihovi instituciji, so: pogovor in primerna razlaga uporabnikom, nenehno učenje o zdravi in primerni prehrani, lastna motivacija uporabnikov, ki ni vedno pri vseh prisotna, pomembno se ji zdi tudi, da se osvetli pomen zdravja ipd., kot največjo oviro pa vidi starše, ki pogosto ne razumejo teže in kompleksnosti motenj hranjenja *(Problem se mi zdi s starši /.../ ker so tudi starši bili naši otroci, oziroma so osebe, ki težje razumejo, dojemajo določene stvari in če oni ne vidijo tukaj problema, ga res težko mi izpostavljamo in uvajamo./ISDE113)*.

4.2. Institucija

Prehranjevalne navade v instituciji so povezane predvsem s tem, da uporabniki kljub nezadovoljstvu ali manjšemu zadovoljstvu s hrano, to hrano pojedo *(Tut če ni dobra tebi, jo*

moraš pojest. Lahki vzameš polovičko in če ti bo všeč, vzameš še drugo polovičko./I1E37) ali pa se v instituciji ne prehranjujejo, kar se kaže predvsem v izpuščanju zajtrkov. Šestim od osmih uporabnikov se način prehranjevanja, torej določeni obroki in čas obrokov v instituciji, zdi ustrezen, eden od uporabnikov pa je izrazil tudi, da se mu način prehranjevanja ne zdi ustrezen, drug uporabnik pa je izrazil, da nanj način prehranjevanja v instituciji ne vpliva. Ena od uporabnic je izrazila, da je hrana v instituciji dobra, da pa so jedilniki pripravljeni vnaprej in da pripravljajo velike količine hrane. Hrana po željah uporabnikov se tako pojavi le občasno.

Uporabniki so poročali tudi o pomanjkanju hrane in posledično o lakoti med obroki, trije od osmih uporabnikov pa so se z vzgojitelji dogovorili, da si lahko sami pripravljajo obroke ali da lahko jedo kasneje (ko jim to odgovarja in kar jim odgovarja), zato pri njih ni prisotna lakota zaradi pomanjkanja hrane. Če se uporabniki soočajo z lakoto, uporabljajo različne rešitve, kot so kuhanje v skupini *(Ali kaj skuhamo skupaj .../I8E15)* ali si v trgovini kupijo svojo hrano *(... si grem dejansko nekaj kupit, nekaj svojega./I4E12)*, naročijo dostavo hrane, znajdejo se tudi tako, da si v kuhinji pridobijo dodatno hrano *(Še grem iskat v kuhinjo, po dodatek .../I2E22)* ali pa pojedo hrano, ki jo dobijo za večerjo/kosilo, kljub temu, da jim ni dobra, hrano dodatno toplotno obdelajo *(... če je krompir na primer na pol kuhan, si iz kuhanega naredimo pečen krompir pa je potem dober./I6E22)*, povprašajo v drugih skupinah ali jim je ostalo kaj hrane. Uporabniki imajo različne želje, glede idealnega prehranjevanja v instituciji, eden od njih pa nekih posebnih želja nima. Ostali bi si želeli, da bi se lahko sami odločali glede količine hrane, ki jo pojedo za obrok in da bi si lahko obroke časovno razporejali sami *(... da si vzamem za jest, kadar hočem./I2E20)* ter da bi sami kaj bodo jedli (npr. da je za večerjo lahka hrana) *(... da lahko jem kar hočem, da bi si sam izbral./I8E14)*, pojavlja pa se tudi želja, da bi imeli več časa, saj morajo svoje prehranjevanje in obroke prilagajati različnim obveznostim.

4.2.1. Pogled strokovne delavke na prehranjevanje v instituciji

Pogled strokovne delavke na prehrano v instituciji je nekoliko bolj viden z vidika smernic zdravega prehranjevanja ter nekih sistemskih rešitev same institucije. Nekateri uporabniki se v instituciji ne prehranjujejo, nekaj tedensko pa pripravljajo tudi obroke v skupinah. Hrana v instituciji je, kot sem že pisala pri prehranjevanju, brez aditivov in je, kot to razumejo v instituciji, drugačnega okusa kor doma *(...»to je drugače kot doma«, ko je kak dodatek zraven in je tudi hrana malo drugačnega okusa in se je treba potem tega navadit./ISDE5)*. Hrana v jedilnici ni na voljo tekom celega dneva, saj je jedilnica odprta le določen čas *(... da bi imeli kar tako hrano na razpolago čez cel dan, ne./ISDE28* in *Jedilnica pa je tudi omejen čas*

odprta./ISDE37). Kljub temu pa je nekaj hrane vedno na voljo v skupinah (npr. jogurti, dodatki, ki ostanejo od kuhanja v skupinah), vendar si uporabniki hrane ne jemljejo sami *(Da bi pa kar sami jemali, to pa ne./ISDE34)*. V instituciji namreč spodbujajo socialne veščine uporabnikov, da se dogovorijo oz. vprašajo za hrano. Uporabnikom je ves čas na voljo voda, lahko pa si pripravijo tudi čaj. Ker je nekaj hrane ves čas na voljo, strokovna delavka ne doživlja lakote kot posledico pomanjkanja hrane.

Med uporabniki in zaposlenimi velja tudi dogovor o čim manjšem uživanju sladkarij in prigrizkov, so pa v instituciji popolnoma prepovedali uživanje energijskih pijač *(Smo pa tudi v okviru Doma energijske pijače prepovedali .../ISDE95)*. Kljub vsem dogovorom pa uporabnikov v prostem času ne morejo nadzorovati, torej ne morejo nadzorovati katero hrano in pijačo uživajo ter kaj počnejo. Čeprav je nekaj hrane na voljo ves čas, se pri uporabnikih pojavi lakota, rešitve, ki jih prepoznava strokovna delavka pa so dogovor med uporabniki, dodatna hrana iz trgovine in kuhanje v skupini, hrana, ki ostane v drugih skupinah, poleg tega pa vzgojitelji/-ce sporočijo opažanja o premajhnih količinah hrane v kuhinjo. Včasih je hrane res premalo, po mnenju strokovne delavke v primerih, ko je hrana dobra *(Tisto, kar je dobro, je vedno premalo./ISDE66)* ali v kuhinji pripravijo premalo hrane, pogosto pa je hrane preveč in sicer takrat, ko hrana uporabnikom ni dobra *(Odvisno je tudi kaj je za jesti. Hrane, ki je ne marajo, je vedno preveč .../ISDE65)*, ko pripravijo prevelike količine hrane ali v primeru tranzicij uporabnikov (zaradi bolezni ter drugih razlogov uporabniki odidejo domov in hrana ostaja). Problem, ki ga zaznava strokovna delavka, je predvsem razporeditev hrane, saj vsaka skupina hrano dobi zase ter je tako v nekaterih skupinah hrane preveč, v drugih pa premalo, problem pa so tudi vnaprej pripravljeni obroki, saj hrana posledično ne ostane sveža in topla *(..., če dobijo oni za kosilo hrano, za večerjo ne more biti ne sveža, ne topla ne nič./ISDE67)*.

4.3. Mnenje o sebi

Uporabniki svoj telesni videz doživljajo kot močnejšo, srednjo ali suho postavo, skoraj vsi so govorili, da so s svojim telesnim videzom zadovoljni (Sem zadovoljna takšna, kot sem./I6E29 in *Zaenkrat mi je v redu, kot je .../I3E26)*, pri dveh pa se je pojavil tudi dvom, da s svojim telesnim videzom nista vedno zadovoljni *(Katastrofa .../I5E28)*, ter da sta s svojim telesnim videzom le srednje zadovoljna *(Sem nekak .../I8E21)*. Kljub prevladujočemu zadovoljstvu s telesnim videzom se pri večini pojavlja želja po spremembi telesnega videza, ki je povezana predvsem z izgubo kilogramov, želja oblikovati telo, imeti več kilogramov in pridobiti več mišične mase ipd. pri enemu od uporabnikov pa se pojavi mnenje, da si glede svojega telesnega

videza ne želi spremeniti ničesar. Uporabnica, ki je poročala o osebni izkušnji motenj hranjenja, je govorila tudi o svoji obsedenosti s prehranjevanjem in hrano ter o spremembi prehranjevanja *(... jaz sem bila toliko obsedena s tem, da sem si vsako stvar vagala na gram./I3E35)*.

Rešitve, ki so jih uporabljali pri spremembi telesnega videza, so zavestno odklanjanje hrane in posluževanje diet, odrekanje sladkarijam, urejeno hranjenje, uživanje večje količine hrane, telovadba, sprehodi, fitnes in sprememba frizure (barvanje las). Uporabniki sebe vidijo kot komunikativne, družabne, zabavne, empatične, da si želijo in znajo pomagati ter prisluhniti drugim ter da delajo na svoji osebni rasti in se znajo postaviti zase, da so nasmejani, sramežljivi, prijazni, hkrati bolj in malo manj pogumni ter samozavestni ipd. Vsi uporabniki so zadovoljni z osebnimi lastnostmi, si pa nekateri želijo, da bi bili kot oseba še boljši in da bi bili manj obremenjeni zaradi drugih. Razlogi, ki vplivajo na boljše počutje uporabnikov, so različni, predvsem za boljše počutje potrebujejo svoje prijatelje, družino, hrano, dom, čas zase, meditacijo, mir, partnerja in šport, na nekatere pa vpliva tudi vreme.

4.4. Travma ali zloraba

Vsi uporabniki so poročali o travmatičnem dogodku/dogodkih ali zlorabi, ki se jim je zgodila v preteklosti (v otroštvu ali nekaj let nazaj), vendar se travmatičen dogodek ali zloraba pri enem od uporabnikov, ni pojavljala pogosto. Nekateri uporabniki so o tem govorili odprto in so z mano delili svojo zgodbo (da se jim je zgodila spolna zloraba in sum na spolno zlorabo, fizično in psihično nasilje, alkoholizem v družini, rejniška družina, nastanitev v kriznem centru, odsotnost starša ipd. *(... se je začelo s tem, da je začel spolno nadlegovat, pošiljat svoje intimne dele…/I1E62*, *... pretepanje .../I4E35* in *... brez mami sem bila tko 10 let, ker je bila po bolnicah pa ves čas mi je umirala…/I5E50)*), spet drugi pa o tem niso želeli govoriti.

Posledice travmatičnega dogodka ali zlorabe, ki so jih opazili in občutili uporabniki, so različne. Pojavljali so se prepiri v družini, manjša in tudi večja potreba po hrani *(Ko so mi pa povedali, da je mami hin, pač da ne vejo, če bo preživela, sem pa nehala jesti ... /I5E56* in *Sem pa zaradi tega tudi več jedla./I3E54)*, hranjenje kljub dogodku ali pa se hranjenje ni spremenilo, okrnjen spomin glede hranjenja, potreba po sladkarijah in prigrizkih, sprememba prehranjevanja in odsotnost spremembe prehranjevanja, priprava lastnih obrokov, slabo počutje pred rejništvom, jok, samomorilne misli *(... sem se hotela ubiti, .../I5E48)*, neuspešnost, nesposobnost *(... nesposobno do konca .../I4E42)*, zaskrbljenost, občutek sramote, sprememba mnenja o sebi, odsotnost ljubezni do sebe *(... prej sama sebe nisem marala ... /I4E48)*, čustvena

obremenjenost, osebna rast, spoznanje, da nisi sam kriv za travmo ali zlorabo, veselje, samostojnost *(... sem samostojna ratala, ... /I2E62)* in več razumevanja ipd.

Čustva, ki so se pojavljala po travmatičnem dogodku ali zlorabi, so bila večinoma negativna (osamljenost, občutek poraženosti, uničenosti, odsotnosti sebe, negotovost, žalost, nesposobnost, slabo počutje, zaskrbljenost, jeza in spremembe pri doživljanju sebe), se pa pojavljajo tudi pozitivna čustva, kot so veselje, dobro počutje in občutek, da je situacija sedaj lažja. Ti pozitivni občutki so povezani predvsem z izboljšanjem stanja in osebno rastjo po travmatičnem dogodku ali zlorabi. Eden od uporabnikov doživlja tudi lastno moč za spremembe, ki si jih želi ter hkrati opiše tudi, kako doživlja mnenje drugih (da ga drugi ne morejo spremeniti). Svojo stisko so uporabniki reševali s pogovorom, nekateri pa so svoje občutke raje potlačili *(... v bistvu, potlačila sem dol .../I7E33)*. Podporo pri soočanju s težavami so uporabnikom nudili predvsem vzgojitelji/-ce in psihologinja v Domu (v instituciji) ter policisti.

4.5. Službe pomoči

Uporabniki službe pomoči v večini razumejo kot pomoč drugim *(Ja, da nekomu pomagaš ... /I2E65)*, prostovoljstvo in razne organizacije, kot so Rdeči križ, Cona korak, Šola zdravega načina življenja Stična, bližino drugih oseb, pomoč psihologinje, pedospihiatrinje, psihoterapevtke in Centra za socialno delo. Dva uporabnika pa ob besedi službe pomoči nista vedela, o čem govorim, vendar sta ob dodatni obrazložitvi prepoznala nekaj služb pomoči. Uporabnikom pri reševanju težav pomagajo pedopsihiatrinja, prijatelji, psihologinja, zdravila, vzgojitelji/-ce v Domu *(Sem vzgojiteljici tukaj v Domu zaupala./I6E57)*, pogovor in Društvo center za pomoč mladim, rejniška družina *(... z domačimi, sestro, bratom, mami .../I8E50)*, šola, Center za socialno delo, psihoterapija *(... no razlagala sem pa psihoterapevtki./I7E45)* itd., eden od uporabnikov pa je izrazil, da ne potrebuje pomoči strokovnjakov. Uporabniki so imeli v večini pozitivne izkušnje s službami pomoči, eden od njih pa je imel negativno izkušnjo. Uporabnikom, ki so pomoč in podporo poiskali pri strokovnjakih, so službe pomoči pomagale k spremembi počutja, in sicer se je njihovo počutje izboljšalo.

5. RAZPRAVA

Motnje hranjenja so odraz obremenjujočih izkušenj in travm, ki jih posameznik doživi v otroštvu oz. v obdobju odraščanja ali kasneje v življenju, so pa motnje hranjenja tudi odraz posameznikove samopodobe in doživljanja lastnega telesnega videza. Družinsko okolje ima, kot pravi Juvan (2016, str. 5), velik pomen na zdrav psihosocialni razvoj otroka in na socializacijsko vlogo družine, ki imata pomembno vlogo pri preprečevanju stisk iz otroštva, ki lahko kasneje v življenju vodijo v motnje hranjenja. Motnje hranjenja so namreč »kompleksen problem« (Reljič Prinčič, 2000, str. 43), ki zajema več kot le obremenjevanje s telesnim videzom, hrano in kilogrami. Da so motnje hranjenja več kot le težave s hrano in izguba kilogramov, meni tudi eden od uporabnikov, ki je omenil, da gre pri motnjah hranjenja za preokupiranost misli oz. kot pravi »da nisi zmožen več razmišljat kaj boš jedel oz. se ti hrana bolj zameri na nek način …«. Eden od uporabnikov pa je rekel, da so motnje hranjenja bolezen. Anoreksija se kaže kot obupen strah pred debelostjo, preobremenjenost s telesno težo in obliko sovjega telesa, namerno povzročena prenizka telesna teža, ostali znaki pa so še izguba menstruacije in upočasnjen telesni razvoj v obdobju pubertete ali pred njo (Hafner, 2018). Uporabniki so anoreksijo ali poimenovali ali pa zanjo navedli nekakšne opise značilnosti, in sicer da gre za izpuščanje obrokov, slabo hranjenje, da je oseba presuha. Podobno so tudi za bulimijo našli opise značilnosti, in sicer, da gre za bruhanje in prenajedanje. Bulimija nervoza oz. bulimija je motnja, pri kateri oseba trpi zaradi ponavljajočega se prenajedanja, ki mu sledi bruhanje (Erzar, 2007, str. 145). Pri večini motenj hranjenja (tako pri bulimiji, kompulzivnem prenajedanju, ortorteksiji itd.) je značilno, da imajo osebe nizko samopodobo in samospoštovanje, soočajo se tudi s pomanjkanjem samozavesti ipd. Tudi eden od uporabnikov v moji raziskavi je omenil, da gre pri motnjah hranjenja za slabo samopodobo.

Pri opredelitvah motenj hranjenja pogosto naletimo na izraz motnje prehranjevanja. Pšeničny in Perat (2017) opozarjata na razliko med motnjami hranjenja in motnjami prehranjevanja, saj se ta dva pojma, zaradi nekaterih skupnih značilnosti, pogosto enači. Motnje prehranjevanja so neustrezne prehranjevalne navade, ki zajemajo izpuščanje obrokov, diete ter neuravnoteženo prehrano, vse to pa lahko povzroči nihanje telesne teže. Iz motenj prehranjevanja se lahko kasneje razvijejo tudi motnje hranjenja. Sernec (2010) motnje prehranjevanja označi kot nekakšno predstopnjo motenj hranjenja, vendar poudari, da se motnje prehranjevanja ne razvijejo vedno v motnje hranjenja. Ravno uporabnik, ki je govoril o lastni izkušnji motenj hranjenja, je kot svoje pretekle prehranjevalne navade opisoval tudi veliko uporabo diet,

nenehno hujšanje in pridobivanje telesne teže. Morda je šlo v primeru tega uporabnika pravzaprav za motnje prehranjevanja, ki bi se kasneje lahko razvile v motnje hranjenja. Res pa je, da v resnici ne vem, ali je pri tem uporabniku šlo za prepoznane motnje hranjenja s strani strokovnjakov ali ne in lahko o tem le sklepam.

Kot pravi Bukovec (2016), lahko vzroke za nastanek motenj hranjenja delimo na družinske dejavnike (nasilje v družini, ločeni starši, spolne zlorabe v otroštvu, alkoholizem v družini …), sociokulturne dejavnike (vpliv medijev, spremenjena vloga ženske: da mora biti lepa, urejena, visoko izobražena) ali biološko-genske dejavnike (perfekcionizem, prekomerna teža v otroštvu, potrebe po potrjevanju s strani okolice …). Da lahko vzroki za nastanek motenj hranjenja oz. za razvoj nezdravih življenjskih (in torej tudi prehranjevalnih) navad izvirajo iz družinskega okolja, je vidno tudi iz moje raziskave, in sicer iz pogovora s strokovno delavko, ki pravi, da »je pa problem, ki ga jaz opažam, da to izhaja iz družine, da je starejša sestra, ki je tudi tukaj, da je prekomerno težka in tudi mama je tako. Se mi zdi, da je to nek vzorec, ki ga je prinesel od doma«.

Wonderlich, Brewerton, Jocic, Dansky in Abbott (1997) spolno zlorabo v otroštvu prepoznavajo kot dejavnik tveganja za razvoj motenj hranjenja, predvsem bulimije nervoze. Bizjak (2022) omenja posledice, ki so značilne po spolni zlorabi, in sicer pravi, da se pogosto pojavljajo samodestruktivno vedenje, depresija, »rezanje«, motnje hranjenja idr. Uporabnik, ki je doživel spolno zlorabo, je poročal tudi o samomorilnih mislih, uporabnik, ki je doživel nasilje pa se je soočal z motnjami hranjenja. Raziskava, ki so jo naredili Rodriguez, Perez in Garcia (2005) kaže, da je bilo 45 % oseb izpostavljenih travmatičnim izkušnjam. Od tega jih je nekje 23 % povezanih s spolno zlorabo v otroštvu ali zgodnji mladosti, 37,5 % jih je bilo izpostavljenih drugim nasilnim travmatičnim dogodkom ali izkušnjam. Čeprav so vsi uporabniki v preteklosti doživeli travmatičen dogodek ali dogodke oz. zlorabo, je le eden od uporabnikov pri sebi prepoznal motnje hranjenja, pet pa jih zase trdi, da motnje hranjenja nimajo in je niso imeli, eden od njih pa o svoji osebni izkušnji ni govoril. Osebe, ki so doživele spolno zlorabo ter tudi druge travmatične dogodke, naj bi kar v 12,5 % imele tudi izkušnjo motenj hranjenja (Rodriguez, Perez in Garcia, 2005), v moji raziskavi pa uporabnik, ki je doživel spolno zlorabo in tudi uporabnik pri katerem so sumili, da je doživel spolno zlorabo, ne poročata o motnjah hranjenja pri sebi. Strokovna delavka je o razširjenosti motenj hranjenja sicer govorila na splošno, za celotno institucijo, v kateri dela, pa vendar je rekla, da motnje hranjenja niso zelo razširjene pri njihovih uporabnikih in da se pojavljajo le občasno pri nekaterih uporabnikih.

Pandel Mikuš (2003) omenja več načinov, kako se spoprijeti z motnjami hranjenja in sicer omenja medicinsko zdravljenje, izvajanje programov, psihosocialno zdravljenje, skupine za samopomoč ter okrevanje. Švab in drugi (1998) prav tako velik pomen dajejo skupinam za samopomoč, omenjajo pa tudi celosten pristop k motnjam hranjenja in socioterapijo za ženske, ki jih moti odnos do lastnega telesa in načina hranjenja. Bukovec (2016) poudarja podporo družine pri okrevanju, nato pa je, kot pravi, treba prekiniti tudi vzorec prenajedanja/stradanja/bruhanja, pomagajo tudi psihoterapevtski programi (delanje na sebi in sprejemanje samega sebe), posamezniku je treba nuditi pomoč pri spremembi načina vedenja ipd. Vsi uporabniki, ki so v preteklosti doživeli travmatičen dogodek/dogodke ali zlorabo, pa se niso spopadali oz. se trenutno ne spopadajo z motnjami hranjenja in v ta namen niso poiskali pomoči pri organizacijah in drugih službah, ki bi se ukvarjale ravno z motnjami hranjenja. Čeprav pomembno vlogo pri reševanju stiske in težav pripisali podpori in pomoči raznim službam pomoči, kot so Center za socialno delo, psihologinja ter drugi strokovni delavci v instituciji, pedopsihiatrinji ipd. Strokovna delavka, ki je sodelovala v moji raziskavi, mi je poročala, da se ob pojavu motenj hranjenja s tem soočajo s pomočjo individualnih in skupinskih pogovorov, v proces vključijo starše in tudi zdravnika, v kolikor je to potrebno, uporabnike pa spodbujajo tudi vzgojitelji/-ce v instituciji. Kot najprimernejše (preventivne) oblike spopadanja z motnjami hranjenja pa doživlja pogovor, osvetlitev pomena zdravja, primerno razlago in nenehno učenje o zdravi prehrani ipd.

Markham (1999, str. 16–19) pravi, da je zelo pomembno, da razumemo, kako dogodki iz otroštva lahko globoko in trajno vplivajo na naše življenje, torej, da prvotne psihične travme včasih sploh ne povzročijo ljudje, temveč dogodki, ki jih nihče ne more nadzorovati. Včasih je dogodek, ki povzroči težavo tako bežen ali je videti tako nepomemben, da gre neopazno mimo navzočih, kot tudi mimo osebe, ki se ji dogodek pripeti. Kljub temu pa strahovi, ki jih potlačimo v sebi, s časoma le rastejo in se kasneje v življenju kažejo na mnogih življenjskih področjih, ki niso bila neposredno povezana s prvotno travmo. Markham (1999, str. 18–19) govori tudi o tem, da otroci v starših ali skrbnikih vidijo vsemogočna bitja, ki se nikoli ne motijo. Če torej otroke eden ali oba starša odklanjata, bodo verjeli, da so za to krivi sami. Veliko otrok tudi za razvezo staršev misli, da so krivi oni sami, še posebej v družinah, kjer se starša ne moreta dogovoriti glede skrbništva otrok. Otrok pa se ne čuti odklonjenega samo pri namernih ukrepih. Ljudje umrejo ali zbolijo in morajo v bolnišnico ipd. V številnih primerih otroci tudi to doživijo kot zavračanje, zato je izredno pomembno, da si vzamemo čas in otroku razložimo položaj. Prvotne psihične travme včasih ne povzročijo ljudje, temveč dogodki, ki jih nihče ne more

nadzorovati. Pri uporabnikih v moji raziskavi se tako kot travmatični dogodki oz. dogodki, ki so močno vplivali nanje, pojavljajo tako hude zlorabe (fizično nasilje, spolna zloraba), kot tudi razveza staršev, odsotnost staršev, odhod v rejniško družino, šola, hospitalizacija, nastanitev v kriznem centru ipd. Zato se mi zdi izredno pomembno, še posebej v socialnem delu, da uporabnikom verjamemo, da je nek dogodek pri njih povzročil hudo stisko, ne glede na to ali nek dogodek splošno 'prepoznavamo' kot travmatičen ali ne. Vsi uporabniki so poročali o nekem travmatičnem dogodku/dogodkih ali zlorabi, vendar je potrebno na to, da so vsi odgovorili pritrdilno, treba gledati kritično, in sicer sem v populacijo in vzorec vzela osebe, za katere sem vedela, da so v preteklosti doživele travmatičen dogodek ali zlorabo.

De Bellis in Zisk (2014) omenjata vpliv travme v otroštvu na nevropsihološko delovanje in kognitivni razvoj. Kot pravita, so raziskave, pri otrocih, ki so v otroštvu doživeli travmatičen dogodek, pokazale nižji IQ in primanjkljaj pri jeziku in akademskih dosežkih, v primerjavi z otroki, ki niso bili izpostavljeni slabemu ravnanju. Sama ne morem trditi, da je travma v otroštvu vplivala na nižji IQ uporabnikov, saj tega nisem raziskovala, sem pa na praksi in posredno iz nekaterih pogovorov ugotovila, da je zloraba oz. travma vplivala na nižjo koncentracijo uporabnikov, to pa je posledično povzročilo tudi težave v šoli in primanjkljaje na nekaterih področjih. Eden od uporabnikov to opiše takole: »Šola. Matematika in angleščina mi ni šla in učitelja mi nista pustila, to popraviti in sem bila v bolnici, ker me je tok psihično uničilo in sem imela kateter pol leta, pač ja. In nisem naredila razreda in po tem sem prišla sem.«. Vsi uporabniki v moji raziskavi namreč nimajo motenj v duševnem razvoju, ampak imajo le npr. primanjkljaje na nekaterih področjih, in da bi zajela vse te kategorije, bi bil bolj primeren izraz osebe s posebnimi potrebami. Ker mi ta izraz ni blizu, sem se odločila, da specifiko uporabnikov svoje raziskave raje imenujem težave v odraščanju.

Tako kot so lahko travmatični nekateri dogodki, lahko tudi nasilje in zlorabe delujejo kot travma oz. vplivajo na osebo. Otroci s težavami v odraščanju (oz. otroci s posebnimi potrebami, kot jih opredeli Hrovat, 2015, str. 56) so veliko bolj ranljivi za vse oblike zlorabljanja, nasilja, zanemarjanja in opuščanja skrbi v institucionalnem kot tudi izveninstitucionalnem delu. Zato je treba upoštevati specifične in povečane možnosti za ogroženost otrok z motnjami v telesnem, duševnem in socialnem razvoju, z motnjami vedenja in osebnosti in dolgotrajno bolnih otrok, ki zaradi svojih specifičnih potreb težje ali težko izražajo stisko. Ker se ti otroci pogosto znajdejo v institucionalnem svetu, je potrebno posebno pozornost nameniti institucionalnemu nasilju, ki so ga lahko hote ali nehote deležni uporabniki takih institucij (socialnovarstvenih zavodih za otroke ipd.), predvsem zanemarjanja, ki je včasih lahko nehoteno, večinoma pa je

aktivno, torej zavestno, pravijo Veselič, Horvat in Plaz (2014). Pojem institucionalno nasilje nad otrokom označuje zanemarjanje ali/in nasilje, ki se zgodi v ustanovi oz. instituciji (vrtec, šola, stanovanjska skupina, mladinski dom, dijaški dom, vzgojno izobraževalni zavod, prevzgojni zavod, zavod za prestajanje mladoletniškega zapora, zavod za otroke s posebnimi potrebami, različne zdravstvene ustanove, športna, verska, umetniška ali kulturna ustanova ter druge institucije, ki otroku nudijo krajše ali daljše zdravljenje, rehabilitacijo, vzgojo, izobraževanje in kjer otrok preživlja prosti čas).

Ločimo tri nivoje institucionalnega nasilja in zanemarjanja, in sicer osebni nivo, programski nivo ter sistemski nivo. Pod osebni nivo spada kakršno koli psihično, fizično ali spolno nasilje ter zanemarjanje, ki ga povzroči ena ali več oseb, ki jim je otrok zaupan v varstvo, vzgojo in izobraževanje, nad otrokom. O programskem nivoju govorimo, ko ustanova izvaja program, ki ne ustreza predpisanim standardom in normativom (neustrezna izobrazba ali usposobljenost oseb, ki skrbijo za oskrbo, varstvo, vzgojo in izobraževanje otrok, neprimerni prostori ipd.) ali ko ustanova ob ustrezno predpisanem programu uporablja nasilne metode kaznovanja, nadzorovanja in spreminjanja vedenja otroka. Institucionalno varstvo na sistemskem nivoju pa se dogaja takrat, ko država ne zagotovi zadostnega števila ustanov ali ustreznih programov, ki skrbijo za oskrbo, vzgojo, varstvo in izobraževanje otrok ali so ustanove, in programi prezasedeni (Hrovat, 2015, str. 60–61). V raziskavi sem dobila mešane odgovore, in sicer nekateri uporabniki in strokovna delavka pravijo, da je hrane v instituciji dovolj, spet drugi uporabniki pa, da so pogosto lačni. Poleg tega, je šest od osmih uporabnikov v raziskavi omenilo, da se jim tak način prehranjevanja v instituciji zdi ustrezen, veliko pa k temu pripomorejo tudi dogovori z vzgojitelji/-cami (da lahko jedo kasneje in da si lahko sami pripravijo obroke). Po pogovoru s strokovno delavko bi rekla, da ne gre za zanemarjanje ali institucionalno nasilje, saj je lakota uporabnikov večinoma posledica tega, da uporabniki določene hrane ne marajo ali namerno izpuščajo obroke. Njihova institucija sledi smernicam zdrave prehrane za vzgojno-izobraževalne ustanove, tako da je hrana posledično bolj raznolika in zdrava, prilagajajo pa se tudi raznim dietam, ki so posledica alergij, zaprtja ipd., temu pa prilagajajo tudi normative glede količine hrane (npr. dajo manj hrane ali dajo več zelenjave, popolnoma drug obrok itd.).

Vzgojno-izobraževalni zavodi naj bi v skladu s smernicami zagotavljali pestro, mešano, uravnoteženo in lokalno pridelano prehrano, kar ob ustreznem energijskem vnosu zagotovi zadosten vnos vseh hranil, potrebnih za normalno rast, razvoj in delovanje organizma. Poleg tega s pripravo uravnoteženih kombinacij živil v ponujenih obrokih, vrtčevske in šolske

kuhinje, pri otrocih in mladostnikih pomembno prispevajo k vzgoji za zdravo prehranjevanje (Ministrstvo za zdravje, 2005, str. 18). Pandel Mikuš in Kvas (2007, str. 99) pravita, da je pomembno izobraževanje in vzgoja za zdravo prehrano ter ponudba ustrezne prehrane že v šolskem obdobju. Pomembno vlogo učenja o zdravi prehrani imajo družine, izobraževalne in zdravstvene institucije ter mediji. Zdrava in uravnotežena prehrana otrok in mladostnikov je eden glavnih varovalnih dejavnikov, saj sta energijska in hranilna vrednost živil, v fazi razvoja, energija za vsakdanje delo in tudi nujno potrebna energija ter gradivo za rast in razvoj (Pokorn, kot navedeno v Kuzmić, 2011). Poleg zdrave prehrane je pomembna tudi zadostna količina gibanja, predvsem gibanja, ki ga ima posameznik rad, saj to pomeni, da bo z gibanjem nadaljeval (Wolf, 2019, str. 170).

Najpomembnejši obrok predstavlja zajtrk, ki lahko pri otrocih in mladostnikih pri prvih šolskih urah pomembno izboljša njihove kognitivne funkcije. Dopoldanska malica predstavlja pri režimu prehrane, ki vključuje zajtrk, kosilo in večerjo, lahek premostitveni obrok med zajtrkom in kosilom. Malice naj bodo sestavljene predvsem iz sadja in zelenjave. Kosilo naj bo sestavljeno iz vseh skupin živil, tudi iz zelenjave in sadja. Pomembna je tudi popoldanska malica, ki poveča psihično in fizično zmožnost otrok in mladostnikov. Priporočljivo je, da je sestavljena iz sadja ali zelenjave, mleka ali mlečnih izdelkov ter oreščkov in suhega sadja, z dodatkom živil iz (polnozrnatih) žitnih izdelkov. Večerjo nudijo le nekatere vzgojno-izobraževalne ustanove, ki so bivalnega tipa. Večerjo naj bi sestavljala živila, ki so lahko prebavljiva. Poleg tega je treba poskrbeti tudi za ustaljen čas uživanja obrokov, relativno konstanten energijski in volumski obseg obrokov ter stalno kakovost obrokov (Ministrstvo za zdravje, 2005, str. 18-19). Iz moje raziskave je razvidno, da veliko uporabnikov izpušča ravno zajtrk, ki velja za najpomembnejši obrok dneva, poleg tega jih, kar nekaj ne je malice v instituciji oz. popoldan jedo kaj drugega, kar ravno tako 'ne ustreza' smernicam zdravega prehranjevanja, za vzgojno-izobraževalne ustanove. Institucija, v kateri sem delala raziskavo, je bivalnega tipa in tako uporabnikom nudijo tudi večerjo, ki pa je po besedah uporabnikov dostikrat precej »krepka« večerja, oni pa bi si za večerjo želeli nekaj lahkega. Se pa v instituciji prilagajajo uporabnikom na več načinov, npr. tako, da si dvakrat na teden sami kuhajo večerjo po željah uporabnikov.

Metodologija, ki sem jo uporabila v svoji raziskavi, se mi zdi primerna. Moja raziskava je kvalitativna in empirična, saj sem s spraševanjem zbirala novo izkustveno gradivo. Z raziskavo sem pridobila besedne opise (Mesec, b. d., str. 84–85). Tako sem lahko dobila bolj poglobljene odgovore uporabnikov, prednost pa je tudi to, da sem lahko posamezna vprašanja in izraze

uporabnikom razložila med samim pogovorom ter takoj nadaljevala pogovor, zato menim, da je bila izbira metodologije primerna. Vprašanja za vodilo za intervju sem pripravila vnaprej na podlagi izkušenj na praksi in v socialnovarstvenem zavodu. Če bi se raziskave lotila ponovno, bi jo verjetno zastavila tako, da bi bila raziskava kvantitativna in da bi se osredotočila na vse uporabnike, ne glede na to, ali so v preteklosti doživeli travmatičen dogodek oz. zlorabo ali ne ter ne glede na to, ali imajo motnje hranjenja ali ne, saj bi tako pridobila več podatkov o tem, kako doživljajo institucijo, sam sistem institucije in kakšen vpliv ima način prehranjevanja v instituciji na uporabnike. Anonimnost uporabnikov se mi zdi primerna glede na temo raziskave (motnje hranjenja, travme oz. zlorabe, ki pogosto izhajajo iz družinskega okolja), dobro pa se mi zdi tudi, da sem zaradi specifike populacije (težave v odraščanju), za mladoletne uporabnike pridobila soglasja staršev, da se strinjajo s sodelovanjem svojih otrok v moji raziskavi. Vzorec 8 uporabnikov in 1 strokovne delavke se mi zdi delno ustrezen, saj bi z večjim številom oseb v vzorcu dobila širšo sliko, poleg tega bi bilo smiselno v vzorec vzeti tudi kakšnega strokovnega delavca več, morda tiste, ki so več v stiku z uporabniki ter so posledično bolj v stiku z njihovimi prehranjevalnimi navadami. Vzorec 8 uporabnikov sem vzela zato, ker je bilo precej težko dobiti soglasja nekaterih staršev otrok, ki bi potencialno lahko sodelovali v moji raziskavi, poleg tega sem bila prepričana, da je uporabnikov, ki so doživeli travmo ali zlorabo v instituciji, več kot se je izkazalo, ko sem se lotila iskanja sogovornikov. So pa vsi uporabniki bili pripravljeni sodelovati z mano, ko sem jih prosila za sodelovanje v raziskavi, najverjetneje zato, ker sem bila tukaj na praksi že drugo leto in sem večino uporabnikov precej dobro poznala ter smo vzpostavili zaupen in prijateljski odnos.

6. SKLEPI

Na podlagi raziskave, ki sem jo izvedla, sem prišla do sklepov:

- Travmatičen dogodek/dogodki ali zloraba so pri uporabnikih povzročili spremembe v prehranjevanju, in sicer tako večjo kot tudi manjšo potrebo po hrani.
- Travmatičen dogodek/dogodki ali zloraba so pri uporabnikih vzbudili predvsem negativna čustva, kot so osamljenost, občutek poraženosti, uničenosti, sramote, odsotnosti sebe, negotovost, zaskrbljenost, odsotnost ljubezni do sebe, nesprejemanje sebe in slabo počutje, posledično pa tudi samomorilne misli, so pa ti dogodki pozitivno vplivali tudi na osebno rast in nova spoznanja (spoznanje, da nisi sam kriv za travmo ali zlorabo) ter večje razumevanje uporabnikov.
- Travmatičen dogodek/dogodki ali zloraba niso neposredno vplivali na nastanek motenj hranjenja pri uporabnikih.
- Uporabniki poznajo motnje hranjenja (predvsem anoreksijo, bulimijo ter kompulzivno prenajedanje) oz. poznajo značilnosti in lastnosti teh motenj. Informacije o motnjah hranjenja pa so pridobili v šoli (osnovni in srednji šoli) ter v filmu.
- Strokovna delavka zaznava motnje hranjenja, ki so prisotne, vendar niso zelo razširjene pri uporabnikih. Opažajo jih le pri peščici uporabnikov, predvsem ortoreksijo, občasno zavračanje hranjenja pri nekaterih uporabnikih ter prekomerno težo, bulimije in anoreksije pa trenutno pri uporabnikih ne zaznavajo.
- Način prehranjevanja v instituciji (rutina v instituciji – določeni zajtrki, kosila, večerje, ni vedno na voljo hrana, ki si jo posameznik želi) uporabnikom v večini ustreza.
- Uporabniki se hranijo kljub nezadovoljstvu ali manjšemu zadovoljstvu s hrano v instituciji, pojavlja pa se tudi odsotnost hranjenja v instituciji.
- Uporabnikom je zdravo prehranjevanje večinoma pomembno.
- Institucija uporabnike v večini omejuje pri razvijanju načina prehranjevanja in prehranjevalnih navad (dostopnost hrane, ki je uporabnikom všeč, časovno razporejanje obrokov), ki uporabnikom ustrezajo oz. bi si jih želeli.
- Hrana v jedilnici ni na voljo čez cel dan, kljub temu pa je nekaj hrane vedno na voljo v skupinah.
- V primeru lakote, uporabniki rešitve iščejo v instituciji (kuhanje v skupini, hrano pridobijo v drugih skupina ipd.) kot tudi izven nje (hrana iz trgovine, dostava hrane).
- V instituciji sledijo smernicam zdrave prehrane za vzgojno-izobraževalne ustanove, tako da je prehrana, ki jo nudijo, raznolika in zdrava ter brez aditivov.

- Uporabniki so zadovoljni s svojim telesnim videzom, sebe pa doživljajo kot komunikativne, empatične, zabavne, prijazne, da si želijo in znajo pomagati ter prisluhniti drugim, poleg tega so s svojimi osebnimi lastnostmi zadovoljni.
- Večina uporabnikov si kljub zadovoljstvu s telesnim videzom, želi telesni videz v določeni meri tudi spremeniti.
- Uporabniki službe pomoči doživljajo kot pomemben vir podpore in pomoči pri soočenju z lastnimi stiskami in težavami.

7. PREDLOGI

Po končani raziskavi sem mnenja, da bi bila moja raziskava v nekaterih delih lahko še boljša in izpopolnjena. V raziskavo bi lahko vključila večji delež moških in bi tako dobila primerjavo med spoloma, poleg tega bi lahko raziskavo zastavila tudi tako, da bi se osredotočila na osebe, ki imajo motnje hranjenja in bi raziskovala, ali so te osebe v preteklosti doživele travmatičen dogodek/dogodke ali zlorabo in kako so le ti dogodki oz. zloraba, vplivali na razvoj in potek motenje hranjenja pri uporabnikih.

Za uporabnike, ki so doživeli travmatičen dogodek/dogodke ali zlorabo, predlagam zagotavljanje več podpore in skrbi (psihoterapevtska pomoč, terapija s pomočjo konjev, redni zdravniški pregledi), ne glede na to, ali se je travmatičen dogodek ali zloraba zgodila ne dolgo nazaj ali v zgodnjem otroštvu.

Za strokovne delavce in delavke, ki delajo z mladimi, ki imajo težave v odraščanju in stanujejo v raznih zavodih in drugih institucijah, predlagam večjo občutljivost tudi na področju prehranjevanja in prehranjevalnih navad, npr. spodbujanje samostojnega kuhanja in pripravo lastnih obrokov, časovno prilagajanje potrebam in željam uporabnikov, saj se mi zdi, da omejevanje pri hrani spodbuja nezdrav odnos do prehranjevanja in hrane, ne glede na to, ali se oseba sooča z motnjami hranjenja ali ne. Poleg tega se mi zdi v institucijah in zavodih, še posebej v teh, kjer so populacija osebe s težavami v odraščanju, smiselno izvajati več izobraževanj o zdravi in primerni prehrani ter zdravih življenjskih navadah (redna športna aktivnost, skrb za dobro počutje in duševno zdravje ipd.) in zdravju, tako za otroke s težavami v odraščanju kot tudi za njihove starše.

Na področju institucionalne oskrbe, se mi zdijo smiselne nadaljnje raziskave na področju prehranjevanja v institucijah in zavodih, ki niso tako zelo prilagojene uporabnikom, saj je institucija, v kateri sem sama izvedla raziskavo, precej prilagojena uporabnikom in njihovim potrebam ter željam, tako, da bi bilo smiselno pogledati tiste, kjer je uporabnikov več in uporabniki nimajo niti možnosti lastne priprave obrokov ipd. Podatki, ki bi jih pridobili o željah, idealnem prehranjevanju, o prehranjevalnih navadah in morebitnih spremembah in predlogih uporabnikov, bi lahko pripomogli k še bolj individualiziranim osebnim načrtom ali analizam tveganja.

8. VIRI IN LITERATURA

American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition: DSM-5*. Pridobljeno 26. 2. 2022 s https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn%3Aaaid%3Ascds%3AUS%3A907fa51f-b6cb-494c-95b1-5cacf626fc55

Arzenšek, P., Turčin, Z. & Lahe, M. (2005). Anoreksija nervoza s prikazom primera. *Obzornik zdravstvene nege,* 39(4), 269–275. Pridobljeno 11. 4. 2022 s https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-FP24GBFY/8860a8fb-c9f7-4f4d-8c49-88b5edd857d5/PDF

Bizjak, M. (2022). *Združenje za moč: predstavitev društva in njihovega dela.* Zapiski vaj pri predmetu Zaščita otrok v primerih nasilja in zlorab, UL, Fakulteta za socialno delo.

Bryant-Waugh, R. & Lask, B. (1995). Annotation: Eating Disorders in Children. *Association for Child Psychology and Psychiatry*, 36(2), 191–202. Pridobljeno 11. 4. 2022 s https://acamh.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1469-7610.1995.tb01820.x

Bukovec , Š. (2016). *Ženski pogled na motnje hranjenja (*Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Carter, J., Bewell, C., Blackmore, E. & Woodside, B. (2006). The impact of childhood sexual abuse in anorexia nervosa. *Child Abuse & Neglect,* 30(3), 257–269.

Commission on Behavioural and Social Sciences and Education, National Research Council. (1993). *Understanding Child Abuse and Neglect. Panel on Research on Child Abuse and Neglect.* Wahington, D.C.: National Academy Press. Pridobljeno 9. 3. 2022 s https://www.nap.edu/read/2117/chapter/8#214

De Bellis, M. & Zisk, A. (2014). The Biological Effect of childhood Trauma. *Child Adolesc Psychiatr Clin N Am.*, 23(2), 185–222.

Domiter Protner, K. (2014). *Zloraba otrok v družini: možnosti ukrepanja.* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Društvo za nenasilno komunikacijo. (2022). *O nasilju.* Pridobljeno 23. 1. 2022 s https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/kaj-je-nasilje.html

Društvo Svetovalni svet. (2020). Pridobljeno 14. 3. 2022 s https://www.svetovalni-svet.si/o-dru%C5%A1tvu

Erzar, T. (2007). *Duševne motnje: psihopatologija v zakonski in družinski terapiji.* Celje: Celjska Mohorjeva družba.

Filipčič, K. (2002). *Nasilje v družini*. Ljubljana: Bonex.

Filipčič, K. (2013). Kazenskopravno odzivanje na nasilje v družini. V Leskošek, V. in drugi (ur.), *Nasilje nad ženskami v Sloveniji* (str. 41-70). Maribor: Založba Aristej.

Frangež, D., Drobnič Radobuljac, M. in Kodele, T. (2019). Razkritje nasilja nad otroki in zanemarjanja otrok. V Leskošek, V., Kodele, T. in Mešl, N. (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 124-163). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Groth, T., Hilsenroth M., Boccio, D. & Gold, J. (2019). Relationship between Trauma History and Eating Disorders in Adolescents. *Journal of Child & Adolescent Trauma,* 13(4), 443–453.

Hafner, A. (2018). *Kako razumeti motnje hranjenja?* Pridobljeno 30. 3. 2022 s https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/zlozenka_motnje_hranjenja_nova_2.pdf

Horvat, D., Lešnik Mugnaioni, D. & Plaz, M. (ur.) (2004). *Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje: priročnik*. Ljubljana: Društvo SOS telefon.

Hrovat, T. (ur.) (2015). *Nasilje nad otroki: strokovne smernice za delo z otroki, ki doživljajo zanemarjanje in/ali nasilje.* Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.

Inštitut za nutricionistiko. (2021). Pridobljeno 3. 3. 2022 s https://www.prehrana.si/moja-prehrana/solarji-in-mladostniki

Jovanović, K. (2013). *Dva svetova, dve resnici: knjiga o bulimiji nervozi in kompulzivnem prenajedanju.* Ljubljana: samozal.

Juvan, T. (2016). *Motnje hranjenja kot posledica nasilja v družini v otroštvu* (Magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Kong, S. & Bernstein, K. (2009). Childhood trauma as a predictor of eating psychopathology and its mediating variables in patients with eating disorders. *Journal of Clinical Nursing,* 18(13), 1897–1907. Pridobljeno 2. 9. 2021 s https://www.researchgate.net/profile/Seong-Kong/publication/26701025_Childhood_trauma_as_a_predictor_of_eating_psychopathology_

and_its_mediating_variables_in_patients_with_eating_disorders/links/5a62cbe90f7e9b6b8fd65393/Childhood-trauma-as-a-predictor-of-eating-psychopathology-and-its-mediating-variables-in-patients-with-eating-disorders.pdf

Kuzmić, S. (2011). *Prehrana šolskih otrok* (Diplomsko delo). Maribor: Fakulteta za zdravstvene vede.

Lawson, M. D., Davis, D. & Brandon, S. (2013). Treating Complex Trauma: Critical Interventions With Adults Who Experienced Ongoing Trauma in Childhood. *American Psychological Association,* 50(3), 331–335. Pridobljeno 11. 4. 2022 s https://www.shsu.edu/academics/counselor-education/crctt/documents/Treating%20Complex%20Trauma_Three%20interventions1.docx.pdf

Likar, A. (2006). *Nasilje nad otroki v družini-analiza dela društva sos telefon za ženske in otroke-žrtve nasilja* (Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Magruder, K., McLaughlin, K. & Elmore Borbon, D. (2017). Trauma is a public health issue. *European Journal of Psychotraumatology*, 8(1), 1–9. Pridobljeno 28. 2. 2022 s https://doi.org/10.1080/20008198.2017.1375338

Markham, U. (1999). *Travme iz otroštva: kako prepoznamo in odpravimo boleče spomine.* Ljubljana: Mladinska knjiga.

Mate, G. (2020). *The Wisdom of Trauma, Official Trailer* [Video]. 19.7. Pridobljeno 24. 4. 2022 s https://www.youtube.com/watch?v=70HNmSsJvVU

Mesec, B. (b.d.). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mešl, N. & Drobnič Radobuljac, M. (2019). Otrok z izkušnjo travme v postopkih zaščite. V Leskošek, V., Kodele, T. in Mešl, N. (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 202–235). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Ministrstvo za zdravje. (2005). *Smernice zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah (od prvega leta starosti naprej).* Pridobljeno 3. 3. 2022 s https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/smernice_zdravega_prehranjevanja_v_viu.pdf

Ministrstvo za zdravje. (2016). *Dober tek Slovenija: nacionalni program o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025.* Pridobljeno 3. 3. 2022 s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/Preventiva-in-skrb-za-zdravje/Varovanje-in-krepitev-zdravja/prehrana-in-tel-dej-np-DTS/DTS-nac-prog-_brosura_web_2016.pdf

Močnik, M. (2020). *Motnje hranjenja pri fantih* (Diplomsko delo). Ljubljana: Zdravstvena fakulteta.

Modrin Švab, A. (2017). Ko hrana ni več "hrana" – kako preprečujemo in zdravimo motnje hranjenja pri otrocih in mladostnikih. *Šolsko svetovalno delo,* 21(2/3), 70–83.

OPKP – Odprta platforma za klinično prehrano. (b. d.). Pridobljeno 3. 3. 2022 s https://opkp.si/sl_SI/cms/pomoc/pomoc-pri-delu-z-opkp/makrohranila

Pandel Mikuš, R. (2003). Različni vidiki motenj hranjenja pri ženskah (1. del*). Obzornik zdravstvene nege,* 37(1), 29–36.

Pandel Mikuš, R. & Kvas, A. (2007). Prehrana otrok in mladostnikov. V D. Rugelj (ur.), *Posvetovanje: Varna in zdrava hrana na mizi potrošnika* (str. 99–106). Ljubljana: Visoka šola za zdravstvo.

Podjavoršek, N. (2004). Anoreksija ni le bolezen posameznika, ampak je bolezen celega sistema. *Psihološka obzorja,*13(4), 119–133.

Pokorn, D. (2005). *Prehrana v različnih življenjskih obdobjih: prehranska dopolnila v prehrani.* Ljubljana: Marbona.

Pšeničny, A. & Perat, M. (2017). *Motnje hranjenja niso tako redke.* Pridobljeno 26. 2. 2022 s https://www.psihoterapija-ordinacija.si/uploads/clanki/poljudni/17_09ObraziMotnjeHranjenja.pdf

Reljič Prinčič, A. (2000). Motnje hranjenja. *Prehrana in rak, str. 43–48*. Pridobljeno 30. 3. 2022 s https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-XMFF2NJJ/ee922194-f3ad-4a19-940d-4e4f58c0acfa/PDF

Repič, T. (2008). *Nemi kriki spolne zlorabe in novo upanje*. Celje: Društvo Mohorjeva družba: Celjska Mohorjeva družba.

Rihtaršič, M. (2011). *Vloga žrtve pri kazenskopravnem obravnavanju nasilja v družini* (Magistrsko delo). Ljubljana: Pravna fakulteta.

Rodriguez, M., Perez, V. & Garcia, Y. (2005). Impact of traumatic experiences and violent acts upon response to treatment of a sample of Colombian women with eating disorders. *International Journal of Eating Disorders,* 37(4), 299–306.

Sernec, K. (2010). Sodobni vidiki in načini zdravljenja motenj hranjenja. *Farmacevtski vestnik,* 61(2), 106–109.

Sternad, D. (2001). *Motnje hranjenja: od besed, ki ranijo k besedam, ki celijo.* Ljubljana: samozal.

Svetovalnica za motnje hranjenja Introspekta. (b. d.). Pridobljeno 27. 2. 2022 s http://www.introspekta.si/motnje-hranjenja/osnovna-dejstva-o-motnjah-hranjenja/

Svetovalnica za motnje hranjenja MUZA. (2007). Pridobljeno 14. 3. 2022 s http://www.svetovalnicamuza.si/

Švab, A. in drugi. (1998). *Ko hrana ni več hrana: predstavitev vizije skupin za (samo)pomoč pri motnjah hranjenja.* Ljubljana: ŠOU.

Terr, L. C. (1991). Childhood traumas: an outline and overview. *American Journal of Psychiatry*, 148(1), 10–20.

Turković, M. (2009). *Nasilje nad starejšimi* (Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana. (2017). Pridobljeno 14. 3. 2022 s https://www.psih-klinika.si/strokovne-enote/center-za-mentalno-zdravje/enota-za-motnje-hranjenja/

Veselič, Š., Horvat, D. & Plaz, M. (ur.). (2014). *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja.* Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke-žrtve nasilja

Wiersma, J. in drugi. (2009). The Importance of Childhood Trauma and Childhood Life Events for Chronicity of Depression in Adults. *Journal of Clinical Psychiatry,* 70(7), 983–989.

Wolf, R. (2019). *Navezani na hrano: kako razvezati vaš apetit, izgubiti odvečne kilograme in ostati zdrav.* Ljubljana: UMco.

Wonderlich, S., Brewerton, T., Jocic, Z., Dansky, B. & Abbott, D. (1997). Relationship of Childhood Sexual Abuse and Eating Disorders. *American Academy of Child and Adolescent Psychiatry,* 36(8), 1107–1115.

World Health Organisation. (1998). *Female genital mutilation: an overview*. Geneva: WHO Graphics.

World Health Organisation. (2022). *Female genital mutilation*. Pridobljeno 17. 2. 2022 s https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/female-genital-mutilation

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) (2008) Ur. l. RS št. 16/08

Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) (2016) Ur. l. RS št. 33/2016

Zdravstveni dom Ljubljana. (b. d.). Pridobljeno 3. 3. 2022 s https://www.zd-lj.si/zdlj/index.php?option=com_content&view=article&id=496:posttravmatska-stresna-motnja&catid=248&Itemid=2277&lang=sl

9. PRILOGE

9.1. Vodili za intervju

9.1.1. Vodilo za intervju z uporabniki

0. Spol: Moški/ ženski/ ne želim se opredeliti

0.1. Starost:

1. Če sedaj skupaj razmišljava o tem kakšno vlogo ima hrana v tvojem življenju, kaj bi rekel/-a?

1.1. Paziš, da ješ zdravo ali ti to ni pomembno?

2. Ali se ti je že kdaj zgodilo, da se je tvoj način prehranjevanja/potreba po hrani spremenila (npr. si jedel/-la več obrokov, si kakšen obrok izpustil/-a)?

2.1. Kaj je bil po tvojem mnenju vzrok za spremembo prehranjevanja (zakaj se je to zgodilo)?

2.2. Kaj pa, ko je prisotno kakšno močno čustvo, ali takrat ješ več/manj/ne moreš jesti?

2.3. Kako se počutiš, ko ješ, po jedi, ko pomisliš na hrano?

2.4. Kaj misliš, da vpliva na tvoje občutke?

3. Kako način prehranjevanja (rutina v Domu-določeni zajtrki, kosila, večerje, nimaš na voljo kar si želiš) vpliva nate?

3.1. Ti tak način ustreza ali ne?

3.2. Kako bi bilo po tvoje idealno?

3.3. Kakšne rešitve najdeš (oz. najdete v skupini) v primeru, da je hrane premalo ali da ti ni dobra?

3.4. Si kdaj lačen/-na in kaj takrat narediš?

4. Kako bi opisal/-a svoj telesni videz?

4.1. V kakšni meri si zadovoljen/-a s svojim telesnim videzom?

4.2. Ali si kdaj razmišljal/-a o spremembi telesnega videza?

4.3. Kaj bi rad/-a spremenil/-a?

4.4. Če si kaj v zvezi s tem že naredil/-a, kakšne rešitve si našel/-a?

5. Kako vidiš sebe kot osebo? Kako bi se opisal/-a?

5.1. Ti je to v redu?

5.2. Kakšen/-na bi želel/-a biti?

5.3. Kaj bi v tem tednu/danes potreboval/-a zase, da bi se bolje počutil/-a?

6. Se je kdaj zgodilo kaj takega, kar je močno vplivalo nate?

6.1. Kako si se takrat počutil/-a?

6.2. Kako se počutiš zdaj, ko o tem razmišljaš?

6.3. Ali se je, po tem dogodku ali dogodkih, spremenila tvoja potreba po hrani/način prehranjevanja (si jedel/-la več/manj/enako)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?

6.4. Ali se je zaradi tega dogodka/dogodkov spremenil tvoje mnenje o sebi (telesni videz, misliš, da si uspešen/-na v šoli in v zasebnem življenju)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?

7. Ali si že kdaj slišal/-a za službe pomoči in kaj veš o tem?

7.1. Ali si se o problemu kdaj že pogovarjal/-a s kako strokovnjakom/-injo (npr. šolsko svetovalno delavko, učiteljico ali s kom drugim)?

7.2. Kako ti je bilo?

7.3. Ali ti je bilo bolje?

8. Ali si že kdaj slišal/-a za motnje hranjenja in kaj si si o tem zapomnil/-a?

8.1. Ste kdaj govorili o tem, gledali kakšen film o motnjah hranjenja (npr. v šoli, doma, v Domu)? Mi lahko opišeš konkretne primere?

8.2. Morda poznaš koga, ki je imel motnje hranjenja ali pa si se sam/-a soočal/-a s tem?

9.1.2. Vodilo za intervju s strokovno delavko

1. Raziskujem problem motenj hranjenja in me zanima kakšne so prehranjevalne prakse in odnos do hrane otrok, ki so vključeni v vaš program. Ali opažate, da bi imeli otroci kašne posebnosti glede prehranjevanja in če da, katere so?
2. Kakšno vlogo ima hrana pri uporabnikih?
3. Kakšne prehranske navade gojite v vaši ustanovi? Imate redne obroke in kakšno je število obrokov, ali je hrana na voljo tudi med obroki in če da, katera (npr. ali je sadje ves čas na razpolago, je ves čas na razpolago pijača, npr. čaj in podobno)?
4. Ali sledite smernicam zdrave prehrane za izobraževalne ustanove in kako se to odraža na obrokih (prosite za jedilnike vseh obrokov)?
5. Kako se določa količina hrane pri obroku in ali obstajajo kakšni normativi, koliko hrane je primerno za posamezen obrok?

5.1. Ali se vam zdi ta količina primerna? Imate izkušnjo, da bi bili otroci lačni, da bi hrano kopičili?

5.2. Kako ravnate v primerih, da uporabniki izrazijo željo po več hrane (povedo, da so lačni)?
6. Ali opažate problem motenj hranjenja in kako obsežen je?
7. Kako ravnate v Domu v primeru, da zaznate prisotnost motenj hranjenja pri uporabnikih? Ali izvajate kakšne delavnice?

7.1. V primeru, da izvajate kakšne preventivne delavnice, kakšne so?

7.2. Kako pogoste so?

7.3. Kako jih sprejmejo uporabniki?

8. Ali se o motnjah hranjenja, ki jih zaznate pri otrocih, pogovarjate s starši in kaj jim svetujete?
9. Kakšni so glede na vaše izkušnje najprimernejši načini spopadanja s to težavo?

9.2 Soglasje

SOGLASJE

Pozdravljeni,

moje ime je Ajda Predalič in sem študentka 4. letnika dodiplomskega študija na Fakulteti za socialno delo. V diplomskem delu želim raziskati odnos oseb, ki so v preteklosti doživele kakršen koli travmatičen dogodek ali zlorabo, do sebe in do hrane. Tu vas prosim za pomoč. Za namene diplomskega dela potrebujem osebe, s katerimi bi naredila intervju.

Ker je vaš otrok mladoleten, potrebujem vaše soglasje, da lahko opravim intervju in odgovore uporabim v diplomskem delu. Zagotavljam popolno anonimnost (osebni podatki bodo skriti ali spremenjeni).

Ajda Predalič

Prosim obkrožite.

SOGLAŠAM / NESOGLAŠAM, da intervjujate otroka in odgovore uporabite za namen diplomskega dela.

9.3. Transkripti intervjujev

9.3.1. Transkript 1

A: Najprej bi te samo prosila, da mi poveš nekaj osnovnih podatkov. Spol, kako se opredeljuješ in starost.
U1: Ženski, 18.

A: Če sedaj skupaj razmišljava o tem kakšno vlogo ima hrana v tvojem življenju, kaj bi rekla?
U1: Ne vem. Jest moraš. Ampak jaz zvečer ne jem toliko. Jem približno ob šestih, ob šestih in pol. Lahko hrano. Včasih zvečer ne jem, ker mi tko ne paše ali pa ker mam menstro, mi tut ne paše kej preveč jest, ker pol sem tko napihnjena. Že tko med menstro sem tko napihnjena, slabo počutje in tko pač ja. Ne smem pa jest paprik, ker sem alergična na njih, gob tko ne jem, ma tko odvisno. Zjutro pojem neki, če mi zapaše, če ne pa ne.
A: Paziš, da ješ zdravo ali ti to ni pomembno?
U1: Ja pač zdaj pazim, da jem bolj zdravo ja.
A: A prej pa nisi toliko pazila na to?
U1: Ne sej jem tko raznoliko ane, da je. Manj olja uporabljamo doma, delamo vse bolj naravno, pač tko, da jem sadje zelenjavo, pač da jem vse ane.

A: Ali se ti je že kdaj zgodilo, da se je tvoj način prehranjevanja/potreba po hrani spremenila (npr. si jedla več obrokov, si kakšen obrok izpustila)?
U1: Doma smo vsi bolj močne postave in zato pač mal pazimo. Tko, da je mel tata tut problem s tem holesterolom, pa s pritiskom pa s sladkorno boleznijo. Tko, da smo ga mogli vsi podpirat pri tem.
A: Se pravi je nekako oči vzrok, da ste začel bolj zdravo jesti? Je bil po tvojem mnenju vzrok za spremembo prehranjevanja (zakaj se je to zgodilo) še kaj drugega?
U1: On je bil tisti. Ker so mu odkrili in je mogel ne vem zdravo jest, ker mu je rekla zdravnica, pa tut sva ga z bratom spodbudila, da gre mal vn. Da se je mal sprostil, da je dal mal vn. Tko ane.
A: Kaj pa, ko je prisotno kakšno močno čustvo, ali takrat ješ več/manj/ne moreš jesti?
U1: Če sem živčna probam več pit pa kakšno sadje dam v usta. Manj jem. Ker tut v šoli, če ne grem tukaj na zajtrk, pač v šoli pojem ane, ali pa če že pojem pol ane ali pa vsaj, da zjutro neki spijem pa da pol vidim. Ker zjutro zgodi mi še tko ne paše. Sem pol tko navajena med sedmo in pol, pol devete, ker vem da proti kosilu ni primerno jest, ker mami pripravi dobro kosilo ane. Probam manj jest, razen takrat ko sem žalostna, pa probam vsaj neki pojest. Probam tut, če mi ni hrana dobra, nekaj pojest. Se prisilim.
A: Kako se počutiš, ko ješ, po jedi, ko pomisliš na hrano?
U1: Ko pojem, ne vem, kako bi to opisala. Telo daš eno užitek, ne vem, da si ti sit. Pa da se pol sproti po štengah mal sprehodiš ne. A je to dvajsetkrat na dan, mal gor dol, sam da uno kalorije mal porabiš.
A: Kaj misliš, da vpliva na tvoje občutke?
U1: Ne vem, bolj zdaj k šola pritiska, moraš bit osredotočen. Lahko ti poješ dvajset kil mandarin ane. Pa veš, da rabiš vitamine pa uno. Jaz lahko pojem ne vem koliko mandarin ane, sam ne vem. Nekak mi je sadje dobro, tut po šesti uri kakšno sadje, kakšno mandarino pojem ali pa da si čaj zvečer naredim, da se mal ogrejem, ko pridem izpod tuša.

A: Kako način prehranjevanja (rutina v Domu-določeni zajtrki, kosila, večerje, nimaš na voljo kar si želiš) vpliva nate?
U1: Kar je v Domu skuhajo, probam pojest ane, tut če je slaba hrana, ker vem, da je pol skuhano.
A: Ti tak način ustreza ali ne?
U1: Ma ja. Recimo, da ja.
A: Kako bi bilo po tvoje idealno?
U1: Ne vem. Oni delajo za toliko otrok v našem Domu. Pač oni ne morejo. Pridejo ob petih sem, so utrujeni od šihta pa ne morejo razmišljat kaj jim je všeč ane. Oni dobijo jedilnik in po tem jedilniku morajo skuhat ane. Da je lazanja, naredijo lazanjo. Tut če ni dobra tebi, jo moraš pojest. Lahki vzameš polovičko in če ti bo všeč vzameš še drugo polovičko.
A: Kakšne rešitve najdeš (oz. najdete v skupini) v primeru, da je hrane premalo ali da ti ni dobra?

U1: Pač mi smo si pred korono sami začel kuhat. Torek pa četrtek, smo si sami hrenovke skuhal, čevape smo si sami. Karkoli je nam pasal smo si lahko skuhal ane. Tople sendviče smo si lahko naredili. Pa sej tut ta hrana k jo oni skuhajo je dobra ane, ni zdaj, da bi vrgel ne vem koliko v smeti.
A: Si kdaj lačna in kaj takrat narediš?
U1: Skuhamo si kaj ali pa gremo si v trgovino kaj kupiti.

A: Kako bi opisala svoj telesni videz?
U1: Malo sem bolj močna, ampak meni je to čisto v redu.
A: V kakšni meri si zadovoljna s svojim telesnim videzom?
U1: Sem si všeč taka.
A: Ali si kdaj razmišljala o spremembi telesnega videza?
U1: Ma dolgo nazaj. Mislim, da eno leto, januarja bo eno leto, sem padla globoko v depresijo. Nisem jedla ne pila ne nič.
A: Kaj si želela spremeniti?
U1: Pač sem mislila, da bom na tak način shujšala. In ja, ne vem kaj mi je bilo takrat, ma ja.
A: Kakšne rešitve si našla?
U1: Spuščala sem hrano in vodo pa sploh. In pol mi je spodbudilo neki, ker sem videla, da me je začelo zebst pa nisem mogla ne normalno narediti svoje potrebe. Sem rekla pač telo rabi hranilne snovi in sem pol počasi začela jemat hrano. Ma počasi, ne prehitro, male obroke, tko da ja.

A: Kako vidiš sebe kot osebo? Kako bi se opisala?
U1: Ful sem komunikativna, pomagam, če je komu kje hudo, da se zjoka, da mu dam robčke, skuham kašen čaj, tut če ima kaj doma, da je tko hudo hudo, da se poskuša najt kakšno pomoč, od vzgojiteljice, pa če je res hudo, da kličejo tut na CSD. Jaz lahko pomagam samo tako, da se pogovarjam. Sej vsega nisem doživela, nekaj pa sem tudi in lahko povem. Svet se ti ne bo podrl, glede na to kaj se ti bo zgodil oziroma kaj se ti je zgodil. Vem pa, da je hudo tut, če ti kdo umre, kakšen starš ali pa sorodnik. Meni je tudi hudo, pa sem tut jaz jokala. Ampak vsi bomo enkrat umrli, redki so, da imajo 101, 102 leti. Ampak, da si zdrav je važno. Še sto težko dočakaš.
A: Ti je to v redu?
U1: Meni je všeč, se sprejmem takšna kot sem.
A: Kakšna bi želela biti?
U1: Pač grem počasi, ne glede kakšne so okoliščine. Ne vem, tut če je slabo vreme lahko greš za pol ure vn, lahko za eno uro, lahko greš s frendi vn, da vidiš. Ne kar stalno vn sam, da si osamljen, si pač z eno družbo, sovrstniki, da greš vn, poklepetaš, hodiš. Tut, če si na volji, gre on s tabo v trgovino, ti z njim, da se mal kombinirate ane.
A: Kaj bi v tem tednu/danes potrebovala zase, da bi se bolje počutila?
U1: V tem tednu, ali pa katerem koli tednu, kadarkoli, js nič ne rabim, rabim sam svoje prijatelje in to je to kar rabiš. Nič drugega.

A: Se je kdaj zgodilo kaj takega, kar je močno vplivalo nate?
U1: Bil je, se bom tko izrazila, mamin partner, ker mi je neki naredil, kar ne bi smel in pol sem nehala jest. Pač mi smo se junija mesca preselil v novo stanovanje, k smo bili v materinskem, in pač mamin partner je pa zdaj tako. Moja dva starša sta ločena že 3 leta in nekak zdaj sem tega partnerja vzela kot za svojega drugega očeta. Posvetu se je men pa mojemu bratu, mami se je posvetu, ko ena taka družina smo bili. Pol pa se je začelo s tem, da je začel spolno nadlegovat, pošiljat svoje intimne dele in ker je to psihologinja videla. Sem ji tut povedala kaj je bilo na stvari. To je šlo pol naprej pa še doma so bili prepiri z mamo, zakaj ji nisem povedala pa pol sem uno spet dva dni nič jedla, pol v Domu tut v šoli nisem nič jedla, ker mi ni pasal. V Domu sem bolj malo jedla, ne vem mi ni pasalo ne tko. Pol ko sem pa videla, da moram, sem rekla, da bom poskusila neki pojest ane. Zdaj že od poletja jem bolj sadje in zelenjavo. Ne vem, zakaj, ampak mi paše. Sploh poleti bolj mi paše, tko osvežilno mi je. Pozimi ne vem, da si naredim solato pa da pojem ane.
A: Kakšna izkušnja. Ne predstavljam si kako ti je bilo. Res. Sem samo vesela, da si spregovorila o tem in da so ukrepali.
A: Kako pa si se takrat počutil/-a?

U1: Počutila sm se osamljeno, poraženo, uničeno. Nisem čutila sebe sploh, nisem bla ista ku zdaj, non stop sem samo jokala in to je njega pač motilo, da sem jokala. Vem, da sem si hotela naredit samomor, takrat sem imela take misli in jokala sem dneve in noči in to kar pač. Jaz sem želela mami povedat ane, sam pol k bi to mami povedala ne vem kako bi ona reagirala. Pol k sem to pač psihologinji in policistki povedala in prišla v Dom. Ne da sem sedela tri ure tam in to pravla, ker sem mogla dat to vn iz sebe. Pol so bile počitnice vmes in nisem pol uno, sej je bilo mirno doma. Onadva sta bla tukaj. Ne moreš ane. Po počitnicah sme pač povedala kaj je bičo in želela sem it v krizni za neki časa, dokler se doma mama ne umiri pa vse. Hočeš nočeš sem pač mogla rečt. Da sem sebe mal zaščitila, ker sem čutila da bi spet on pršu in pol 8.3.2021 sem šla v krizni in bla sem tko 4 mesce noter. S to razliko, da sem bla še v Kopru v kriznem. Tam sem bila 4 dni do sodišča, pol pa še po sodišču je bilo tako, da teste sem mogla prestavljat, učit sem se mogla na polno.
A: Kako se počutiš zdaj, ko o tem razmišljaš?
U1: Čim manj o tem razmišljam oziroma zame je to preteklost. Zdaj je veliko lažje, da sem dala vse vn. Vseeno moram mal pazit, tut če moj tata pride sem v Ljubljano, je tut on sposoben kaj naredit ane, ker nikoli se ne ve. Ker zdaj me čaka še eno sodišče za neplačevanje preživnine. Tko ja.
A: Naporno in težko. Pa imaš koga, da se lahko o tem pogovarjaš?
U1: Pač karkoli me teži na stvari, so vzgojiteljice, psihologinja, pa pol, da jaz zdaj psihologinji povem karkoli, npr. k sem bla prvi letnik in sem mogla met telefonski stik z očetom in sem jaz to zmerom rekla ne ne ne in sem to povedala psihologinji in mi je rekla, da sem dovolj stara, da se sama to odločim in pol sem pač prekinila stik z njim. Realno z njim sem prekinila stik z očetom, jaz sem mu zamerila. Tut če mi je oče. Ne moreš tako ane. Če te otrok kliče, 15 min moraš met za njega časa. Tut učit se ni mogel z mano, karkoli sem ga prosila za šolo on ni mogel z mano to delat. In odkar se je mama od njega ločila, se je vse prestavilo na mene. Kuhala, prala, likala sem, delala bratu domačo nalogo, sebi domačo nalogo, učila sem se, tuširala sem se. Skrbet sem mogla za hišna opravila, potem še hišno žival smo dobil, sem mogla še to rihtat. Vse je bilo na me pa na bratu. Zdaj brat pravi, da noče met stika z njim, sej je prav da ga noče ane. Pač do 18.leta mora met stik z njim, tut če je, 13. bo zdaj.
A: Ali se je, po tem dogodku ali dogodkih, spremenila tvoja potreba po hrani/način prehranjevanja (si jedla več/manj/enako)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U1: Ni mi pasalo jesti nekaj časa.
A: Ali se je zaradi tega dogodka/dogodkov spremenil tvoje mnenje o sebi (telesni videz, misliš, da si uspešen/-na v šoli in v zasebnem življenju)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U1: Še manj sem bla uspešna. V bistvu sem rabila čas, da sem vse pač pozabila. To kar se je zgodilo ne moreš zdaj pozabit, ker to je neki kar bom jaz nosila celo življenje. Tko, da ja.
Zdaj, ful sem se na ta način tut spremenila. Ne gledam več na preteklost, vsako toliko imam tut take sanje, se zjokam tut kdaj. Povem tukaj vzgojiteljicama, da vejo in da mi lahko pomagajo. Ker tut, če imam take sanje, to ne pomen, da se mi bo to še enkrat zgodilo. Lahko pride kakšen moški in reče, da bi mel z mano spolne odnose ane, sam jaz vsakemu bom rekla ne. Tut če jaz nisem pripravljena, tut če ne vem.

A: Ali si že kdaj slišala za službe pomoči in kaj veš o tem?
U1: A?
A: Okej, službe pomoči so recimo terapevtske službe, ali pa podobno kot je vaša psihologinja, da lahko prideš k njej in se pogovoriš, kakšna društva, ki pomagajo ljudem, ki imajo kakšne stiske, težave. A približno veš kaj mislim?
U1: Ja.
A: Ali si se o problemu kdaj že pogovarjala s kako strokovnjakom/-injo (npr. šolsko svetovalno delavko, učiteljico ali s kom drugim)?
U1: Jaz hodim že eno leto k svoji pedopsihologinji, tam povem svoja čustva, dam vn iz sebe. Tut to kar se mi je zgodilo pred enim letom, se zjokam. Ona me razume, mi svetuje kaj naredit, tut če je res hudo. Ker, ko se mi je to zgodil, sem mela hudo depresijo, nisem videla vn, mi je napisala zdravila. Zdaj zdravila mi mal pomagajo, tut to s prijatelji, če imaš kakšno stisko, ali jaz ali kdo drug, prvo povem prijateljem, potem iz tega skušamo najti rešitev in če druge ni, probaš povedat ne vem psihologinji, ti ona svetuje.
A: Kako ti je bilo?

U1: Psihologinja in vzgojiteljice sta mi veliko pomagali. Tut k sem bla posiljena pred enim letom, mi je psihologinja pomagala, pol sem se sama sebi smilila, ker sem se z mamo sprla, z bratom sem mal govorila in pol k je mami dojela kaj je narobe, kaj je bilo narobe, da nisem bla jaz nič kriva, je dojela, da je naredila tut ona napako. In pol sem sklenila, da se bom vrnila domov. Nisva se nič skregala, od takrat naprej hodiva z mami vn, se smejimo. Tut k brata ni doma, ko hodi v Trento prek botrstva, ko sva tko res sami z mami, greva za cel dan v Gorico na eno kavo. Pa tut uživamo, ne da smo doma pa pač pospravljamo, da greš tut mal vn iz hiše, da vidiš mal tut druge.
A: Ali ti je bilo bolje?
U1: Ja.

A: Ali si že kdaj slišala za motnje hranjenja in kaj si si o tem zapomnila?
U1: Ja, v osnovni šoli.
A: Katere pa poznaš?
U1: Ojej. Anoreksija, bulumija, te dve poznam. Ampak se nič ne spomnim.
A: Ste kdaj govorili o tem, gledali kakšen film o motnjah hranjenja (npr. v šoli, doma, v Domu)? Mi lahko opišeš konkretne primere?
U1: Nam je profesorica razlagala, nismo noben film gledal. V Domu pa ne, se ne spomnim, da bi.
A: Morda poznaš koga, ki je imel motnje hranjenja ali pa si se sam/-a soočal/-a s tem?
U1: Amm. Ne da bi jaz koga tle poznala, da bi imel kaj takega.

9.3.2. Transkript 2

A: Najprej bi te samo prosila, da mi poveš nekaj osnovnih podatkov. Spol, kako se opredeljuješ in starost.
U2: Ja ženska sem, stara sem pa 18.

A: Če sedaj skupaj razmišljava o tem kakšno vlogo ima hrana v tvojem življenju, kaj bi rekla?
U2: Ne vem, jaz skos jem. Nič ne gledam na to, jem ko sem lačna.
A: Paziš, da ješ zdravo ali ti to ni pomembno?
U2: Ja tut, ampak veliko tko meso, mastno hrano tudi. Zelenjave ne jem veliko, solate ne, rdečo peso včasih, kumare jem, drugače drugo pa ne jem. Sadje že dolgo časa nisem jedla.

A: Ali se ti je že kdaj zgodilo, da se je tvoj način prehranjevanja/potreba po hrani spremenila (npr. si jedla več obrokov, si kakšen obrok izpustila)?
U2: Ja tut včasih. Največ tako kar veliko pojem, če sem lačna.
A: Kaj je bil po tvojem mnenju vzrok za spremembo prehranjevanja (zakaj se je to zgodilo)?
U2: Ja, ko se ne gibam ali pa sem skos notri, potem zaradi tega ne jem.
A: Kaj pa, ko je prisotno kakšno močno čustvo, ali takrat ješ več/manj/ne moreš jesti?
U2: Če sem vesela lahko, če sem bolj žalostna, potem ne jem ali pa kasneje jem, drugače ja, težko jem, če sem žalostna ali pa če mi je kaj hudo.
A: Kako se počutiš, ko ješ, po jedi, ko pomisliš na hrano?
U2: Ko pojem, se veselo počutim, da sem se najedla. Ko pa nisem se najedla, pa lačno se počutim včasih. Če se najem, sem vesela, imam veliko energije.
A: Kaj misliš, da vpliva na tvoje občutke?
U2: Ja kako se z drugimi razumem pa tko tudi, ne vem, mogoče še kaj.

A: Kako način prehranjevanja (rutina v Domu-določeni zajtrki, kosila, večerje, nimaš na voljo kar si želiš) vpliva nate?
U2: Jaz pojem to. Ampak včasih tut premalo dobimo, sem še lačna pa tko.
A: Te kaj moti, da imate točno določeno kdaj imaš zajtrk, kosilo in večerjo?
U2: Ja tudi včasih, ker sem potem lačna. Jaz se po navadi zbudim ob 10ih, ker ne hodim v šolo zdaj in ob enih je kosilo in po tem ni več nič. Malca itak sam te jabuke in to, skor noben tega ne mara v skupini in pol mamo večerjo komaj ob sedmih. Pol sem vmes velikokrat lačna.
A: Se pravi bi ti bilo boljše, da bi si lahko sama prilagajal kdaj ješ?

U2: Ja, ali pa da bi nam dali več hrane.
A: Kako bi bilo po tvoje idealno?
U2: Doma je drugačno pravilo zdej, da si vzamem za jest, kadar hočem. Ni nič ure pa tko.
A: Rekla si, da kdaj dobite premalo in da si kdaj lačna. Kaj takrat narediš?
U2: Še grem iskat v kuhinjo, po dodatek ali pa grem v trgovino si kaj iskati za jest.
A: Kakšne rešitve najdeš (oz. najdete v skupini) v primeru, da je hrane premalo ali da ti ni dobra?
U2: Po navadi vseeno pojem ali pa si probam dobit drugo hrano.

A: Kako bi opisala svoj telesni videz?
U2: Ne vem, bolj suha sem, drugače pa tko v redu pa tko.
A: V kakšni meri si zadovoljna s svojim telesnim videzom?
U2: Ja no, včasih tut nisem tko. Večinoma sem, bi rekla.
A: Ali si kdaj razmišljala o spremembi telesnega videza?
U2: Ja, da bi bolj lepša izgledala, kot zdaj na primer.
A: Kaj bi rada spremenila?
U2: Lase sem si že spremenila, pol oči imam lepe. Ne vem, tko sem kdaj razmišljala, ampak ne tko zelo podrobno. Težko je to razložit tko.
A: Se pravi lase si si že spremenila, kakšne rešitve si našla?
U2: Pobarvala sem se, sej to se večkrat tako barvam, od 9. razreda že, 4 leta že.

A: Kako vidiš sebe kot osebo? Kako bi se opisal/-a?
U2: Ja ne vem, v redu.
A: Ti je to v redu oziroma ali si zadovoljna?
U2: Ja! Včasih se počutim, da nisem tako dobra, včasih se pa počutim, da sem dobro naredila pa tko. Tudi vreme vpliva, če je lepo, sem še bolj vesela.
A: Ko si rekla, da se včasih ne počutiš najboljše, kakšna bi želela biti?
U2: Ne vem, še bolj tko prijazna pa to, da pomagam še več drugim.
A: Kaj bi v tem tednu/danes potrebovala zase, da bi se bolje počutila?
U2: Nič, sam da jem pa tko. Pa, da se družim s prijatelji, da grem domov, da se vidimo pa družino, da vidim moje sorodnike. To tudi vpliva name, take stvari.

A: Se je kdaj zgodilo kaj takega, kar je močno vplivalo nate?
U2: Ja. Ko sem šla v rejniško družino, sem se prvič počutila tko mal slabo, nisem vedela kako bo tam. Moja sestrica se je tut slabo počutila. Potem sem se navadila. Doma smo se kregali pa to. Slabo je bilo, pa nasilje je tut bilo tko, je prišla policija, pač slabo. Zdaj sem malo razmišljala, da je prav, da sem šla v rejniško družino, ker so me naučili za življenje pa mi pomagali v šoli in življenjskih opravilih.
A: Kako si se takrat počutila?
U2: Ja slabo! Hudo mi je bilo, žalostna sem bila, zaskrbljena kako bo tam pa to.
A: Kako se počutiš zdaj, ko o tem razmišljaš?
U2: V redu. Ko sem bila majhna, nisem razumela kako bo to, pa kaj se je dogajalo. Sem vesela, da nimamo več tko, se ne kregamo pa to, kokr smo meli takrat, ko sem bila še majhna. Zdaj se dobro počutim, super pa tko.
A: Ali se je, po tem dogodku ali dogodkih, spremenila tvoja potreba po hrani/način prehranjevanja (si jedla več/manj/enako)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U2: Ja, doma ko sem bla, smo bili žalostni pa to. Pri rejnikih sem potem pač pojedla. Pred tem, ne vem kako je bilo, takrat ko sem prišla v rejniško družino. Ne spomnim se več, osem ali devet let sem že v rejniški družini. Zdaj se dobro počutim, pa dobro jem pa tko.
A: Ali se je zaradi tega dogodka/dogodkov spremenil tvoje mnenje o sebi (telesni videz, misliš, da si uspešna v šoli in v zasebnem življenju)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U2: Ja, da sem tko vesela pa to, pa sem samostojna ratala, ker sem bila v rejniški družini. Več stvari so me naučili, bolj odrasla sem zdaj, več razumem pa tko. Prej pa ni bilo dobro.

A: Ali si že kdaj slišala za službe pomoči in kaj veš o tem?
U2: Ja, da nekomu pomagaš, pa tut prostovoljci, da se vključiš v neko stvar, da pomagaš, Rdeči križ, Cona korak, pa v Domu psihologinja.

A: Ali si se o problemu kdaj že pogovarjala s kako strokovnjakom/-injo (npr. šolsko svetovalno delavko, učiteljico ali s kom drugim)?
U2: Ne, to nisem še tko.

A: Ali si že kdaj slišala za motnje hranjenja in kaj si si o tem zapomnila?
U2: Eni ne jejo dobro, spuščajo kosila, malico ali pa večerjo. Tudi, da eni ne jejo sploh.
A: Ali si mogoče že slišala za bulimijo?
U2: Ja, samo ne vem več kaj je to.
A: Nekako tako je, da se veliko naješ in potem to izbruhaš.
U2: Ja, eni izbruhajo pa prav zanalašč si prsta v usta, al kako je že to. Al pa eni se preveč najejo in jim je potem slabo.
A: Ste kdaj govorili o tem, gledali kakšen film o motnjah hranjenja (npr. v šoli, doma, v Domu)? Mi lahko opišeš konkretne primere?
U2: V šoli smo gledali film o teh motnjah, v Domu pa ne vem, tudi doma nismo o tem govorili. V šoli pa ja.
A: Morda poznaš koga, ki je imel motnje hranjenja ali pa si se sama soočala s tem?
U2: Sama ne, ampak včasih tko mi ni šlo za jest. Drugače sem skos jedla, včasih pa sploh nisem bila lačna, sem jedla kasneje. Ne da bi bruhala al pa kej, včasih mi ne gre za jest. Če doma kej ne počnem, da mi je dolgčas, potem nisem lačna. Drugače pa neki tko pojem. Poznam pa jih velik, tut v Domu so taki, ki ne jejo, pa v šoli. Doma pri nas pa vsi jemo.

9.3.3. Transkript 3

A: Najprej bi te samo prosila, da mi poveš nekaj osnovnih podatkov. Spol, kako se opredeljuješ in starost.
U3: Ženski, 20 let sem bila stara letos.

A: Če sedaj skupaj razmišljava o tem kakšno vlogo ima hrana v tvojem življenju, kaj bi rekla?
U3: Ja mislim, da kar pomembno, glede na to, da sem na živilski šoli in da se kar dosti s tem ukvarjam, pa tudi se trudim dosti zdravo jesti.
A: Se pravi paziš, da ješ zdravo in ti je to tudi pomembno, če prav razumem?
U3: Mi je pomembno ja.

A: Ali se ti je že kdaj zgodilo, da se je tvoj način prehranjevanja/potreba po hrani spremenila (npr. si jedla več obrokov, si kakšen obrok izpustila)?
U3: Ja, zelo velikokrat. Šla sem iz diete na dieto, jedla sem, nisem. Tega je bilo ogromno. Precej imam nihanja s tem, da jem, ne jem, čisto odvisno kako mi paše oz. koliko sem pod stresom in koliko časa.
A: Omenila si stres. Je bilo še kaj takega, kar je vplivalo na spremembo prehranjevanja (zakaj se je to zgodilo)?
U3: Niti ne, stres večinoma.
A: Kaj pa, ko je prisotno kakšno močno čustvo, ali takrat ješ več/manj/ne moreš jesti?
U3: Takrat, cuker. Ali pa čips.
A: Kakšna čustva pa so takrat prisotna?
U3: Večinoma negativna, kakšna žalost, ali kaj takega.
A: Kako se počutiš, ko ješ, po jedi, ko pomisliš na hrano?
U3: Ne vem. Vedno na hitr zmečem vase, po navadi si ne vzamem časa, da pojem, tako da niti ne razmišljam. Tok, da neki pojem, da nimam zvečer občutka, da nisem nič pojedla. Ker mi ni problem cel dan nič jesti, potem zvečer se pa nažiram, kar pa spet ni ok.
A: Kaj misliš, da vpliva na tvoje občutke?
U3: Veliko enih dejavnikov, od doma situacije, do včasih tukaj, včasih šola, tko.

A: Kako način prehranjevanja (rutina v Domu-določeni zajtrki, kosila, večerje, nimaš na voljo kar si želiš) vpliva nate?
U3: Ja, odvisno kako se zmeniš z vzgojiteljem. Jaz si sicer kuham, vse.

A: Kaj pa ta rutina, kako vpliva nate? Ti tak način ustreza ali ne?
U3: Mi je ok, ja.
A: Ko si omenila, da se lahko dogovoriš z vzgojiteljem, ti tak način vseeno nekako ne ustreza najbolje?
U3: Sama se organiziram, kdaj bom jedla karkoli in si skuham in pojem.
A: Kako bi bilo po tvoje idealno?
U3: Ne vem, moraš se tudi prilagajati, ker imamo urnik v šoli, tako, da zjutraj nekaj na hitro zmečeš vase, v šoli tudi nekaj na hitrco in to je to, pa potem zvečer večerjo. Idealno bi bilo, če bi imela več časa, tako kot ga imam doma recimo ob nedeljah.
A: Kakšne rešitve najdeš (oz. najdete v skupini) v primeru, da je hrane premalo ali da ti ni dobra?
U3: Včasih si kaj skuhamo, zdaj smo začeli spet kuhati v skupinah ali pa si kaj naročimo.
A: Si kdaj lačna in kaj takrat narediš?
U3: Ker si sama kuham, po navadi jem, ko sem lačna.

A: Kako bi opisala svoj telesni videz?
U3: Kaj pa vem. Zaenkrat mi je v redu kot je, bi pa rada izgubila kakšno kilo.
A: V kakšni meri si zadovoljna s svojim telesnim videzom?
U3: Tko od ena do deset, bi rekla, da nekje 6.
A: Ali si kdaj razmišljala o spremembi telesnega videza?
U3: Tudi ja, ker sem bila na raznih dietah sem tko že dosti shujšala in po tem sem se zredila nazaj in tko.
A: Če te pravi razumem, je edina stvar, da bi rada shujšala kakšen kilogram ane?
U3: Ja, zaenkrat.
A: Če si kaj v zvezi s tem že naredila, kakšne rešitve si našela?
U3: Začela sem telovaditi, malo več hoditi na sprehode, bolj redno jesti, to. Pa diete. Recimo jaz sem bila toliko obsedena s tem, da sem si vsako stvar vagala na gram.
A: Uh, ja. Mogoče bi bilo ok, da delim s tabo svojo zgodbo. Tako, da te razumem, da si vse vagala na gram, ampak ja, težke stvari.
U3: Ja, nekaj časa je funkcioniralo. Tri leta nazaj sem pa padla skupej na praksi, ker nisem jedla. Potem sem pa nazaj začela jesti, ker sem videla, da to nikamor ne gre in potem sem se 15kg zredila, v roku treh let. In je kar sprememba.
A: Ja, je ane? Jaz sem se pa 10, v roku enega leta. Se moraš kar ponovno naučiti, da to je potrebno.

A: Kako vidiš sebe kot osebo? Kako bi se opisala?
U3: Se mi zdi, da zelo napredujem, družiti sem se začela, več govorim, delam tudi na enem projektu.
A: Ti je to v redu?
U3: Ja mi je ja.
A: Kaj bi v tem tednu/danes potrebovala zase, da bi se bolje počutila?
U3: Mogoče, da bi si vzela kakšno uro več zase, za meditacijo.

A: Se je kdaj zgodilo kaj takega, kar je močno vplivalo nate?
U3: Ja, ampak ne bi o tem. Lahko ti povem, ko zaključiva, za tukaj pa ne bi. Je prišlo do neke vrste nasilja, ampak kar je bilo je bilo.
A: Ok, razumem.
A: Kako si se takrat počutila?
U3: Ja tko slabo, nisem vedela kaj bi. Jedla sem veliko sladkarij.
A: Kako se počutiš zdaj, ko o tem razmišljaš?
U3: Zdaj mi je ok, nekako ni več tok tega prisotnega. Občasno ja, ampak ne več toliko. Jezna sem bila, žalostna.
A: Ali se je, po tem dogodku ali dogodkih, spremenila tvoja potreba po hrani/način prehranjevanja (si jedla več/manj/enako)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U3: Ja, na različna obdobja ja. Kolikor sem imela motivacije, da sem se motivirala, da si delam sama obroke in ja se je spremenilo. Sem pa zaradi tega tudi več jedla.
A: Ali se je zaradi tega dogodka/dogodkov spremenil tvoje mnenje o sebi (telesni videz, misliš, da si uspešna v šoli in v zasebnem življenju)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?

U3: Ja, zelo sem zrastla iz tega, veliko sem se naučila, da vem da ne grem nazaj na to, da stradam, ker se ne splača, tko.

A: Ali si že kdaj slišala za službe pomoči in kaj veš o tem?
U3: To, da imaš nekoga za pogovor.
A: Ali si se o problemu kdaj že pogovarjala s kako strokovnjakom/-injo (npr. šolsko svetovalno delavko, učiteljico ali s kom drugim)?
U3: Jaz sem hodila na CPM oz. še hodim občasno.
A: Kako ti je bilo?
U3: Mi zelo pomaga.
A: Ali ti je bilo bolje?
U3: Ja, se mi zdi, da ti pomagajo s pogovorom, če nimaš nobenega, ki mu zaupaš, da greš tja, najdeš nekoga, ki mu lahko zaupaš in se lahko o tem pogovarjaš oz. o vsem kar te muči.

A: Ali si že kdaj slišala za motnje hranjenja in kaj si si o tem zapomnila?
U3: Da se ne prehranjuješ, ne vem, da nisi zmožen več razmišljat kaj boš jedel oz. se ti hrana bol zameri na nek način. Da misliš, da nisi ok, da se stradaš ali pa bruhaš recimo bulimija ali pa anoreksija. Poznam pa tudi ortoreksijo, da si obseden z zdravo prehrano, to troje.
A: Ste kdaj govorili o tem, gledali kakšen film o motnjah hranjenja (npr. v šoli, doma, v Domu)? Mi lahko opišeš konkretne primere?
U3: Smo v šoli imeli pri pouku tako snov, da smo izvedeli več o tem zakaj se gre pa tko.
A: Morda poznaš koga, ki je imel motnje hranjenja ali pa si se sama soočala s tem?
U3: Niti ne poznam. Sem pa sama imela kar težave s hrano, ves čas neke diete in to.

9.3.4. Transkript 4

A: Najprej bi te samo prosila, da mi poveš nekaj osnovnih podatkov. Spol, kako se opredeljuješ in starost.
U4: Ženska, 18, letos bom 19.

A: Če sedaj skupaj razmišljava o tem kakšno vlogo ima hrana v tvojem življenju, kaj bi rekla?
U4: Normalno, nima nekega posebnega pomena hrana. Jesti moraš.
A: Paziš, da ješ zdravo ali ti to ni pomembno?
U4: Potrudim se bolj kot ne jesti zdravo. Da ne jem hitre hrane in si kaj skuham, predvsem doma.

A: Ali se ti je že kdaj zgodilo, da se je tvoj način prehranjevanja/potreba po hrani spremenila (npr. si jedla več obrokov, si kakšen obrok izpustila)?
U4: Ne.
A: Kaj pa, ko je prisotno kakšno močno čustvo, ali takrat ješ več/manj/ne moreš jesti?
U4: Po navadi manj, ampak se vseeno trudim jesti. Ko nisem v redu, ko nisem čustveno, mentalno stabilna, takrat mi ne paše jesti.
A: Kako se počutiš, ko ješ, po jedi, ko pomisliš na hrano?
U4: Čisto normalno, takrat ko sem lačna grem jesti, ne razmišljam nekaj o hrani.
A: Kaj misliš, da vpliva na tvoje občutke?
U4: Nič.

A: Kako način prehranjevanja (rutina v Domu-določeni zajtrki, kosila, večerje, nimaš na voljo kar si želiš) vpliva nate?
U4: Zajtrkov jaz ne jem tukaj v Domu. Drugače mi je pa v redu. Kadar mi ni dobro za večerjo, ali v skupini kaj drugega najdemo, ali pa si grem dejansko nekaj kupit, nekaj svojega.
A: Pa so take situacije pogoste?
U4: Tut ja. Včasih se potrudiš pač pojesti, če takrat dejansko nimam denarja. Tukaj nekaj najdem, če imamo kaj v skupini, če ne pa pač ne.
A: Ali ste poskušali kdaj kaj glede tega narediti?

U4: Ja, velikokrat smo že rekli, da nam ta hrana ni všeč. Kaj so pa naredil? Nič niso naredil.
A: Ti tak način ustreza ali ne?
U4: Pa ja kar. Izogibam se sicer mastni hrani ker me zapira, kar se tiče »pohanja« pa teh stvari.
A: Kako bi bilo po tvoje idealno?
U4: Da ni te mastne hrane zvečer pa da je nekaj lahkega, ne kot da bi mel kosilo na primer.

A: Kako bi opisala svoj telesni videz?
U4: Moj telesni videz je čisto v redu. Nisem neki zdej tko al pa tko *(pokaže z roko)*, ampak nekaj vmes. Srednje postave sem.
A: V kakšni meri si zadovoljna s svojim telesnim videzom?
U4: Taka kakršna sem. Sem zadovoljna.
A: Ali si kdaj razmišljala o spremembi telesnega videza?
U4: Ne.
A: Rekla si, da zdaj ne bi ničesar spremenila. Si morda v preteklosti kaj spremenila? Kakšne rešitve si našla?
U4: Mislim, sem ja. Doma smo neko dieto mel in tisto mi je bilo res dobro, pač brez bele moke, pa riževi rezanci so mi bili všeč. Zdaj si pa mleko izločujem, zaradi laktoze, ker me malo heca. To je pa to.

A: Kako vidiš sebe kot osebo? Kako bi se opisala?
U4: Jaz mislim, da sem v redu oseba. Če mi pa kaj ni prav zelo hitro povem, če mi kdo kaj pametuje, mu zelo hitro lahko povem nazaj, da to ne bo šlo čez, pa če mi nekdo nekaj ukazuje, če to ni na primer vzgojiteljica, znam povedat, da mi to ni kul.
A: Ti je to v redu?
U4: Ja.
A: Kakšna pa bi morda želela biti?
U4: Mam neke cilje, da delam na sebi, ampak ne bi delila.
A: Kaj bi v tem tednu/danes potrebovala zase, da bi se bolje počutila?
U4: V bistvu nič. Ker se čist kul počutim trenutno. Če pa nisem ok, takrat pa pač rabim mir.

A: Se je kdaj zgodilo kaj takega, kar je močno vplivalo nate?
U4: Ja velikokrat. To so bili pač tej dejavniki doma, pretepanje, alkohol pa to in to je močno vplivalo name, ker preden sem jaz sem, v ta Dom, prišla, sem bila kot ena žival dobesedno. Vsak k je tko *(se me dotakne z roko)* naredil, sem čisto znorela, dobesedno. In ja, to je ful vplivalo name.
A: Kako si se takrat počutila?
U4: Ful grozno dejansko. Nesposobno, »prfukjeno« dobesedno, bedno, tko nesposobno res pač dobesedno nesposobno do konca. Tko zakaj sploh živim.
A: Res težka izkušnja, sploh si ne predstavljam res. Kako se pa počutiš zdaj, ko o tem razmišljaš?
U4: To sem dala že vse čez, tako da v redu. Ni mi več problem, niti ne razmišljam več neki veliko o tem. Dosti stvari sem tudi pozabila kaj je bilo.
A: Ali se je, po tem dogodku ali dogodkih, spremenila tvoja potreba po hrani/način prehranjevanja (si jedla več/manj/enako)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U4: Ne.
A: Ali se je zaradi tega dogodka/dogodkov spremenil tvoje mnenje o sebi (telesni videz, misliš, da si uspešen/-na v šoli in v zasebnem življenju)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U4: Ja, prej sama sebe nisem marala, pač dejansko nisem se sprejemala. Tko da zdaj se sprejemam. Ampak to malo traja. Ko se pogovarjaš o tem, pa dejansko spoznaš, da nisi ti nič kriv, da si sposoben, ko sam sebi to dokažeš, ko dosežeš tiste cilje, ki si jih zadaš, tko da ja.

A: Ali si že kdaj slišala za službe pomoči in kaj veš o tem?
U4: Da ti pač pomagajo, tukaj vzgojiteljice v Domu, pa Center za socialno delo, tko, tiste osebe, ki jim zaupaš pa te razumejo, ki vejo kako ti je pa tko.
A: Ali si se o problemu kdaj že pogovarjala s kako strokovnjakom/-injo (npr. šolsko svetovalno delavko, učiteljico ali s kom drugim)?
U4: Ja tukaj v Domu so mi ful pomagal, pa na centru, v šoli, rejnica tudi.
A: Kako ti je bilo?

U4: Res mi je pomagalo, da sem se lahko s kom o tem pogovarjala pa da sem pač dojela dejansko, da nisem nič kriva.
A: Ali ti je bilo bolje?
U4: Ja.

A: Ali si že kdaj slišala za motnje hranjenja in kaj si si o tem zapomnila?
U4: Motnje hranjenja, to se meni zdi dejansko brez veze. Meni je enkrat cimra rekla, da če bo pojedla te koruzne kosmiče z mlekom, da se bo zredila, pa sem jo sam gledala uno, ne boš se zredila od tega, kaj tebi ni jasno. Ker je še kar trdila, da od pice se ne boš, od tega pa ja. Pač ne, glih obratno. Prej se boš od pice, kot od enih koruznih kosmičev.
A: Za katere vrste si pa že slišala?
U4: Kaj je že uno, ko bruhaš, bulimija, pa anoreksija. Drugo pa ne vem.
A: Ste kdaj govorili o tem, gledali kakšen film o motnjah hranjenja (npr. v šoli, doma, v Domu)? Mi lahko opišeš konkretne primere?
U4: Ja smo tudi.
A: Morda poznaš koga, ki je imel motnje hranjenja ali pa si se sam/-a soočal/-a s tem?
U4: Ja poznam ja. Da ne rečem kaj, khm khm. V šoli, v osnovki je imela obdobja kao da bo shujšala s tem, da bo nekaj pojedla potem bo šla pa bruhat. Ne vem, kaj je point tega, razloži mi, tko da ja. Jaz pa še takrat, ko mi ne paše jesti, se prisilim, da jem.

9.3.5. Transkript 5

A: Najprej bi te samo prosila, da mi poveš nekaj osnovnih podatkov. Spol, kako se opredeljuješ in starost
U5: Ja, ženska itak. 16, no 17 bom.

A: Če sedaj skupaj razmišljava o tem kakšno vlogo ima hrana v tvojem življenju, kaj bi rekla?
U5: Pomembno vlogo ima, drugače bi umrli. Če ne bi bilo hrane, ne bi bilo nas.
A: Paziš, da ješ zdravo ali ti to ni pomembno?
U5: Oboje. Zaradi tega, ker lahko zboliš, dobiš sladkorno i to. Pač kdaj se je pa tudi treba pregrešiti.

A: Ali se ti je že kdaj zgodilo, da se je tvoj način prehranjevanja/potreba po hrani spremenila (npr. si jedla več obrokov, si kakšen obrok izpustila)?
U5: Ko sem v Domu jem manj, kot kadar sem doma, doma se pa nažrem.
A: Kaj je bil po tvojem mnenju vzrok za spremembo prehranjevanja (zakaj se je to zgodilo)?
U5: Levška hrana, ni mi dobra pač. Ne vem, boljše je doma.
A: Kaj pa, ko je prisotno kakšno močno čustvo, ali takrat ješ več/manj/ne moreš jesti?
U5: Ko sem živčna skos jem, ko sem žalostna mi pa nič ne paše. Če sem vesela, pa sem s kolegi zunaj ja, če pa sem žalostna nič ničem.
A: Kako se počutiš, ko ješ, po jedi, ko pomisliš na hrano?
U5: V redu, čist navadn pač.
A: Kaj misliš, da vpliva na tvoje občutke?
U5: Vreme, pa če sem živčna zaradi doma, v Domu, kolegi i kolegice i to.

A: Kako način prehranjevanja (rutina v Domu-določeni zajtrki, kosila, večerje, nimaš na voljo kar si želiš) vpliva nate?
U5: Katastrofa. Pač jaz sploh ne jem tukaj. Redko kdaj jem kosilo pa zajtrk. Jaz po navadi samo večerjo jem pa v šoli malico.
A: Zakaj pa?
U5: Ker jaz ne morem jesti takoj, ko se zbudim. Rabim vsaj kakšno uro pa pol, da mi paše jesti.
A: Ti tak način ustreza ali ne?
U5: Pa ne.
A: Kako bi bilo po tvoje idealno?
U5: Pa da imaš vsaj 2, 3 ure preden greš spat, da poješ, ne pa 5, 6 ur prej.
A: Kakšne rešitve najdeš (oz. najdete v skupini) v primeru, da je hrane premalo ali da ti ni dobra?
U5: Samo takrat je dobro, ko je Novo leto, ko imamo večerjo, prisežem. Drugače pa katastrofa. Raje si gremo kaj iskati, sladkarije i to.
A: Si kdaj lačna in kaj takrat narediš?
U5: Včasih sem ja, ker imamo kmalu večerje, pa zanič je prisežem. V skupini še kaj naredimo, kakšne tople sendviče ali pa kaj.

A: Kako bi opisala svoj telesni videz?
U5: Katastrofa, ampak meni je čisto vseeno. Pač jaz sem debela in mene to ful ne gane, ker pač ne vem zakaj bi se spremenila zaradi drugih. Tistim, ko paše pač naj bodo v življenju, tistim, ko ne, pa pač naj grejo.
A: V kakšni meri si zadovoljna s svojim telesnim videzom?
U5: Dobro se počutim v svojem telesu, res.
A: Ali si kdaj razmišljala o spremembi telesnega videza?
U5: Pa ja, ampak jaz se potem nekaj časa držim in shujšam in potem se spet ne in se zredim in tko.
A: Kaj bi rada spremenila?
U5: Da bi jedla zajtrk pa obroke. Glede sebe pa lase imam pobarvane, ampak bi šla tko ali tko na črno zdaj, ampak mi mami ne dovoli.
A: Če si kaj v zvezi s prehrano že naredila, kakšne rešitve si našla?
U5: Ko sem se probala odrečti sladkarijam, en mesec nisem. Ko sem pa videla druge kako lepo jejo, so pa meni tudi zapasle in potem sem jih začela jesti.

A: Kako vidiš sebe kot osebo? Kako bi se opisala?
U5: Pa ful v redu. Jaz ful rada ljudem pomagam, pa vidim, ko so slabe volje in potem je meni bedno in mi gre na jok, res prisežem. Tudi če se komu tko kaj zgodi, pa ni nujno, da je nekaj ful, je meni hudo zanj.
A: Ti je to v redu?
U5: Ja, ampak včasih ne, ker je potem meni ful hudo, zaradi drugih.
A: Kakšna bi želela biti?
U5: Da bi se manj sekirala.
A: Kaj bi v tem tednu/danes potrebovala zase, da bi se bolje počutila?
U5: Kočevje, kolege pa to. Jaz, ko sem v Kočevju sem ful bolj sproščena, ko tukaj, ko ni telefona do petih, učne ure, potem greš lahko vn za uro in pol in moraš biti že nazaj, zaradi večerje in po večerji greš spet lahko za pol ure in potem imam pevske pač, katastrofa.

A: Se je kdaj zgodilo kaj takega, kar je močno vplivalo nate?
U5: Šola. Matematika in angleščina mi ni šla in učitelja mi nista pustila to popraviti in sem bila v bolnici, ker me je tok psihično uničilo in sem imela kateter pol leta, pač ja. In nisem naredila razreda in po tem sem prišla sem. Pa mami je vrgla strica iz stanovanja, potem sem se hotela ubiti, v kriznem centru sem bila, brez mami sem bila tko 10 let, ker je bila po bolnicah pa ves čas mi je umirala, ptičjo gripo je imela pa možgansko kap pa srčno kap, pa kaj ni imela. S teto pa stricem sem bila ves čas, pa z babiko pa dedijem, ampak potem mi je dedi umrl. I pol sem bila pri teti velik, ker je bilo babiki še vedno zelo hudo in potem je bilo še meni ful hudo, tako da sem se spotikala malo tam, malo tam pa tko.
A: Kako si se takrat počutila?
U5: Meni ful ni šlo v šoli, ker nisem bila zbrana za učiti ne nič. Katastrofa. Pač tudi zaradi katetra, ker so vsi bili lahko v vodi, v morju, jaz pa ne.
A: Kako se počutiš zdaj, ko o tem razmišljaš?
U5: Ne vem, pač tko mi je wtf.
A: Ali se je, po tem dogodku ali dogodkih, spremenila tvoja potreba po hrani/način prehranjevanja (si jedla več/manj/enako)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U5: Ful sem jedla, ko sem imela kateter, ful več, ker sem bila ves čas živčna. Pa mami mi je nosila v bolnico stvari, ker je bila zanič hrana in sem se še bolj zredila. Ko so mi pa povedali, da je mami hin, pač da ne vejo, če bo preživela, sem pa nehala jesti, nisem več videla pred sabo. Trikrat mi je umirala, prvič je bla katastrofa, drugič je bilo, da verjetno bo, tretjič pa da sploh ne bo, ker je po tem še ptičjo gripo dobila in to vse. Ampak zdaj je ok, edino kisik ima še ponoči pa noga se ji trese pa ne more hitro hodit. Jaz sem jo učila hodit, kaj pa to?
A: Ali se je zaradi tega dogodka/dogodkov spremenil tvoje mnenje o sebi (telesni videz, misliš, da si uspešen/-na v šoli in v zasebnem življenju)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U5: Ne, sam wtf mi je, razumeš, kaj ti hočem povedati? Jaz sem že ves čas taka, da mi je vseeno kaj si mislijo drugi o meni. Edino, ko sem imela kateter. Pač zdaj mi je vseeno, ampak takrat, ko sem imela to, mi je bila pa katastrofa. Šli smo šolo v naravi in vsi so se lahko kopali, samo jaz ne in mi je bilo ful bedno. Težko mi je bilo, ker vsi so lahko vse, jaz pa nisem smela nič delati. Pač tut sramota mi je bila, ker sem imela tisto vrečko i to.

A: Ali si že kdaj slišala za službe pomoči in kaj veš o tem?
U5: Pedopsihiatrinja ali psihologinja ali kaj je že to, pa Stična pa to. Zdaj me bodo spet sprejeli za dva tedna, moram si zalogo narediti v potovalki. Prisežem, veš kako je tam zanič za jesti. Zelenjavni krožnik z jajcem dobiš, vsak drug dan. Fuj. in imamo te puloverje z žepi, da si notri damo in pol školjka trpi.
A: Ali si se o problemu kdaj že pogovarjala s kako strokovnjakom/-injo (npr. šolsko svetovalno delavko, učiteljico ali s kom drugim)?
U5: Jaz sem imela pedopsihiatrinjo takrat, ko se mi je to dogajalo, pa v Stični sem bila.
A: Kako ti je bilo?
U5: Pa v redu. Edino v Stični pa katastrofa.
A: Ali ti je bilo bolje?
U5: Recimo, mislim da ja.

A: Ali si že kdaj slišala za motnje hranjenja in kaj si si o tem zapomnila?

U5: Anoreksija i to. Bulimija.
A: Ste kdaj govorili o tem, gledali kakšen film o motnjah hranjenja (npr. v šoli, doma, v Domu)? Mi lahko opišeš konkretne primere?
U5: Ne.
A: Morda poznaš koga, ki je imel motnje hranjenja ali pa si se sam/-a soočal/-a s tem?
U5: Moj kolega ima anoreksijo in je v dveh mesecih shujšal 30 kil. Imel jih je nekje 70, zdaj jih ima pa 45, 40 tam nekje. Groza, ampak noče nobenega. Ful kolegov in kolegic se ne druži več z njim, ker noče pred drugimi jesti, ker potem bruha i to. Ne predstavljam si prisežem.

9.3.6. Transkript 6

A: Najprej bi te samo prosila, da mi poveš nekaj osnovnih podatkov. Spol, kako se opredeljuješ in starost
U6: Ženski, stara sem 17.
A: Če sedaj skupaj razmišljava o tem kakšno vlogo ima hrana v tvojem življenju, kaj bi rekla?
U6: Tako bom rekla, ne razmišljam toliko o hrani, jaz po navadi jem tisto kar mi paše, seveda pa pazim tudi na tko, da je uravnotežena prehrana, da je raznolika. Seveda včasih gledam tudi na to koliko je kalorij, ker moram, da pazim na svojo linijo, drugače pa jem vse.
A: Paziš, da ješ zdravo ali ti to ni pomembno?
U6: Jaz bi rekla, da ja.

A: Ali se ti je že kdaj zgodilo, da se je tvoj način prehranjevanja/potreba po hrani spremenila (npr. si jedla več obrokov, si kakšen obrok izpustila)?
U6: Tako bom rekla, ko imam te ženske težave, mi včasih ful cukra zapaše, pa si grem po kakšno to proteinsko ploščico, drugače pa po navadi nič mi tko ne paše jesti, po navadi jem tko to uravnoteženo prehrano no.
A: Omenila si, da je velikokrat vzrok to, da imaš menstruacijo. Kaj je bil po tvojem mnenju še kakšen drug vzrok za spremembo prehranjevanja (zakaj se je to zgodilo)?
U6: Ne, samo to.
A: Kaj pa, ko je prisotno kakšno močno čustvo, ali takrat ješ več/manj/ne moreš jesti?
U6: Manj jem. Jaz, da bi bila jezna in da bi kaj tako jedla, kot, da bi bila požrešna to ne, na silo se ne bi prehranjevala. Jem kadar čutim, da sem pač lačna.
A: Kako se počutiš, ko ješ, po jedi, ko pomisliš na hrano?
U6: Seveda jem počasi, tako imam energijo, nisem nič ful utrujena in potem me tudi želodec ne boli. Če je pa hrana ful dobra, me včasih spravi v dobro voljo, če mi pa ni dobro pa tko pustim in začnem ojoj, kdo je to delal.
A: Kaj misliš, da vpliva na tvoje občutke?
U6: Telo, ne vem. Telesu mora pasati, mojemu želodcu mora pasati tko. Pa tudi seveda, da mi je dobro, drugače seveda ne bi pojedla.

A: Kako način prehranjevanja (rutina v Domu-določeni zajtrki, kosila, večerje, nimaš na voljo kar si želiš) vpliva nate?
U6: Zdaj zjutraj, ker imam tako zgodaj, po navadi ne jem tko zajtrka, si vzamem kaj s sabo recimo. Kosilo pa jem, sicer danes je bil golaž pa mi ni bil dober in sem pojedla samo proseno kašo s suhimi slivami. Večerja pa, da je dobro, pojem, drugače pa grem kaj v trgovino si kupit pa si naredim.
A: Ti tak način ustreza, da imate določene obroke ali ne?
U6: Ja, mi.
A: Kako bi bilo po tvoje idealno?
U6: Ne vem, meni je vseeno, kar se tiče ure je meni čisto vseeno, edino če kdaj nisem lačna, rečem ali si lahko vzamem gor in pojem kasneje, drugače pa včasih tudi ne jem, ker imamo v šoli zelo pozno malico.
A: Kakšne rešitve najdeš (oz. najdete v skupini) v primeru, da je hrane premalo ali da ti ni dobra?
U6: Ne vem skočim v Merkator pa si kupimo sestavine in si naredimo za jesti, ali pa če je krompir na primer na pol kuhan, si iz kuhanega naredimo pečen krompir pa je potem dober.
A: Si kdaj lačna in kaj takrat narediš?

U6: Ne.

A: Kako bi opisala svoj telesni videz?
U6: Am, jaz sem bila včasih tko tut zelo močna, imam tudi težave s ščitnico in sem bila včasih že tko na meji z 90kg, potem sem pa začela hujšati. Zdaj sem recimo shujšala in moram samo še oblikovati telo pa bo v redu in bi rada mogoče tudi kakšno kilo še izgubila. Nisem pa na primer debela ali pa suha, ampak sem tako lih prav.
A: V kakšni meri si zadovoljna s svojim telesnim videzom?
U6: Sem zadovoljna takšna kot sem.
A: Ali si kdaj razmišljala o spremembi telesnega videza? Govorila si o hujšanju oz. oblikovanju telesa.
U6: Mogoče.
A: Kaj bi rada spremenila?
U6: Da bi si samo oblikovala telo, hujšala ne bi veliko, ker ne vem kam bi shujšala niti, da bi videz tko, da bi šla na kakšno plastično operacijo, to ne, ker je to ne zdravo pa to. Spremenila si pa ne bi nič na sebi, ker ne vem kaj bi spreminjala.

A: Kako vidiš sebe kot osebo? Kako bi se opisala?
U6: Trmasta, nasmejana, sramežljiva, pa včasih sem tudi zelo boječka za določene stvari. Samozavestna pa recimo, da sem, ampak ne povsod. Recimo v šoli, nisem ravno najbolj samozavestna, med spraševanjem me je sram, ker me je strah kaj bom rekla, če bom pravilno povedala. Če pa grem na primer gor na oder, ko pojem pesmi, me je sicer malo strah, ampak to premagam, ker vem, da bom to naredila tako kot je treba.
A: Ti je to v redu?
U6: Ja, sem zadovoljna sama s sabo.
A: Kaj bi v tem tednu/danes potrebovala zase, da bi se bolje počutila?
U6: Da bi se bolj sproščala, da ne bi bila tako obremenjena, pa da bi si znala bolj razporediti čas, ker sem potem živčna, to pa ni ravno dobro za telo, ker sem potem tako napeta pa to.

A: Se je kdaj zgodilo kaj takega, kar je močno vplivalo nate?
U6: Ja, zdaj situacija doma, ki jo imamo, zelo močno vpliva name, pa včasih tudi šola, ko mi kdo tam teži in mu rečem naj gre stran, ker se nočem zdaj v tistem trenutku pogovarjati pa ko mi s svojimi problemi mori. Jaz rečem tisto, daj mi že mir, rešuj sam te probleme.
A: Kako si se takrat počutila oz. kako se počutiš, ker se ti trenutno še vedno to dogaja?
U6: Včasih se prav smejem, ker kaj imam jaz zdaj s tem, če te je en fant pustil, kot da sem nek psiholog zdaj tam.
A: Kaj pa glede situacije doma?
U6: Ne vem, včasih sem žalostna, včasih sem jezna, včasih tudi ne vem kaj narediti v tem primeru ane. Živčna, žalostna, jezna ane, vse sorte.
A: Kako se počutiš zdaj, ko o tem razmišljaš?
U6: Ja, malo pa sem zaskrbljena. Pa tudi jezna sem, ker si želim, da bi šlo to čim na bolje pa to. Da ne bi bilo več tko, da bi bilo bolj drugače.
A: Ali se je, po tem dogodku ali dogodkih, spremenila tvoja potreba po hrani/način prehranjevanja (si jedla več/manj/enako)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U6: Ne, to pa ne. Še vedno isto normalno jem. Jaz imam na primer doma neke fitnes kosmiče, ki jih lahko jem za zajtrk ali pa za večerjo, kakor mi paše in si naredim kosmiče z mlekom ali pa jogurtom in pojem samo eno porcijo, malo porcijo potem pa vodo spijem in nisem več nič lačna, ker nočem več.
A: Ali se je zaradi tega dogodka/dogodkov spremenil tvoje mnenje o sebi (telesni videz, misliš, da si uspešen/-na v šoli in v zasebnem življenju)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U6: Ne, ker tisto kar nekdo govori na cesti, ali pa če tako na splošno pomislim, pa saj me ne pozna in ne pozna moje zgodbe, realnosti in si rečem, jaz taka nisem, ti ne poznaš resnice o meni, ne moraš nič spremeniti ti na meni, lahko samo jaz, če si res to želim, drugače sem pa zadovoljna tako kot sem.

A: Ali si že kdaj slišala za službe pomoči in kaj veš o tem?
U6: Kot prostovoljci, recimo oseba, ki je na invalidskem vozičku in ji pomagajo se stuširati, jo peljejo vn pa tko.

A: Ali si se o problemu kdaj že pogovarjala s kako strokovnjakom/-injo (npr. šolsko svetovalno delavko, učiteljico ali s kom drugim)?
U6: Sem vzgojiteljici tukaj v Domu zaupala.
A: Kako ti je bilo?
U6: Tako lepo. Malo sem bila sicer tako, ne da bi se zdaj jokala, malo sem bila slabe volje, zaskrbljena in sem jo vprašala za nasvet in mi je povedala in vem zdaj kaj narediti.
A: Ali ti je bilo bolje?
U6: Ja bolje, sem bila tut vesela pa to.

A: Ali si že kdaj slišala za motnje hranjenja in kaj si si o tem zapomnila?
U6: Anoreksija, bulimija ali kaj je že to. Samo za te dve sem že slišala po moje.
A: Ste kdaj govorili o tem, gledali kakšen film o motnjah hranjenja (npr. v šoli, doma, v Domu)? Mi lahko opišeš konkretne primere?
U6: V šoli smo se pogovarjal kaj moramo jesti pa tudi doma mi povejo, o motnjah hranjenja se pa nismo doma nič pogovarjali. Samo pogovarjamo se o zdravi prehrani. Pa veliko opažam tudi v Domu, mislim, jaz nisem ravno obsedena s tem, da bi nekaj ful zdravo, ampak včasih me pa skrbi, ker sem včasih preveč pojedla, pa potem grem na sprehod pa pokurim vse vn.
A: Morda poznaš koga, ki je imel motnje hranjenja ali pa si se sama soočala s tem?
U6: Je bil pa en moj bivši sošolec, ki je bil obseden s tem, je bil že na meji anoreksije in je šel tudi k zdravniku potem.

9.3.7. Transkript 7

A: Najprej bi te samo prosila, da mi poveš nekaj osnovnih podatkov. Spol, kako se opredeljuješ in starost.
U7: Ženska, 18.

A: Če sedaj skupaj razmišljava o tem kakšno vlogo ima hrana v tvojem življenju, kaj bi rekla?
U7: Ne vem, pomembno je za življenje.
A: Paziš, da ješ zdravo ali ti to ni pomembno?
U7: Ni tako pomembno, ker se mi itak ne pozna nič.

A: Ali se ti je že kdaj zgodilo, da se je tvoj način prehranjevanja/potreba po hrani spremenila (npr. si jedla več obrokov, si kakšen obrok izpustila)?
U7: Ja, velikokrat. Recimo, ko sem žalostna, ne jem dobesedno, ko sem vesela, bi pa tega pojedla kok mi je volja.
A: Se pravi, kadar so prisotna neka močna čustva, se tvoje prehranjevanje oz. potreba po hrani spremeni?
U7: Ja.
A: Kaj meniš, da je še bil vzrok za spremembo prehranjevanja (zakaj se je to zgodilo)?
U7: Kaj drugega bolj ni. Razen, če sem zelo pod stresom ali kaj takega, če imam ful enih stvari, hrano potem odmaknem pa naredim nekaj za šolo pa te obveznosti, ki jih imam.
A: Kako se počutiš, ko ješ, po jedi, ko pomisliš na hrano?
U7: Lačno, ko razmišljam, ko jem pa sploh ne razmišljam.
A: Se ti pojavljajo kakšna čustva ali to sploh ne?
U7: Sploh ne.

A: Kako način prehranjevanja (rutina v Domu-določeni zajtrki, kosila, večerje, nimaš na voljo kar si želiš) vpliva nate?
U7: V bistvu je tako, da se lahko zmenimo, če pridemo kasneje, nam prišparajo večerjo in pojemo takrat, ko pridemo ane, če ne pa pač meni to ni problem. Mogoče zato, ker se tukaj tako zmenimo z vzgojitelji, drugače ni mi nek problem.
A: Ti tak način ustreza ali ne?
U7: Ja.
A: Kako bi bilo po tvoje idealno?

U7: Doma recimo, med vikendi, imamo kosilo že okrog 12ih, 11ih, pač meni je to prehitro. Komaj pojem zajtrk, imamo že kosilo. Mogoče, ko sem doma okrog enih, dveh, treh, pač tako kot se spodobi.
A: Kakšne rešitve najdeš (oz. najdete v skupini) v primeru, da je hrane premalo ali da ti ni dobra?
U7: Ali si naročimo kaj svojega, na primer iz meka, ali pa če zmanjka, gremo v kuhinjo še iskati, če je pa zaklenjena, vprašamo po skupinah.
A: Si kdaj lačna in kaj takrat narediš?
U7: Ne.

A: Kako bi opisala svoj telesni videz?
U7: Suha, kot prekla. Ja.
A: V kakšni meri si zadovoljna s svojim telesnim videzom?
U7: Mogoče bi bila lahko kakšna kilca več.
A: Ali si kdaj razmišljala o spremembi telesnega videza?
U7: Ja.
A: Kaj bi rada spremenila?
U7: Mišično maso, da bi je imela več, to je to.
A: Če si kaj v zvezi s tem že naredila, kakšne rešitve si našla?
U7: Ja, da sem lena kot pes, da se mi ne da.

A: Kako vidiš sebe kot osebo? Kako bi se opisala?
U7: Prijazna, ljudem bi rada ful pomagala, skoraj vsem, tudi, če ni moj problem. Zabavna sem.
A: Ti je to v redu?
U7: Ja.
A: Kaj bi v tem tednu/danes potrebovala zase, da bi se bolje počutila?
U7: Fanta ob sebi.

A: Se je kdaj zgodilo kaj takega, kar je močno vplivalo nate?
U7: Ja, ampak bol ne bi o tem govorila.
A: Kako si se takrat počutila?
U7: Bila je dosti težka situacija in sem dobesedno bila cele dneve v sobi in samo jokala, nič nisem hotela v bistvu.
A: Kako se počutiš zdaj, ko o tem razmišljaš?
U7: Neke vrste sem dala, v bistvu, potlačila sem dol, tudi terapije imam zaradi tega, psihoterapije, pač hodim se pogovarjat pa tko.
A: Ali se je, po tem dogodku ali dogodkih, spremenila tvoja potreba po hrani/način prehranjevanja (si jedla več/manj/enako)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U7: Ja, poskušam ostati na istem, tako kot sem prej jedla, pač, bi lahko rekla, da sem takrat jedla za dva, zdaj pa poskušam, da tak ostane, ker bi želela imeti več kil.
A: Ali se je zaradi tega dogodka/dogodkov spremenil tvoje mnenje o sebi (telesni videz, misliš, da si uspešen/-na v šoli in v zasebnem življenju)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U7: Kaj pa vem, nisem se nikoli poglabljala v to. Vizualno se ni nič spremenilo, se je pa moje obnašanje spremenilo, ful sem postala resna, manj se zafrkavam. Tista dva tedna, ko se mi je to dogajalo, ko sem rabila vse to še preboleti, takrat sem se počutila nesposobno, da me noben ne mara, zdaj mi je pa tko ok.

A: Ali si že kdaj slišala za službe pomoči in kaj veš o tem?
U7: Psihoterapija, se mi zdi, da to bi vsakemu pomagalo, pa kakšen topel objem od bližnje osebe al pa kaj takega.
A: Ali si se o problemu kdaj že pogovarjala s kako strokovnjakom/-injo (npr. šolsko svetovalno delavko, učiteljico ali s kom drugim)?
U7: Povedati sem morala vzgojiteljem, zakaj sem šla takrat domov, pa da me ne bo nekaj časa, drugače bolj obširno, no razlagala sem pa psihoterapevtki.
A: Kako ti je bilo?
U7: Ful ok, da sem lahko nekomu to povedala, da sem dala iz sebe, pomagalo mi je preboleti, da sem o tem govorila tudi ane.
A: Ali ti je bilo bolje?

U7: Ja, ful mi je pomagalo.

A: Ali si že kdaj slišala za motnje hranjenja in kaj si si o tem zapomnila?
U7: To so ne, bolezni, ko si recimo presuh pa ful debel.
A: Ste kdaj govorili o tem, gledali kakšen film o motnjah hranjenja (npr. v šoli, doma, v Domu)? Mi lahko opišeš konkretne primere?
U7: Ja ful velikokrat, tudi v osnovni so nam.
A: Morda poznaš koga, ki je imel motnje hranjenja ali pa si se sama soočala s tem?
U7: Bolj ne, da bi pa koga poznala, pa mislim da tudi ne.

9.3.8. Transkript 8

A: Najprej bi te samo prosila, da mi poveš nekaj osnovnih podatkov. Spol, kako se opredeljuješ in starost.
U8: Moški sem, 16.

A: Če sedaj skupaj razmišljava o tem kakšno vlogo ima hrana v tvojem življenju, kaj bi rekel?
U8: Pa v redu. Pojem takrat, ko sem lačen. Odvisno no.
A: Paziš, da ješ zdravo ali ti to ni pomembno?
U8: Pol pol. Pomembno mi je zaradi fitnesa ane, to je pa to.

A: Ali se ti je že kdaj zgodilo, da se je tvoj način prehranjevanja/potreba po hrani spremenila (npr. si jedel več obrokov, si kakšen obrok izpustil)?
U8: Kdaj mi ni pasalo jesti ja.
A: Kaj je bil po tvojem mnenju vzrok za spremembo prehranjevanja (zakaj se je to zgodilo)?
U8: Ne vem, samo ni mi pasalo jesti. Kdaj cel dan ne jem, ker mi ne paše.
A: Kaj pa, ko je prisotno kakšno močno čustvo, ali takrat ješ več/manj/ne moreš jesti?
U8: Če sem žalosten, ne jem dosti.
A: Kako se počutiš, ko ješ, po jedi, ko pomisliš na hrano?
U8: V redu, nič posebnega ni.

A: Kako način prehranjevanja (rutina v Domu-določeni zajtrki, kosila, večerje, nimaš na voljo kar si želiš) vpliva nate?
U8: Pa v redu. Ne vem, nič kaj ne vpliva, da bi rekel.
A: Ti tak način ustreza ali ne?
U8: Ja, to mi je v redu.
A: Kako bi bilo po tvoje idealno?
U8: Da lahko ješ kadar hočeš, pa da lahko jem kar hočem, da bi si sam izbral.
A: Kakšne rešitve najdeš (oz. najdete v skupini) v primeru, da je hrane premalo ali da ti ni dobra?
U8: Ali kaj skuhamo skupaj, vzgojiteljica kdaj kaj naredi ali pa si grem kupit.
A: Si kdaj lačen in kaj takrat narediš?
U8: Ja, dostikrat sem lačen, ker ni dobro ali pa je surovo. Tko, da si grem kupit za jesti, v pekarno, to je to.

A: Kako bi opisal svoj telesni videz?
U8: Pa v redu.
A: V kakšni meri si zadovoljen s svojim telesnim videzom?
U8: Sem nekak, pa sem zadovoljen.
A: Ali si kdaj razmišljal o spremembi telesnega videza?
U8: Včasih, da bi bil še malo bolj nabit, zato tudi hodim v fitnes ane.
A: Če si kaj v zvezi s tem že naredil, kakšne rešitve si našel?
U8: Da malo več jem včasih, kakšen dan več, kakšen dan manj pa fitnes.

A: Kako vidiš sebe kot osebo? Kako bi se opisal?

U8: Odlično, prijazen sem, pomagljiv, no da rad pomagam, tudi znam pomagati nekomu, kije v stiski. Zabaven.
A: Ti je to v redu?
U8: Ja.
A: Kaj bi v tem tednu/danes potreboval zase, da bi se bolje počutil?
U8: Fitnes pa košarko, to je to.

A: Se je kdaj zgodilo kaj takega, kar je močno vplivalo nate?
U8: Ja. Takrat, ko sta se starša ločila, sem bil star 5 let, k oči je šel čist v svojo smer, drugo pot in ni poslal nobenega sporočila ne vem koliko časa, ene 7, 8 let. Potem teta je malo zbolela na živcih in je mojo mami pa brata prijavljala na policijo, da nas spolno zlorabljata, pol so mi brata vzeli za pol leta, to je pa to.
A: Kako si se takrat počutil?
U8: Depresivno in to zelo.
A: Kako se počutiš zdaj, ko o tem razmišljaš?
U8: Še vedno me to žge, notri v sebi, ampak je dosti lažji, kot pa je bilo takrat. Se pa z mami dosti o tem pogovarjava, pa s kolegi pa tko, vzgojiteljica tukaj v Domu.
A: Ali se je, po tem dogodku ali dogodkih, spremenila tvoja potreba po hrani/način prehranjevanja (si jedla več/manj/enako)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U8: Takrat, ko se je to dogajalo, nisem skoraj nič jedel, pač sem jedel, ampak ful mal. Zdaj se je pa to spremenilo, jem normalno.
A: Ali se je zaradi tega dogodka/dogodkov spremenil tvoje mnenje o sebi (telesni videz, misliš, da si uspešen/-na v šoli in v zasebnem življenju)? Kako je bilo prej? Kako je sedaj?
U8: Ne, to ne. Sam takrat sem bil ful presuh in sem začel ful jesti, pač da sem prišel do maščobe, potem sem začel pa v fitnes hodit.

A: Ali si že kdaj slišal za službe pomoči in kaj veš o tem?
U8: Ne, ne vem kaj je to.
A: Ali si se o problemu kdaj že pogovarjal s kako strokovnjakom/-injo (npr. šolsko svetovalno delavko, učiteljico ali s kom drugim)?
U8: Z vzgojiteljico edino, pa z domačimi, sestro, bratom, mami pa s kolegi.
A: Kako ti je bilo?
U8: V redu.
A: Ali ti je bilo bolje?
U8: Pa so mi ti pogovori pomagal kar dosti ja.

A: Ali si že kdaj slišal za motnje hranjenja in kaj si si o tem zapomnil?
U8: A ni to nekaj, da si čisto shiran, anoreksija, pa to, da hočeš, da poješ pa potem zbruhaš, bulimija ali kaj že.
A: Ste kdaj govorili o tem, gledali kakšen film o motnjah hranjenja (npr. v šoli, doma, v Domu)? Mi lahko opišeš konkretne primere?
U8: V šoli smo, pri enem predmetu.
A: Morda poznaš koga, ki je imel motnje hranjenja ali pa si se sam soočal tem?
U8: Sam ne, mam pa eno, od moje frendice najboljša frendica, je imela anoreksijo včasih, zdaj nima več, se je izvlekla iz tega.

9.3.9. Transkript pogovora s strokovno delavko

A: Raziskujem problem motenj hranjenja in me zanima kakšne so prehranjevalne prakse in odnos do hrane otrok, ki so vključeni v vaš program.

SD: Odnos do hrane, jaz vidim, da si zelo želijo nek »junk food«, blizu imamo Merkator, vsi imajo večinoma neko žepnino, nek denar od doma in velikokrat posegajo po raznih čipsih, sladkarija, sladkih pijačah, to veliko hodijo. Posledično zaradi tega dostikrat nočejo jesti kosila in večerje recimo, ali pa

pravijo, da jim ni dobro. Je pa res, da naj bi bila hrana tukaj brez raznih dodatkov, samo sol in začimbe, brez vseh drugih stvari in naša vodja vedno pravi, da »to je drugače kot doma«, ko je kak dodatek zraven in je tudi hrana malo drugačnega okusa in se je treba potem tega navadit. Če pa imaš ti vrečko čipsa, ki jo poješ pred večerjo, potem je logično, da ti tisto, kar je za večerjo, ne paše, ker se ti okus še navaja na nekaj drugega ane.

A: Ali opažate, da bi imeli otroci kašne posebnosti glede prehranjevanja in če da, katere so?

SD: Ja, pri nas je nekje 80 otrok in nekaj jih je, da imajo kakšno alergijo, zdaj eni so prav alergični na kaj in imajo prav zdravniško potrdilo, da česa ne smejo jesti, trenutno ni, da bi imeli versko kaj, čeprav, še prej nazaj je tudi to bilo, so pa tudi nekateri, ki pa so recimo zaprti, trenutno imamo tudi kar dosti takih in imajo tudi posebno prehrano. Še bolj naj bi bila na vlakninah, čim manj sladkorja, zraven jim dodajo tudi makrobalance, da se res čim bolj aktivira prebava, bolj ovseno kašo še pa to.

A: Kakšno vlogo ima hrana pri uporabnikih?

SD: Ravno sem se pogovarjala z eno vzgojiteljico, ki imajo fanta, ki se je precej zredil zdaj in je rekla, da samo razmišlja o hrani, res samo o tem. Tako, da pri njemu ima res velik pomen, pri ostalih se mi zdi, da čisto različno. Zdaj je verjetno spet malo drugače, ker so začeli spet kuhati v skupinah, se mi zdi, da se bodo zdaj začeli spet malo bolj zavedati, kaj je potrebno narediti, da nekaj potem poješ, da nekaj skupaj sestaviš, če kaj narediš, kaj poboljša okus, kaj ga poslabša. Ampak se mi zdi, da ko jim je vse to servirano, to je sicer zdaj moje mnenje, sama se s prehrano tukaj ne ukvarjam veliko, je tisto servirano in potem se lažje tudi nekaj pritožuješ, ti ni v redu, ker sploh ne veš koliko truda je potrebno vložiti. Tudi doma, se mi zdi, da so kar navajeni, večina, da jim starši kuhajo ali pa si grejo nekaj v trgovino iskati. Niso tako, da bi sami kaj sodelovali ali pa pripravili pomagati in pri teh se mi zdi, da se oni največ pritožujejo. Tisti, ki pa vsaj nekaj delajo, se mi pa zdi, da se ne nekaj. Je pa tudi tako, da nekateri, ki so malo bolj glasni in imajo tudi nekako »boljši status kot drugi«, bi rekla, malo »so bolj popularni«, recimo, če nekdo od teh otrok reče, da je hrana tu zanič, se mi zdi, da hitro postane kot nek zakon, ja hrana je tukaj zanič, to je potem dejstvo, neizpodbitna resnica in nihče potem se to ne sprašuje.

A: Kakšne prehranske navade gojite v vaši ustanovi? Imate redne obroke in kakšno je število obrokov, ali je hrana na voljo tudi med obroki in če da, katera (npr. ali je sadje ves čas na razpolago, je ves čas na razpolago pijača, npr. čaj in podobno)?

SD: Spodaj imamo jedilnico, ker tam tudi pripravljajo hrano in tukaj v jedilnici dobijo zajtrk, dobijo kosilo pa večerjo tiste dneve, ko ne kuhajo, dopoldanska malica je za tiste, ki so tukaj, jo dobijo tukaj, za tiste, ki so v šoli, jo dobijo v šoli, popoldansko malico pa dobijo tudi nek jogurt in sadje, po navadi. Je pa tako, da zjutraj ni nekega nadzora, da bi nekdo stal pred jedilnico in rekel, glej moraš iti noter, sploh pri starejših ne, pri mlajših pa ja, ker je vzgojitelj tam, ki jih pomaga tudi obleči pa vse in poskrbi, da vsi jedo zajtrk. Starejši pa se mi zdi, da ga kar spuščajo, ali zato ker se jim mudi, eni pravijo, da ne morejo jesti zjutraj, da jim je slabo, eni jedo potem v šoli. Raznorazni izgovori so, se mi zdi, da večinoma kar ne. Nekako se mi zdi, da je tudi tako, da če hočeš biti malo »in«, da moraš biti »ah zajtrk je brez veze«, se mi zdi, da to je tudi neka taka »fama« med njimi. Drugače, da bi imeli kar tako hrano na razpolago čez cel dan, ne. Mislim, v skupinah je tako, ko gredo po malico, jo prinesejo gor in večerjo včasih tudi jedo gor v skupini, ali pa kosila imajo tudi recimo tisti, ki so na praksi in ne morejo priti v jedilnico pravočasno, vzamejo gor kosilo. Tako, da nekaj hrane tukaj je, dostikrat se zgodi, da pride kdo in reče, da je že jedel v šoli ali pa sem že bil na kosilu zunaj nekje in ne bom jedel. Tako, da po navadi nekaj hrane je nekje, ni pa zdaj v nekih ekstra količinah. Načeloma spodbujamo, da če si želi to nekdo postreči, da vpraša, ali reče sem lačna, ali lahko, ali pa, če nekdo reče, jaz pa nisem lačen, okej lahko ti, tako da se dogovarjajo. Da bi pa kar sami jemali, to pa ne. Vodo imajo ves čas na razpolago, čaj si tudi lahko skuhajo sami, pa si ga po navadi ne no. Jedilnica pa je tudi omejen čas odprta. Ampak imajo pa tudi od tega, ko kuhajo, dostikrat ostanejo vsaj kakšni ti dodatki, tako da te stvari so po navadi, ali pa jogurti ostanejo, če kdo zboli in gre domov, če je sila se že znajdejo, tako, da lačen ni nobeden.

A: Ali sledite smernicam zdrave prehrane za izobraževalne ustanove in kako se to odraža na obrokih (prosite za jedilnike vseh obrokov)?

SD: Jaz mislim, da ja. Naša vodja na vseh sestankih vsakič reče, nimamo aditivov, da smo to uvedli, da je zdrava prehrana, je pa načeloma medicinska sestra ta, ki je tudi v HACCP timu in za te stvari skrbi

tudi. Ne vem, kdo določi kaj se bo jedlo, te obroke, vem, da v prejšnji moji šoli je bil nekdo, ki jih je načrtoval in predvidevam, da je tudi tukaj nekdo, ne vem pa kdo je ta oseba, ali je to medicinska sestra ali pa mogoče kuhar. Kar si pa sami kuhajo zvečer, si pa sami določijo in ni ravno najbolj zdravo, ampak kuhajo recimo enkrat na teden, tako, da ni spet, in ne naredijo nekih abnormalnih količin, to se mi zdi, da pa tudi vzgojitelji potem skrbijo. Pa tudi, da je čim bolj raznoliko, kar se pač da.

A: Kako se določa količina hrane pri obroku in ali obstajajo kakšni normativi, koliko hrane je primerno za posamezen obrok?

SD: Iskreno, ne vem. Mislim, da to razporejajo v kuhinji, ker jim oni tako ali tako servirajo, oni verjetno vedo, koliko jim morajo dati. Vem, pa da včasih kateri od otrok dobi tisto dietno prehrano ali pa da naj bi bilo zreducirano, tam se potem da malo manj ali pa malo več zelenjave zraven, ali pa včasih čisto drugačen obrok, če je taka dieta. Tukaj, ko pa si sami kuhajo zvečer, ima pa načeloma vsak vzgojitelj zračunano koliko naj bi rabili npr. njokov, krompirja ali pa pice, odvisno. Se mi zdi, da ne preveč jejo, te hrane, naše hrane. Ni pa niti tako, da bi je bilo premalo, bolj so ti vmesni obroki pa dosegljivost vseh trgovin in »junk foodov«, to je bolj problem, se mi zdi.

A: Kaj pa recimo, ko dobijo večerjo gor v skupino, se vam zdi ta količina primerna?

SD: Jaz niti to ne vidim dostikrat, ko to dobijo, ampak kolikor slišim, včasih je veliko preveč, včasih pa je premalo. Problem je, ker je več skupin in vsaka skupina dobi zase in kolikor spremljam, se zgodi, da katera skupina dobi veliko preveč, katera pa premalo. Odvisno je tudi kaj je za jesti. Hrane, ki je ne marajo, je vedno preveč, npr. kakšna rižota z morskimi sadeži, mislim, da jo je ena skupina, pa OVI skupin in en fant v eni drugi skupini, ostali pa večinoma ne. In te hrane je potem kolikor je že dobijo, vedno preveč. Tisto, kar je dobro, je vedno premalo. In pritožujejo se potem dostikrat. Zdaj, če oni dobijo za kosilo, to je zdaj moje mnenje, ampak, če dobijo oni za kosilo hrano, za večerjo ne more biti ne sveža, ne topla ne nič. Dostikrat je tako, da jo morajo sami potem še kaj dopeči ali segreti vsaj. Spet je odvisno, če ostane kaj od kosila in jim je tisto boljše. Problem je tudi to, sploh zadnji dve leti, kdor zboli gre domov, veliko je teh tranzicij. Se mi zdi, da če gre, ostane več hrane, in popoldanske prakse, sploh te, ki so na BIC-u, tudi tam kaj pojedo in sploh ne vem koliko tukaj kaj jedo potem.

A: Kako ravnate v primerih, da uporabniki izrazijo željo po več hrane (povedo, da so lačni)?

SD: Jaz mislim, da vzgojitelji sporočijo v kuhinjo, ali pa za vsako stvar, tak je bil dogovor, če se jim zdi, da je premalo hrane, da napišejo, vsa ta opažanja naj bi sporočili naprej. Če se zgodi, da na primer tisti moment, zvečer nimajo dovolj hrane, gredo po navadi v trgovino, si kaj kupijo. Zmenijo se vodjo in kupijo potem na naročilnico, kupijo še dodatno in naredijo kaj, npr. tople sendviče, karkoli, pač nekaj na hitro, odvisno od tega koliko jih je lačnih, koliko je premalo hrane. Ali pa se znajdejo in preverijo v drugih skupinah, če imajo oni več, če je njim kaj ostalo in se na ta način potem razporedi.

A: Ali opažate problem motenj hranjenja in kako obsežen je?

SD: Ja, zdaj trenutno imamo tega fanta, ki sem ga prej omenila. Tukaj je kar precej prekomerna teža se mi zdi in se zdaj dogovarjamo, da bi ga dali v Stično. Lani smo se že dogovarjali tik pred koncem šolskega leta pa je zbolel in ni šlo, ampak, on je z zmerno motnjo in se mi zdi, vsaj toliko kot zdaj slišim, da je to okupacija njegovega življenja, ta hrana. Ampak je pa problem, ki ga jaz opažam, da to izhaja iz družine, da je starejša sestra, ki je tudi tukaj, da je prekomerno težka in tudi mama je tako. Se mi zdi, da je to nek vzorec, ki ga je prinesel od doma no. Kakšne anoreksije jaz prav zaznala nisem. So občasno kakšne punce, ki rečejo, da ne bi jedle, da hujšajo in da ne želijo jesti, ampak to se potem pogovarjamo ali individualno, ali pa v manjših skupinicah. Zdaj da bi imeli prav kot kakšno delavnico še nismo imeli na to temo. Bolj se res pogovarjamo na to temo s tistimi, ki je to treba, pa tudi vzgojitelji jih potem vzpodbujajo. Včasih damo tudi za pogoj, za kakšno aktivnost, za kakšno dejavnost, da mora pač to pa to pojesti, če želi, pa tudi bolj jih spremljajo vzgojitelji. Tudi bruhanja nisem zaznala no, da bi kakšna bulimija bila, ni noben niti to poročal. Potem ortoreksija je še, zdrava prehrana, ane? Imamo eno punco, ki je ekstremna v vseh stvareh, ki se jih loti in ena od teh stvari je tudi hrana. Ona je imela obdobja, ko ni jedla, oz. ni jedla čez dan in se je zvečer nabasala, bruhala kot jaz vem ni, zdaj ima tudi želje, ona je sicer polnoletna, tako, da tukaj težko kaj, si sama kuha večerje oz. obroke, precej niha v prepričanju. Tako, da smo se pogovarjali tudi z njo in z mamo in mislim, da je bila takrat tudi pri zdravniku. Precej je trmasta glede tega. Trudimo pa se, da jo vseeno spodbujamo na vseh korakih, kjer je to mogoče. Če

vidimo, da gre nekje v nek ekstrem, ji svetujemo, da neha oz. odvisno za kaj se gre. Smo pa tudi v okviru Doma, energijske pijače prepovedali, to je bilo nekaj časa precejšen pojav, smo imeli tudi predavanje ene dietetičarke iz BIC-a, ki jim je razložila kaj vse je notri, koliko je sladkorja, kaj je pomen sladkorja. To smo imeli kar za vse in smo takrat uvedli pravilo, da tega ni. Sicer se mi zdi, da ko je nekaj prepovedano, da je še bolj mamljivo, ampak tukaj smo pa tudi mi zelo striktni, da kadarkoli koga opazimo, rečemo, da to je pa zdaj ne. Kar se sladkarij, čipsov tiče pa prav prepovedi nimamo. Se trudimo z njimi dogovarjati, da je tega čim manj, ampak imajo prosti čas in takrat jih je težko nadzorovati kaj jedo, delajo ane. Tudi v šoli imajo možnost vsega živega za dobiti, tako, da je tukaj težek nadzor.

A: Ali se o motnjah hranjenja, ki jih zaznate pri otrocih, pogovarjate s starši in kaj jim svetujete? Rekli ste, da za nekatere ste imeli tudi pogovore s starši.

SD: Ja za to punco ja in za ta dva, ki sem ju omenila smo se dogovarjali z mamo glede Stične, sicer prav glede njihovih prehranskih navad niti ne. Mama pravi, da kuha v redu, vemo tudi, da imajo v Stični predavanja za starše in se nam je zdelo to tudi bolj ustrezno, da tam slišijo. Ker tudi jaz nisem poučena, da bi jim rekla, glejte pest riža, tega, tega. Se mi zdi, da je tukaj ogromno nekih raznolikosti in stvari, ki naj bi bile ustrezne. Za to punco, ki je imela tudi težave, smo se tudi takrat pogovarjali nekaj z mamo. Je bila pa takrat že ravno polnoletna, ko se je to začelo, tako, da. Oziroma se je celo mama takrat obrnila na nas, ker je videla, da doma ne želi nič jesti ali pa je jedla na skrivaj v sobi. Ampak so bile zraven tudi druge težave, sta bili onidve med sabo skregani in je še bolj skrivala pred mamo. Se mi zdi, da je tukaj bolje funkcionirala, kot pa tam, takrat. Absolutno bi pa jih obvestili, ja.

A: Kakšni so glede na vaše izkušnje najprimernejši načini spopadanja s to težavo?

SD: To misliš na splošno?

A: Ja, recimo, ali pa glede populacije s katero delate.

SD: Definitivno pogovor z njimi, jim razložiti, čeprav se mi zdi, da to delamo z enimi že v nedogled, da se pogovarjamo, razlagamo, zakaj ej to dobro, zakaj to ne. Vseeno se mi zdi, da jih je treba naučiti, čeprav pri nekaterih precej traja, zakaj je v redu, da jedo tako kot jedo. Zakaj tisti, ki so zaprti, da potrebujejo več vlaknin, kaj je namen tega. Ti, ki so pretežki, jih začne po navadi že njih to motiti, čeprav ta dva, o katerih sva se pogovarjali, se mi zdi, da kar ne no. Tudi pomen zdravja osvetliti. Problem se mi zdi s starši, da je predvsem to, ker so tudi starši bili naši otroci, oziroma so osebe, ki težje razumejo, dojemajo določene stvari in če oni ne vidijo tukaj problema, ga res težko mi izpostavljamo in uvajamo. Zdi se mi samo, da je potrebno čim več to omenjati, tudi če ne vidijo, se mi zdi, da drugače ne moreš, kot da sami potem, s časoma, pridejo do tega.

9.4. Odprto kodiranje intervjujev

Oznaka enote	Enota	Koda, pojem (kaj pove?)	Kategorija (o čem govori?)	Nadkategorija	Tema
I1E1	Ne vem. Jest moraš.	Nevtralen odnos do hrane	Odnos do hrane		Prehranjevanje
I1E2	...zvečer ne jem toliko...	Manjše večerje	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E3	Jem približno ob šestih, ob šestih in pol.	Zgoden čas večerje	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E4	Včasih zvečer ne jem, ker mi tko ne paše…	Hranjenje glede na počutje	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E5	...pa ker mam menstro, mi tut ne paše kej preveč jest, ker pol sem tko napihnjena.	Manj hranjenja zaradi menstruacije	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E6	Ne smem pa jest paprik, ker sem alergična na njih...	Alergija na paprike	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I1E7	Zjutro pojem neki, če mi zapaše, če ne pa ne.	Hranjenje glede na počutje	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E8	Ja pač zdaj pazim, da jem bolj zdravo.	Pomembnost zdravega prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E9	...jem tko raznoliko ane…	Pomembnost zdravega prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E10	Manj olja uporabljamo doma, delamo vse bolj naravno, pač tko, da jem sadje zelenjavo…	Zdrava prehrana	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E11	Doma smo vsi bolj močne postave…	Močna postava	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Prehranjevanje
I1E12	…in zato pač mal pazimo.	Sprememba prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E13	Tko, da je mel tata tut problem s tem holesterolom, pa s pritiskom pa s sladkorno boleznijo. Tko, da smo ga mogli vsi podpirati pri tem.	Podpora pri zdravem prehranjevanju	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E14	On je bil tisti. Ker so mu odkrili in je mogel ne vem zdravo jest, ker mu je rekla zdravnica, pa tut sva ga z bratom spodbudila, da gre mal vn.	Družinski člani vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I1E15	...probam več pit…	Več hidracije	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje

I1E16	...kakšno sadje dam v usta.	Sadje	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I1E17	Manj jem.	Manjša potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I1E18	…če ne grem tukaj na zajtrk...	Izpuščanje zajtrkov	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E19	...pač v šoli pojem ane…	Zajtrk v šoli	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E20	Ker zjutro zgodi mi še tko ne paše.	Neustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Prehranjevanje
I1E21	Probam manj jest,…	Manjša potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I1E22	...takrat ko sem žalostna, pa probam vsaj neki pojest.	Hranjenje kljub močnim čustvom	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I1E23	Probam tut, če mi ni hrana dobra, nekaj pojest.	Hranjenje kljub nezadovoljstvu s hrano	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E24	Se prisilim.	Hranjenje kljub močnim čustvom	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I1E25	Ko pojem, ne vem, kako bi to opisala.	Ne ve kako izraziti občutke	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I1E26	Telo daš eno užitek...	Užitek	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I1E27	…da si ti sit.	Občutek sitosti	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I1E28	Pa da se pol sproti po štengah mal sprehodiš ne. A je to dvajsetkrat na dan, mal gor dol, sam da uno kalorije mal porabiš.	Gibanje po obroku z namenom porabiti kalorije	Občutki ob hranjenju		Prehranjevanje
I1E29	…šola pritiska,…	Pritisk šole	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I1E30	...tut po šesti uri kakšno sadje, kakšno mandarino pojem…	Sadje po večerji	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E31	...ali pa da si čaj zvečer naredim, da se mal ogrejem, ko pridem izpod tuša.	Čaj po večerni negi	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I1E32	Kar je v Domu skuhajo, probam pojest ane, tut če je slaba hrana ...	Hranjenje kljub nezadovoljstvu s hrano	Prehranjevalne navade		Institucija
I1E33	Ma ja. Recimo, da ja.	Ustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija
I1E34	Ne vem.	Odsotnost predstave o idealnem prehranjevanju	Odsotnost želje	Idealno prehranjevanje	Institucija
I1E35	Oni delajo za toliko otrok v našem Domu. Pač oni ne morejo.	Velika količina pripravljene hrane v instituciji	Prehrana v instituciji		Institucija
I1E36	Pridejo ob petih sem, so utrujeni od šihta pa ne morejo razmišljat kaj jim je všeč ane. Oni dobijo jedilnik in	Vnaprej pripravljeni jedilniki	Prehrana v instituciji		Institucija

	po tem jedilniku morajo skuhat ane. Da je lazanja, naredijo lazanjo.				
I1E37	Tut če ni dobra tebi, jo moraš pojest. Lahki vzameš polovičko in če ti bo všeč vzameš še drugo polovičko.	Hranjenje kljub manjšemu zadovoljstvu s hrano	Prehranjevalne navade		Institucija
I1E38	…mi smo si pred korono sami začel kuhat.	Kuhanje v skupini	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I1E39	Torek pa četrtek, smo si sami hrenovke skuhal, čevape smo si sami. Karkoli je nam pasal smo si lahko skuhal ane…	Občasno hrana po željah uporabnikov	Prehrana v instituciji		Institucija
I1E40	Pa sej tut ta hrana k jo oni skuhajo je dobra ane, ni zdaj, da bi vrgel ne vem koliko v smeti.	Hrana v instituciji je dobra	Prehrana v instituciji		Institucija
I1E41	Skuhamo si kaj…	Kuhanje v skupini	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I1E42	…gremo si v trgovino kaj kupiti.	Hrana iz trgovine	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I1E43	Malo sem bolj močna…	Močna postava	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I1E44	...ampak meni je to čisto v redu.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I1E45	Sem si všeč taka.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I1E46	Ma dolgo nazaj.	Želja po spremembi telesnega videza	Želja		Mnenje o sebi
I1E47	Mislim, da eno leto, januarja bo eno leto, sem padla globoko v depresijo. Nisem jedla ne pila ne nič.	Odsotnost hranjenja zaradi depresije	Razlog za spremembo telesnega videza		Mnenje o sebi
I1E48	…da bom na tak način shujšala.	Želja po izgubi kilogramov	Želja		Mnenje o sebi
I1E49	Spuščala sem hrano in vodo pa sploh.	Zavestno odklanjanje hrane	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I1E50	Sem rekla pač telo rabi hranilne snovi in sem pol počasi začela jemat hrano. Ma počasi, ne prehitro, male obroke, tko da ja.	Spoznanje, da telo potrebuje hrano	Vzrok za spremembo prehranjevanja		Mnenje o sebi

I1E51	…komunikativna,…	Komunikativnost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I1E52	…pomagam, če je komu kje hudo, da se zjoka, da mu dam robčke, skuham kašen čaj, tut če ima kaj doma, da je tko hudo hudo, da se poskuša najt kakšno pomoč, od vzgojiteljice, pa če je res hudo, da kličejo tut na CSD.	Pomoč drugim	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I1E53	…pomagam samo tako, da se pogovarjam.	Pomoč drugim	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I1E54	Meni je tudi hudo, pa sem tut jaz jokala.	Jok	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Mnenje o sebi
I1E55	Meni je všeč,…	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I1E56	…se sprejmem takšna kot sem.	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I1E57	Pač grem počasi, ne glede kakšne so okoliščine. Ne vem, tut če je slabo vreme lahko greš za pol ure vn, lahko za eno uro, lahko greš s frendi vn, da vidiš.	Iz situacije poskuša vzeti najboljše	Želja		Mnenje o sebi
I1E58	…nič ne rabim, rabim sam svoje prijatelje in to je to kar rabiš. Nič drugega.	Prijatelji	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I1E59	…mamin partner, ker mi je neki naredil, kar ne bi smel…	Zloraba s strani maminega partnerja	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I1E60	...in pol sem nehala jest.	Sprememba prehranjevanja	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E61	Moja dva starša sta ločena…	Ločitev staršev	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I1E62	…se je začelo s tem, da je začel spolno nadlegovat, pošiljat svoje intimne dele…	Spolna zloraba	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I1E63	ker je to psihologinja videla. Sem ji tut povedala kaj je bilo na stvari.	Podpora in pomoč psihologinje	Reševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I1E64	…doma so bili prepiri z mamo, zakaj ji nisem povedala…	Prepiri v družini	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E65	…pol sem uno spet dva dni nič jedla, pol	Manjša potreba po hrani	Posledica travmatičnega		Travma ali zloraba

	v Domu tut v šoli nisem nič jedla, ker mi ni pasal. . V Domu sem bolj malo jedla, ne vem mi ni pasalo ne tko.		dogodka ali zlorabe		
I1E66	…osamljeno,…	Osamljenost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I1E67	…poraženo,…	Občutek poraženosti	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I1E68	…uničeno.	Občutek uničenosti	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I1E69	Nisem čutila sebe sploh,…	Občutek odsotnosti sebe	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I1E70	…nisem bla ista ku zdaj,…	Sprememba pri doživljanju sebe	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I1E71	…non stop sem samo jokala…	Jok	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E72	...to je njega pač motilo, da sem jokala.	Pritisk povzročitelja zlorabe	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E73	…sem si hotela naredit samomor,…	Samomorilne misli	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E74	Jaz sem želela mami povedat ane…	Želja povedati mami za zlorabo	Želja		Travma ali zloraba
I1E75	...sam pol k bi to mami povedala ne vem kako bi ona reagirala.	Zaskrbljenost	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E76	...sem to pač psihologinji…	Vzgojiteljice in psihologinja	Podpora pri soočanju s težavami	Podpora	Travma ali zloraba
I1E77	...in policistki povedala…	Podpora in pomoč policistke	Podpora pri soočanju s težavami	Podpora	Travma ali zloraba
I1E78	…sem mogla dat to vn iz sebe…	Pogovor	Reševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I1E79	… sem pač mogla rečt. Da sem sebe mal zaščitila, ker sem čutila da bi spet on pršu...	Pogovor	Reševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I1E80	...sem šla v krizni in bla sem tko 4 mesce noter. S to razliko, da sem bla še v Kopru v kriznem.	Nastanitev v kriznem centru	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I1E81	Čim manj o tem razmišljam…	Potlačenje občutkov	Nereševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I1E82	…zame je to preteklost.	Potlačenje občutkov	Nereševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I1E83	Vseeno moram mal pazit, tut če moj tata pride sem v Ljubljano…	Nenehen strah pred novo zlorabo	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba

I1E84	Zdaj je veliko lažje, da sem dala vse vn.	Pogovor	Reševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I1E85	…karkoli me teži na stvari, so vzgojiteljice, psihologinja,…	Vzgojiteljice in psihologinja	Podpora pri soočanju s težavami	Podpora	Travma ali zloraba
I1E86	...sem mogla met telefonski stik z očetom in sem jaz to zmerom rekla ne ne ne in sem to povedala psihologinji in mi je rekla, da sem dovolj stara, da se sama to odločim in pol sem pač prekinila stik z njim. Realno z njim sem prekinila stik…	Prekinjeni stiki z očetom	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E87	Ni mi pasalo jesti nekaj časa.	Manjša potreba po hrani	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E88	Še manj sem bla uspešna.	Neuspešnost	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E89	V bistvu sem rabila čas, da sem vse pač pozabila.	Potreben čas za preboleti zlorabo	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E90	To kar se je zgodilo ne moreš zdaj pozabit, ker to je neki kar bom jaz nosila celo življenje.	Doživljanje vpliva zlorabe celo življenje	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E91	Zdaj, ful sem se na ta način tut spremenila. Ne gledam več na preteklost,…	Osebna rast	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I1E92	A?	Nepoznavanje izraza službe pomoči	Ne poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I1E93	Ja.	Poznavanje opisov služb pomoči	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I1E94	Jaz hodim že eno leto k svoji pedopsihologinji, tam povem svoja čustva, dam vn iz sebe. Tut to kar se mi je zgodilo pred enim letom, se zjokam. Ona me razume, mi svetuje kaj naredit, tut če je res hudo.	Pedopsihologinja	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I1E95	...zdravila mi mal pomagajo…	Zdravila	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I1E96	...prijatelji, če imaš kakšno stisko, ali jaz ali kdo drug, prvo	Prijatelji	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči

	povem prijateljem, potem iz tega skušamo najti rešitev...				
I1E97	...probaš povedat ne vem psihologinji, ti ona svetuje.	Psihologinja	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I1E98	... in vzgojiteljice sta mi veliko pomagali.	Vzgojitelji/-ce v Domu	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I1E99	Tut k sem bla posiljena pred enim letom, mi je psihologinja pomagala,…	Psihologinja	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I1E100	...pol k je mami dojela kaj je narobe, kaj je bilo narobe, da nisem bla jaz nič kriva, je dojela, da je naredila tut ona napako. In pol sem sklenila, da se bom vrnila domov. Nisva se nič skregala, od takrat naprej hodiva z mami vn, se smejimo.	Izboljšanje odnosov	Izkušnja pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I1E101	Ja.	Izboljšanje počutja	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I1E102	Ja,...	Pozna motnje hranjenja	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I1E103	...v osnovni šoli.	Osnovna šola	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I1E104	Anoreksija,...	Anoreksija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I1E105	...bulumija, te dve poznam.	Bulimija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I1E106	Ampak se nič ne spomnim.	Odsotnost znanja	Nepoznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I1E107	Nam je profesorica razlagala,…	Profesoričina razlaga	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I1E108	...nismo noben film gledal.	Odsotnost informacij	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I1E109	V Domu pa ne, se ne spomnim, da bi.	Odsotnost informacij	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I1E110	Ne da bi jaz koga tle poznala, da bi imel kaj takega.	Odsotnost bližnjega stika	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E1	Ne vem, jaz skos jem. Nič ne gledam na to, jem ko sem lačna.	Nevtralen odnos do hrane	Odnos do hrane		Prehranjevanje

I2E2	Ja tut,...	Pomembnost zdravega prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I2E3	...ampak veliko tko meso, mastno hrano tudi.	Uživanje nezdrave hrane	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I2E4	Ja tut včasih.	Sprememba prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I2E5	...ko se ne gibam ali pa sem skos notri, potem zaradi tega ne jem.	Odsotnost gibanja	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I2E6	Če sem vesela lahko,…	Potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I2E7	...če sem bolj žalostna, potem ne jem ali pa kasneje jem,…	Odsotnost potrebe po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I2E8	...težko jem, če sem žalostna ali pa če mi je kaj hudo.	Manjša potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I2E9	Ko pojem, se veselo počutim,…	Veselje	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I2E10	Ko pa nisem se najedla, pa lačno se počutim včasih.	Lakota	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I2E11	Če se najem, sem vesela, imam veliko energije.	Občutek dovolj energije	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I2E12	...kako se z drugimi razumem…	Odnos z drugimi	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I2E13	...ne vem, mogoče še kaj.	Drugo	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I2E14	Jaz pojem to.	Hranjenje kljub manjšemu zadovoljstvu s hrano	Prehranjevalne navade		Institucija
I2E15	...včasih tut premalo dobimo, sem še lačna pa tko.	Premalo hrane	Prehrana v instituciji		Institucija
I2E16	Ja tudi včasih, ker sem potem lačna.	Lakota	Prehrana v instituciji		Institucija
I2E17	...ob enih je kosilo in po tem ni več nič. Malca itak sam te jabuke in to, skor noben tega ne mara v skupini in pol mamo večerjo komaj ob sedmih.	Določeni obroki	Prehrana v instituciji		Institucija
I2E18	Pol sem vmes velikokrat lačna.	Lakota med obroki	Prehrana v instituciji		Institucija
I2E19	Ja, ali pa da bi nam dali več hrane.	Želja po samoodločanju glede količine hrane	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija
I2E20	...da si vzamem za jest, kadar hočem.	Želja po samoodločanju glede časovne	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija

		razporeditve obrokov			
I2E21	Ni nič ure pa tko.	Želja po samoodločanju glede časovne razporeditve obrokov	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija
I2E22	Še grem iskat v kuhinjo, po dodatek…	Dodatna hrana iz kuhinje	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I2E23	...grem v trgovino si kaj iskati za jest.	Hrana iz trgovine	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I2E24	...vseeno pojem…	Hranjenje kljub manjšemu zadovoljstvu s hrano	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I2E25	...si probam dobit drugo hrano.	Druga hrana	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I2E26	...bolj suha sem,…	Suha postava	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I2E27	...drugače pa tko v redu pa tko.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I2E28	Ja no, včasih tut nisem tko.	Nezadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I2E29	Večinoma sem, bi rekla.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I2E30	Ja, da bi bolj lepša izgledala, kot zdaj na primer.	Želja po spremembi telesnega videza	Želja		Mnenje o sebi
I2E31	Lase sem si že spremenila...	Pobarvani lasje	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I2E32	Ne vem, tko sem kdaj razmišljala, ampak ne tko zelo podrobno. Težko je to razložit tko.	Neizoblikovana želja po spremembi telesnega videza	Želja		Mnenje o sebi
I2E33	Pobarvala sem se,…	Pobarvani lasje	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I2E34	Ja ne vem, v redu.	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I2E35	Ja!	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I2E36	Včasih se počutim, da nisem tako dobra,...	Nezadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I2E37	...včasih se pa počutim, da sem dobro naredila...	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I2E38	Tudi vreme vpliva,...	Vreme	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi

I2E39	...še bolj tko prijazna pa to, da pomagam še več drugim.	Želja biti bolj pomagajoč	Želja		Mnenje o sebi
I2E40	Nič, sam da jem pa tko.	Hrana	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I2E41	...da se družim s prijatelji…	Prijatelji	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I2E42	...da grem domov, da se vidimo pa družimo…	Dom	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I2E43	...da vidim moje sorodnike.	Sorodniki	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I2E44	Ja.	Prisotnost dogodka, ki je močno vplival na osebo	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I2E45	Ko sem šla v rejniško družino,...	Rejniška družina	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I2E46	...sem se prvič počutila tko mal slabo, nisem vedela kako bo tam.	Negotovost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E47	Doma smo se kregali...	Prepiri v družini	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I2E48	Slabo je bilo, pa nasilje je tut bilo tko, je prišla policija, pač slabo.	Nasilje	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I2E49	Ja slabo!	Slabo počutje	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E50	Hudo mi je bilo...	Slabo počutje	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E51	...žalostna sem bila,…	Žalost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E52	...zaskrbljena kako bo tam pa to.	Zaskrbljenost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E53	V redu.	Dobro počutje	Pozitivna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E54	Sem vesela, da nimamo več tko, se ne kregamo…	Veselje	Pozitivna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E55	Zdaj se dobro počutim,…	Dobro počutje	Pozitivna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E56	...super pa tko.	Dobro počutje	Pozitivna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E57	Ja, doma ko sem bla, smo bili žalostni pa to.	Žalost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I2E58	Pri rejnikih sem potem pač pojedla.	Hranjenje kljub dogodku	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I2E59	Pred tem, ne vem kako je bilo, takrat ko sem prišla v rejniško družino.	Okrnjen spomin glede hranjenja	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I2E60	Zdaj se dobro počutim, pa dobro jem pa tko.	Urejeno hranjenje	Prehranjevalne navade		Travma ali zloraba

I2E61	Ja, da sem tko vesela...	Veselje	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I2E62	...sem samostojna ratala,…	Samostojnost	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I2E63	...bolj odrasla sem zdaj, več razumem pa tko.	Več razumevanja	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I2E64	Prej pa ni bilo dobro.	Slabo počutje pred rejništvom	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I2E65	Ja, da nekomu pomagaš…	Pomoč drugim	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I2E66	...pa tut prostovoljci…	Prostovoljstvo	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I2E67	...Rdeči križ…	Rdeči križ	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I2E68	...Cona korak,…	Cona korak	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I2E69	...pa v Domu psihologinja.	Psihologinja	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I2E70	Ne, to nisem še tko.	Odsotnost pomoči strokovnjakov	Odsotnost pomoči pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I2E71	Eni ne jejo dobro…	Slabo hranjenje	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E72	...spuščajo kosila, malico ali pa večerjo.	Izpuščanje obrokov	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E73	…da eni ne jejo sploh.	Izpuščanje obrokov	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E74	Ja, samo ne vem več kaj je to.	Odsotnost informacij	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E75	...eni izbruhajo pa prav zanalašč si prsta v usta,…	Bruhanje	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E76	...eni se preveč najejo in jim je potem slabo.	Prenajedanje	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E77	V šoli smo gledali film o teh motnjah,…	Šola	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E78	...v Domu pa ne vem…	Odsotnost informacij	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E79	...doma nismo o tem govorili.	Odsotnost informacij	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I2E80	Sama ne,…	Odsotnost osebne izkušnje motenj hranjenja	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje

I2E81	Poznam pa jih velik, tut v Domu so taki, ki ne jejo, pa v šoli.	Bližnji stik	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I3E1	Ja mislim, da kar pomembno, glede na to, da sem na živilski šoli in da se kar dosti s tem ukvarjam,…	Pomembna vloga hrane	Odnos do hrane		Prehranjevanje
I3E2	...tudi se trudim dosti zdravo jesti.	Pomembnost zdravega prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I3E3	Mi je pomembno ja.	Pomembnost zdravega prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I3E4	Ja, zelo velikokrat.	Sprememba pri prehranjevanju	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I3E5	Šla sem iz diete na dieto, jedla sem, nisem. Tega je bilo ogromno.	Posluževanje diet	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I3E6	Precej imam nihanja s tem, da jem, ne jem,…	Zavestno spreminjanje prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I3E7	...odvisno kako mi paše oz. koliko sem pod stresom...	Stres	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I3E8	...stres večinoma.	Stres	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I3E9	Takrat, cuker. Ali pa čips.	Sladkarije in prigrizki	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I3E10	Večinoma negativna /…/ žalost, ali kaj takega.	Žalost	Negativna čustva	Čustva	Prehranjevanje
I3E11	Vedno na hitr zmečem vase, po navadi si ne vzamem časa, da pojem, tako da niti ne razmišljam.	Med hranjenjem ne razmišlja	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I3E12	...mi ni problem cel dan nič jesti, potem zvečer se pa nažiram, kar pa spet ni ok.	Prenajedanje	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I3E13	Veliko enih dejavnikov…	Različni dejavniki	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I3E14	...od doma situacije,…	Družinske okoliščine	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I3E15	...do včasih tukaj,…	Okoliščine v Domu	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I3E16	...včasih šola,…	Pritisk šole	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I3E17	...odvisno kako se zmeniš z vzgojiteljem.	Dogovor z vzgojitelji	Prehrana v instituciji		Institucija
I3E18	Jaz si sicer kuham, vse.	Priprava lastnih obrokov	Prehrana v instituciji		Institucija

I3E19	Mi je ok, ja.	Ustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija
I3E20	Sama se organiziram, kdaj bom jedla karkoli in si skuham in pojem.	Priprava lastnih obrokov	Prehrana v instituciji		Institucija
I3E21	Ne vem, moraš se tudi prilagajati,…	Prilagajanje obveznostim	Prehrana v instituciji		Institucija
I3E22	Idealno bi bilo, če bi imela več časa, tako kot ga imam doma recimo ob nedeljah.	Več časa	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija
I3E23	...si kaj skuhamo, zdaj smo začeli spet kuhati v skupinah…	Kuhanje v skupini	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I3E24	...si kaj naročimo.	Dostava hrane	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I3E25	Ker si sama kuham, po navadi jem, ko sem lačna.	Odsotnost lakote zaradi pomanjkanja hrane	Prehrana v instituciji		Institucija
I3E26	Zaenkrat mi je v redu kot je…	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I3E27	…bi pa rada izgubila kakšno kilo.	Želja po izgubi kilogramov	Želja		Mnenje o sebi
I3E28	Tko od ena do deset, bi rekla, da nekje 6.	Srednje zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I3E29	Tudi ja,…	Želja po spremembi telesnega videza	Želja		Mnenje o sebi
I3E30	...ker sem bila na raznih dietah sem tko že dosti shujšala in po tem sem se zredila nazaj in tko.	Posluževanje diet	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I3E31	Začela sem telovaditi…	Telovadba	Rešitev pri spremembi telesnega videza		Mnenje o sebi
I3E32	...malo več hoditi na sprehode…	Redni sprehodi	Rešitev pri spremembi telesnega videza		Mnenje o sebi
I3E33	...bolj redno jesti…	Urejeno hranjenje	Rešitev pri spremembi telesnega videza		Mnenje o sebi
I3E34	Pa diete.	Posluževanje diet	Rešitev pri spremembi telesnega videza		Mnenje o sebi
I3E35	...jaz sem bila toliko obsedena s tem, da sem si vsako stvar vagala na gram.	Obsedenost s prehranjevanjem in hrano	Motnje hranjenja		Mnenje o sebi
I3E36	Potem sem pa nazaj začela jesti /…/ in potem sem se 15kg zredila, v roku treh	Sprememba pri prehranjevanju	Prehranjevalne navade		Mnenje o sebi

	let. In je kar sprememba.				
I3E37	Se mi zdi, da zelo napredujem…	Osebna rast	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I3E38	…družiti sem se začela…	Družabnost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I3E39	…več govorim…	Komunikativnost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I3E40	Ja mi je ja.	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I3E41	...da bi si vzela kakšno uro več zase,…	Čas zase	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I3E42	...za meditacijo.	Meditacija	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I3E43	Ja, ampak ne bi o tem.	Prisotnost dogodka, ki je močno vplival na osebo	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I3E44	Je prišlo do neke vrste nasilja, ampak kar je bilo je bilo.	Nasilje	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I3E45	...slabo...	Slabo počutje	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I3E46	…nisem vedela kaj bi…	Negotovost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I3E47	Jedla sem veliko sladkarij.	Sladkarije in prigrizki	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I3E48	Zdaj mi je ok...	Dobro počutje	Pozitivna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I3E49	...nekako ni več tok tega prisotnega. Občasno ja, ampak ne več toliko.	Redko prisoten travmatičen dogodek ali zloraba	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I3E50	Jezna sem bila…	Jeza	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I3E51	...žalostna.	Žalost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I3E52	Ja, na različna obdobja ja.	Sprememba prehranjevanja	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I3E53	Kolikor sem imela motivacije, da sem se motivirala, da si delam sama obroke in ja se je spremenilo.	Priprava lastnih obrokov	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I3E54	Sem pa zaradi tega tudi več jedla.	Večja potreba po hrani	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I3E55	Ja, zelo sem zrastla iz tega...	Osebna rast	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I3E56	...veliko sem se naučila, da vem da ne grem nazaj na to, da	Nova spoznanja	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba

	stradam, ker se ne splača, tko.				
I3E57	To, da imaš nekoga za pogovor.	Oseba za pogovor	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I3E58	Jaz sem hodila na CPM oz. še hodim občasno.	Društvo center za pomoč mladim	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I3E59	Mi zelo pomaga.	Izboljšanje počutja	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I3E60	Ja…	Izboljšanje počutja	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I3E61	...ti pomagajo s pogovorom, če nimaš nobenega, ki mu zaupaš, da greš tja,…	Pogovor	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I3E62	Da se ne prehranjuješ…	Izpuščanje obrokov	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I3E63	...da nisi zmožen več razmišljat kaj boš jedel oz. se ti hrana bol zameri na nek način.	Okupiranost misli	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I3E64	...misliš, da nisi ok,…	Slaba samopodoba	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I3E65	...se stradaš ali pa bruhaš recimo bulimija…	Bulimija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I3E66	... ali pa anoreksija…	Anoreksija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I3E67	Poznam pa tudi ortoreksijo, da si obseden z zdravo prehrano...	Ortoreksija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I3E68	Smo v šoli imeli pri pouku tako snov, da smo izvedeli več o tem…	Šola	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I3E69	Niti ne poznam.	Bližnji stik	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I3E70	Sem pa sama imela kar težave s hrano, ves čas neke diete in to.	Osebna izkušnja motenj hranjenja	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I4E1	Normalno, nima nekega posebnega pomena hrana.	Nevtralen odnos do hrane	Odnos do hrane		Prehranjevanje
I4E2	Jesti moraš.	Hrana kot del življenja	Odnos do hrane		Prehranjevanje
I4E3	Potrudim se bolj kot ne jesti zdravo. Da ne jem hitre hrane in si kaj skuham, predvsem doma.	Pomembnost zdravega prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I4E4	Ne.	Odsotnost spremembe prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje

I4E5	Po navadi manj,…	Manjša potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I4E6	Ko nisem v redu, ko nisem čustveno, mentalno stabilna, takrat mi ne paše jesti.	Manjša potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I4E7	...normalno, takrat ko sem lačna grem jesti, ne razmišljam nekaj o hrani.	Med hranjenjem ne razmišlja	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I4E8	Nič.	Odsotnost dejavnikov, ki bi vplivali na občutke	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I4E9	Zajtrkov jaz ne jem tukaj v Domu.	Izpuščanje zajtrkov	Prehranjevalne navade		Institucija
I4E10	Drugače mi je pa v redu.	Ustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija
I4E11	...v skupini kaj drugega najdemo,…	Kuhanje v skupini	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I4E12	...si grem dejansko nekaj kupit, nekaj svojega.	Hrana iz trgovine	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I4E13	Tut ja.	Pogosto iskanje rešitev zaradi nezadovoljstva s hrano v instituciji	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I4E14	Včasih se potrudiš pač pojesti, če takrat dejansko nimam denarja.	Hranjenje kljub nezadovoljstvu s hrano	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I4E15	Tukaj nekaj najdem, če imamo kaj v skupini,…	Kuhanje v skupini	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I4E16	Ja, velikokrat smo že rekli, da nam ta hrana ni všeč.	Pogosto iskanje rešitev zaradi nezadovoljstva s hrano v instituciji	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I4E17	Pa ja kar.	Ustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija
I4E18	Da ni te mastne hrane zvečer…	Ne želi mastne hrane za večerjo	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija
I4E19	...da je nekaj lahkega…	Lahka hrana	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija
I4E20	Moj telesni videz je čisto v redu.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I4E21	Srednje postave sem.	Srednja postava	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I4E22	Taka kakršna sem. Sem zadovoljna.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I4E23	Ne.	Neizoblikovana želja po spremembi telesnega videza	Želja		Mnenje o sebi

I4E24	Mislim, sem ja.	Sprememba telesnega videza v preteklosti	Sprememba telesnega videza		Mnenje o sebi
I4E25	Doma smo neko dieto mel...	Posluževanje diet	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I4E26	Zdaj si pa mleko izločujem…	Izločevanje mleka in mlečnih izdelkov iz prehrane	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I4E27	...da sem v redu oseba.	V redu oseba	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I4E28	Če mi pa kaj ni prav zelo hitro povem…	Zna se postaviti zase	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I4E29	Ja.	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I4E30	Mam neke cilje, da delam na sebi…	Osebna rast	Želja		Mnenje o sebi
I4E31	...nič.	Ne potrebuje ničesar za boljše počutje	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I4E32	Če pa nisem ok, takrat pa pač rabim mir.	Mir	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I4E33	Ja velikokrat.	Prisotnost dogodka, ki je močno vplival na osebo	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I4E34	...tej dejavniki doma,…	Družinske okoliščine	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I4E35	...pretepanje…	Fizično nasilje	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I4E36	...alkohol…	Alkohol	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I4E37	...to je močno vplivalo name…	Močan vpliv travmatičnih dogodkov ali zlorabe	Doživljanje vpliva travmatičnega dogodka ali zlorabe	Doživljanje vpliva	Travma ali zloraba
I4E38	Ful grozno…	Slabo počutje	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I4E39	Nesposobno,…	Nesposobnost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I4E40	...»prfukjeno« dobesedno…	Slabo počutje	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I4E41	...bedno…	Slabo počutje	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I4E42	...nesposobno do konca…	Nesposobnost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I4E43	Tko zakaj sploh živim.	Občutek nesmisla življenja	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I4E44	To sem dala že vse čez, tako da v redu.	Dobro počutje	Pozitivna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I4E45	Ni mi več problem, niti ne razmišljam več neki veliko o tem. Dosti stvari sem tudi pozabila kaj je bilo.	Potlačenje občutkov	Nereševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba

I4E46	Ne.	Odsotnost spremembe prehranjevanja	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I4E47	Ja,...	Sprememba mnenja o sebi	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I4E48	...prej sama sebe nisem marala…	Odsotnost ljubezni do sebe	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I4E49	...nisem se sprejemala.	Ne sprejemanje sebe	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I4E50	...zdaj se sprejemam.	Sprejemanje sebe	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I4E51	...dejansko spoznaš, da nisi ti nič kriv, da si sposoben, ko sam sebi to dokažeš, ko dosežeš tiste cilje, ki si jih zadaš…	Spoznanje, da nisi sam kriv za travmo ali zlorabo	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I4E52	Da ti pač pomagajo…	Pomoč drugih	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E53	...vzgojiteljice v Domu…	Vzgojitelji/-ce v Domu	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E54	...Center za socialno delo...	Center za socialno delo	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E55	...osebe, ki jim zaupaš pa te razumejo…	Oseba za pogovor	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E56	Ja tukaj v Domu so mi ful pomagal…	Dom (institucija)	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E57	...pa na centru…	Center za socialno delo	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E58	...v šoli…	Šola	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E59	...rejnica…	Rejniška družina	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E60	Res mi je pomagalo...	Izboljšanje počutja	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E61	...da sem se lahko s kom o tem pogovarjala pa da sem pač dojela dejansko, da nisem nič kriva.	Spoznanje, da nisi sam kriv za travmo ali zlorabo	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E62	Ja.	Izboljšanje počutja	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I4E63	Motnje hranjenja, to se meni zdi dejansko brez veze.	Motnje hranjenja so nepotrebne	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I4E64	...uno, ko bruhaš, bulimija,...	Bulimija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje

I4E65	...pa anoreksija.	Anoreksija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I4E66	Ja smo tudi.	Film	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I4E67	Ja poznam ja.	Bližnji stik	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I4E68	Ne vem, kaj je point tega…	Motnje hranjenja so nepotrebne	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I4E69	Jaz pa še takrat, ko mi ne paše jesti, se prisilim, da jem.	Odsotnost osebne izkušnje motenj hranjenja	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I5E1	Pomembno vlogo ima…	Pomembna vloga hrane	Odnos do hrane		Prehranjevanje
I5E2	Če ne bi bilo hrane, ne bi bilo nas.	Hrana kot del življenja	Odnos do hrane		Prehranjevanje
I5E3	Oboje.	Zdravo prehranjevanje je hkrati pomembno in nepomembno	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I5E4	...ker lahko zboliš, dobiš sladkorno i to	Pomembnost zdravega prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I5E5	Pač kdaj se je pa tudi treba pregrešiti.	Uživanje nezdrave hrane	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I5E6	Ko sem v Domu jem manj…	Manjša potreba po hrani v instituciji	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I5E7	...doma se pa nažrem.	Prenajedanje	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I5E8	Levška hrana, ni mi dobra pač.	Nezadovoljstvo s hrano	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I5E9	Ko sem živčna skos jem…	Večja potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I5E10	...ko sem žalostna mi pa nič ne paše.	Manjša potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I5E11	Če sem vesela, pa sem s kolegi zunaj ja,…	Hranjenje kljub močnim čustvom	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I5E12	V redu…	Dobro počutje	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I5E13	...čist navadn pač.	Običajno počutje	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I5E14	Vreme,…	Vreme	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I5E15	...če sem živčna zaradi doma...	Družinske okoliščine	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I5E16	...v Domu...	Okoliščine v Domu	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I5E17	...kolegi i kolegice i to.	Prijatelji	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I5E18	Katastrofa.	Neustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija

I5E19	...jaz sploh ne jem tukaj.	Odsotnost hranjenja v instituciji	Prehranjevalne navade		Institucija
I5E20	Redko kdaj jem kosilo pa zajtrk.	Odsotnost hranjenja v instituciji	Prehranjevalne navade		Institucija
I5E21	Jaz po navadi samo večerjo jem pa v šoli malico.	Hranjenje le za določene obroke	Prehranjevalne navade		Institucija
I5E22	...jaz ne morem jesti takoj, ko se zbudim.	Neustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija
I5E23	Pa ne.	Neustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija
I5E24	...da imaš vsaj 2, 3 ure preden greš spat, da poješ, ne pa 5, 6 ur prej.	Želja po samoodločanju glede časovne razporeditve obrokov	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija
I5E25	Raje si gremo kaj iskati, sladkarije i to.	Hrana iz trgovine	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I5E26	Včasih sem ja,...	Lakota	Prehrana v instituciji		Institucija
I5E27	V skupini še kaj naredimo…	Kuhanje v skupini	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I5E28	Katastrofa...	Nezadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I5E29	...ampak meni je čisto vseeno.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I5E30	...jaz sem debela…	Močna postava	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I5E31	…in mene to ful ne gane… /…/ Dobro se počutim v svojem telesu…	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I5E32	Pa ja,...	Želja po spremembi telesnega videza	Želja		Mnenje o sebi
I5E33	...jaz se potem nekaj časa držim in shujšam in potem se spet ne in se zredim…	Posluževanje diet	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I5E34	Da bi jedla zajtrk pa obroke.	Urejeno hranjenje	Želja		Mnenje o sebi
I5E35	...lase imam pobarvane, ampak bi šla tko ali tko na črno zdaj,...	Pobarvani lasje	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I5E36	...sem se probala odrečti sladkarijam, en mesec nisem.	Odrekanje sladkarijam	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I5E37	...ful v redu.	V redu oseba	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I5E38	...rada ljudem pomagam…	Pomoč drugim	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi

I5E39	...vidim, ko so slabe volje in potem je meni bedno in mi gre na jok…	Empatičnost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I5E40	Ja...	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I5E41	...ampak včasih ne, ker je potem meni ful hudo, zaradi drugih.	Nezadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I5E42	Da bi se manj sekirala.	Manjša obremenjenost zaradi drugih	Želja		Mnenje o sebi
I5E43	Kočevje, kolege pa to. Jaz, ko sem v Kočevju sem ful bolj sproščena, ko tukaj,...	Prijatelji	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I5E44	Šola.	Šola	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I5E45	...sem bila v bolnici, ker me je tok psihično uničilo...	Hospitalizacija	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I5E46	...sem imela kateter pol leta,…	Kateter	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I5E47	...mami je vrgla strica iz stanovanja…	Družinske okoliščine	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I5E48	...sem se hotela ubiti,…	Samomorilne misli	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I5E49	...v kriznem centru sem bila…	Nastanitev v kriznem centru	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I5E50	...brez mami sem bila tko 10 let, ker je bila po bolnicah pa ves čas mi je umirala…	Odsotnost starša	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I5E51	...tako da sem se spotikala malo tam, malo tam pa tko.	Negotovost nastanitve	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I5E52	...nisem bila zbrana za učiti ne nič.	Raztresenost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I5E53	Katastrofa.	Slabo počutje	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I5E54	Ne vem, pač tko mi je wtf.	Mešani občutki	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I5E55	Ful sem jedla, ko sem imela kateter, ful več, ker sem bila ves čas živčna.	Večja potreba po hrani	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I5E56	Ko so mi pa povedali, da je mami hin, pač da ne vejo, če bo preživela, sem pa nehala jesti…	Odsotnost potrebe po hrani	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba

I5E57	Ne /…/ Jaz sem že ves čas taka, da mi je vseeno kaj si mislijo drugi o meni.	Odsotnost spremembe mnenja o sebi	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I5E58	Edino, ko sem imela kateter.	Sprememba mnenja o sebi	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I5E59	Pač zdaj mi je vseeno,...	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Travma ali zloraba
I5E60	...takrat, ko sem imela to, mi je bila pa katastrofa.	Nezadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Travma ali zloraba
I5E61	...mi je bilo ful bedno.	Slabo počutje	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I5E62	Težko mi je bilo...	Slabo počutje	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I5E63	...tut sramota mi je bila, ker sem imela tisto vrečko i to.	Občutek sramote	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I5E64	Pedopsihiatrinja ali psihologinja ali kaj je že to…	Pedopsihiatrinja	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I5E65	...Stična…	Šola zdravega načina življenja Stična	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I5E66	Jaz sem imela pedopsihiatrinjo takrat...	Pedopsihiatrinja	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I5E67	...pa v Stični sem bila.	Šola zdravega načina življenja Stična	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I5E68	...v redu.	Pozitivna izkušnja pomoči	Izkušnja pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I5E69	Edino v Stični pa katastrofa.	Negativna izkušnja pomoči	Izkušnja pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I5E70	Recimo, mislim da ja.	Izboljšanje počutja	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I5E71	Anoreksija i to.	Anoreksija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I5E72	Bulimija.	Bulimija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I5E73	Ne.	Odsotnost informacij	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I5E74	Moj kolega ima anoreksijo…	Bližnji stik	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I6E1	...ne razmišljam toliko o hrani…	Nevtralen odnos do hrane	Odnos do hrane		Prehranjevanje

I6E2	...jem tisto kar mi paše, seveda pa pazim tudi na tko, da je uravnotežena prehrana, da je raznolika.	Pomembnost zdravega prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I6E3	...gledam tudi na to koliko je kalorij, ker moram, da pazim na svojo linijo…	Štetje kalorij	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I6E4	Jaz bi rekla, da ja.	Pomembnost zdravega prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I6E5	...ko imam te ženske težave /…/ samo to.	Menstruacija	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I6E6	...mi včasih ful cukra zapaše…	Sladkarije in prigrizki	Sprememba v prehranjevanju		Prehranjevanje
I6E7	Manj jem.	Manjša potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I6E8	...da bi bila jezna in da bi kaj tako jedla, kot, da bi bila požrešna to ne,…	Urejeno hranjenje	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I6E9	Jem kadar čutim, da sem pač lačna.	Hranjenje glede na počutje	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I6E10	...jem počasi, tako imam energijo, nisem nič ful utrujena in potem me tudi želodec ne boli.	Občutek dovolj energije	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I6E11	Če je pa hrana ful dobra, me včasih spravi v dobro voljo,…	Dobro počutje	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I6E12	Telo,...	Telo	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I6E13	Telesu mora pasati…	Telo	Doživljanje vpliva na občutke	Doživljanje vpliva	Prehranjevanje
I6E14	...zjutraj, ker imam tako zgodaj, po navadi ne jem tko zajtrka, si vzamem kaj s sabo…	Izpuščanje zajtrkov	Prehranjevalne navade		Institucija
I6E15	Kosilo pa jem, sicer danes je bil golaž pa mi ni bil dober in sem pojedla samo proseno kašo s suhimi slivami.	Hranjenje kljub manjšemu zadovoljstvu s hrano	Prehranjevalne navade		Institucija
I6E16	Večerja pa, da je dobro, pojem...	Hranjenje v primeru, da je hrana dobra	Prehranjevalne navade		Institucija
I6E17	...drugače pa grem kaj v trgovino si kupit pa si naredim.	Hrana iz trgovine	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I6E18	Ja, mi.	Ustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija

I6E19	...meni je vseeno, kar se tiče ure je meni čisto vseeno...	Odsotnost želje po samoodločanju glede časovne razporeditve obrokov	Želja		Institucija
I6E20	...če kdaj nisem lačna, rečem ali si lahko vzamem gor in pojem kasneje…	Dogovor z vzgojitelji	Prehrana v instituciji		Institucija
I6E21	...skočim v Merkator pa si kupimo sestavine in si naredimo za jesti…	Hrana iz trgovine	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I6E22	...če je krompir na primer na pol kuhan, si iz kuhanega naredimo pečen krompir pa je potem dober.	Dodatna toplotna obdelava hrane	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I6E23	Ne.	Odsotnost lakote zaradi pomanjkanja hrane	Prehrana v instituciji		Institucija
I6E24	...jaz sem bila včasih tko tut zelo močna...	Močna postava	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I6E25	...potem sem pa začela hujšati.	Izguba kilogramov	Sprememba telesnega videza		Mnenje o sebi
I6E26	Zdaj sem recimo shujšala in moram samo še oblikovati telo pa bo v redu...	Želja oblikovati telo	Želja		Mnenje o sebi
I6E27	...bi rada mogoče tudi kakšno kilo še izgubila.	Želja po izgubi kilogramov	Želja		Mnenje o sebi
I6E28	...sem tako lih prav.	Srednja postava	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I6E29	Sem zadovoljna takšna kot sem.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I6E30	Mogoče.	Želja po spremembi telesnega videza	Želja		Mnenje o sebi
I6E31	...samo oblikovala telo...	Želja oblikovati telo	Želja		Mnenje o sebi
I6E32	Trmasta...	Trmast karakter	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I6E33	...nasmejana…	Nasmejanost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I6E34	...sramežljiva…	Sramežljivost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I6E35	...včasih sem tudi zelo boječka za določene stvari.	Pomanjkanje poguma	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I6E36	Samozavestna pa recimo, da sem…	Samozavest	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi

I6E37	...ampak ne povsod.	Pomanjkanje samozavesti	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I6E38	Ja, sem zadovoljna sama s sabo.	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I6E39	Da bi se bolj sproščala...	Sprostitev	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I6E40	...da ne bi bila tako obremenjena…	Manjša obremenjenost	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I6E41	...znala bolj razporediti čas…	Organizacija časa	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I6E42	Ja, zdaj situacija doma, ki jo imamo, zelo močno vpliva name…	Družinske okoliščine	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I6E43	...včasih tudi šola, ko mi kdo tam teži…	Šola	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I6E44	...žalostna…	Žalost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I6E45	...jezna…	Jeza	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I6E46	…včasih tudi ne vem kaj narediti v tem primeru…	Negotovost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I6E47	Živčna…	Občutek živčnosti	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I6E48	...malo pa sem zaskrbljena.	Zaskrbljenost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I6E49	...tudi jezna sem...	Jeza	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I6E50	Ne, to pa ne. Še vedno isto normalno jem.	Odsotnost spremembe prehranjevanja	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I6E51	...pojem samo eno porcijo, malo porcijo potem pa vodo spijem in nisem več nič lačna, ker nočem več.	Zavestno uravnavanje prehranjevanja	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I6E52	Ne…	Odsotnost spremembe mnenja o sebi	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I6E53	...ker tisto kar nekdo govori na cesti, ali pa če tako na splošno pomislim, pa saj me ne pozna in ne pozna moje zgodbe, realnosti in si rečem, jaz taka nisem, ti ne poznaš resnice o meni, ne moraš nič spremeniti ti na meni…	Doživljanje mnenja drugih	Doživljanje mnenja		Travma ali zloraba
I6E54	...lahko samo jaz, če si res to želim…	Doživljanje lastne moči za spremembe	Doživljanje moči za spremembe		Travma ali zloraba

I6E55	...drugače sem pa zadovoljna tako kot sem.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Travma ali zloraba
I6E56	Kot prostovoljci,…	Prostovoljstvo	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I6E57	Sem vzgojiteljici tukaj v Domu zaupala.	Vzgojitelji/-ce v Domu	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I6E58	Tako lepo.	Pozitivna izkušnja pomoči	Izkušnja pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I6E59	Malo sem bila sicer tako, ne da bi se zdaj jokala, malo sem bila slabe volje, zaskrbljena in sem jo vprašala za nasvet in mi je povedala in vem zdaj kaj narediti.	Pogovor	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I6E60	Ja bolje...	Izboljšanje počutja	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I6E61	...sem bila tut vesela pa to.	Veselje	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I6E62	Anoreksija...	Anoreksija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I6E63	...bulimija...	Bulimija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I6E64	V šoli smo se pogovarjal kaj moramo jesti...	Šola	Vir informacij o zdravi in primerni prehrani	Informacije o prehrani	Prehranjevanje
I6E65	...tudi doma mi povejo…	Domače okolje	Vir informacij o prehrani	Informacije o prehrani	Prehranjevanje
I6E66	...motnjah hranjenja se pa nismo doma nič pogovarjali…	Odsotnost informacij	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I6E67	Samo pogovarjamo se o zdravi prehrani.	Pogovor o zdravi in primerni prehrani	Vir informacij o prehrani	Informacije o prehrani	Prehranjevanje
I6E68	...veliko opažam tudi v Domu,…	Bližnji stik	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I6E69	...jaz nisem ravno obsedena s tem, da bi nekaj ful zdravo, ampak včasih me pa skrbi, ker sem včasih preveč pojedla, pa potem grem na sprehod pa pokurim vse vn.	Odsotnost osebne izkušnje motenj hranjenja	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I6E70	...en moj bivši sošolec, ki je bil obseden s tem, je bil že na meji anoreksije…	Bližnji stik	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I7E1	...pomembno je za življenje.	Pomembna vloga hrane	Odnos do hrane		Prehranjevanje

I7E2	Ni tako pomembno, ker se mi itak ne pozna nič.	Zdravo prehranjevanje ni pomembno	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I7E3	Ja, velikokrat.	Sprememba prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I7E4	...ko sem žalostna, ne jem dobesedno…	Manjša potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev		Prehranjevanje
I7E5	...ko sem vesela, bi pa tega pojedla kok mi je volja.	Večja potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev		Prehranjevanje
I7E6	Ja.	Sprememba prehranjevanja	Prisotnost močnih čustev		Prehranjevanje
I7E7	Kaj drugega bolj ni. /…/ ...če sem zelo pod stresom ali kaj takega…	Stres	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I7E8	...če imam ful enih stvari, hrano potem odmaknem pa naredim nekaj za šolo pa te obveznosti, ki jih imam.	Šola	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I7E9	Lačno, ko razmišljam…	Lakota	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I7E10	...ko jem pa sploh ne razmišljam.	Med hranjenjem ne razmišlja	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I7E11	Sploh ne.	Odsotnost čustev	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I7E12	V bistvu je tako, da se lahko zmenimo, če pridemo kasneje, nam prišparajo večerjo in pojemo takrat, ko pridemo...	Dogovor z vzgojitelji	Prehrana v instituciji		Institucija
I7E13	...ker se tukaj tako zmenimo z vzgojitelji, drugače ni mi nek problem.	Dogovor z vzgojitelji	Prehrana v instituciji		Institucija
I7E14	Ja.	Ustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija
I7E15	Mogoče, ko sem doma okrog enih, dveh, treh, pač tako kot se spodobi.	Želja po samoodločanju glede časovne razporeditve obrokov	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija
I7E16	Ali si naročimo kaj svojega, na primer iz meka…	Dostava hrane	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I7E17	...če zmanjka, gremo v kuhinjo še iskati,…	Dodatna hrana iz kuhinje	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I7E18	...če je pa zaklenjena, vprašamo po skupinah.	Hrana iz drugih skupin	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I7E19	Ne.	Odsotnost lakote zaradi pomanjkanja hrane	Prehrana v instituciji		Institucija
I7E20	Suha, kot prekla.	Suha postava	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi

I7E21	Mogoče bi bila lahko kakšna kilca več.	Želja imeti več kilogramov	Želja		Mnenje o sebi
I7E22	Ja.	Želja po spremembi telesnega videza	Želja		Mnenje o sebi
I7E23	Mišično maso, da bi je imela več…	Želja imeti več mišične mase	Želja		Mnenje o sebi
I7E24	Ja, da sem lena kot pes, da se mi ne da.	Spoznanje, da je lena oseba	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I7E25	Prijazna...	Prijaznost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I7E26	...ljudem bi rada ful pomagala…	Pomoč drugim	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I7E27	Zabavna sem.	Zabavna osebnost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I7E28	Ja.	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I7E29	Fanta ob sebi.	Prisotnost partnerja	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I7E30	Ja, ampak bol ne bi o tem govorila.	Prisotnost dogodka, ki je močno vplival na osebo	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I7E31	...sem dobesedno bila cele dneve v sobi in samo jokala...	Jok	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I7E32	...nič nisem hotela v bistvu.	Nezainteresiranost	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I7E33	...v bistvu, potlačila sem dol…	Potlačenje občutkov	Nereševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I7E34	Ja,…	Sprememba prehranjevanja	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I7E35	...kot sem prej jedla, pač, bi lahko rekla, da sem takrat jedla za dva,…	Večja potreba po hrani pred travmatičnim dogodkom ali zlorabo	Prehranjevalne navade		Travma ali zloraba
I7E36	...zdaj pa poskušam, da tak ostane,…	Ohranjanje enakega hranjenja kot pred travmatičnim dogodkom ali zlorabo	Prehranjevalne navade		Travma ali zloraba
I7E37	Vizualno se ni nič spremenilo,...	Odsotnost spremembe telesnega videza	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I7E38	...se je pa moje obnašanje spremenilo, ful sem postala resna, manj se zafrkavam.	Sprememba v vedenju	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I7E39	...ko se mi je to dogajalo, ko sem rabila vse to še preboleti, takrat sem	Nesposobnost	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba

	se počutila nesposobno…				
I7E40	...da me noben ne mara…	Občutek odsotnosti ljubezni s strani drugih	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I7E41	...zdaj mi je pa tko ok.	Dobro počutje	Pozitivna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I7E42	Psihoterapija,…	Psihoterapija	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I7E43	...kakšen topel objem od bližnje osebe…	Objem bližnje osebe	Poznavanje služb pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I7E44	Povedati sem morala vzgojiteljem…	Vzgojitelji/-ce v Domu	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I7E45	...no razlagala sem pa psihoterapevtki.	Psihoterapevtka	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I7E46	Ful ok…	Pozitivna izkušnja pomoči	Izkušnja pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I7E47	...da sem lahko nekomu to povedala, da sem dala iz sebe, pomagalo mi je preboleti...	Pogovor	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I7E48	Ja, ful mi je pomagalo.	Izboljšanje počutja	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I7E49	...bolezni…	Bolezen	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I7E50	...ko si recimo presuh...	Oseba je presuha	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I7E51	...pa ful debel.	Debelost	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I7E52	Ja ful velikokrat…	Pozna motnje hranjenja	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I7E53	...tudi v osnovni so nam.	Osnovna šola	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I7E54	Bolj ne,…	Odsotnost osebne izkušnje motenj hranjenja	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I7E55	...da bi pa koga poznala, pa mislim da tudi ne.	Odsotnost bližnjega stika	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I8E1	Pa v redu.	Nevtralen odnos do hrane	Odnos do hrane		Prehranjevanje
I8E2	Pojem takrat, ko sem lačen.	Hranjenje glede na počutje	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I8E3	Pol pol. Pomembno mi je zaradi fitnesa ane, to je pa to.	Zdravo prehranjevanje je hkrati pomembno in nepomembno	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I8E4	Kdaj mi ni pasalo jesti ja.	Sprememba prehranjevanja	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
I8E5	Ne vem, samo ni mi pasalo jesti.	Počutje	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje

I8E6	...ne jem, ker mi ne paše.	Počutje	Vzrok za spremembo prehranjevanja	Vzrok	Prehranjevanje
I8E7	Če sem žalosten, ne jem dosti.	Manjša potreba po hrani	Prisotnost močnih čustev	Čustva	Prehranjevanje
I8E8	V redu,...	Dobro počutje	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I8E9	...nič posebnega ni.	Običajno počutje	Občutki ob hranjenju	Čustva	Prehranjevanje
I8E10	Pa v redu.	Ustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija
I8E11	...nič kaj ne vpliva, da bi rekel.	Način prehranjevanja v instituciji ne vpliva na posameznika	Prehrana v instituciji		Institucija
I8E12	Ja, to mi je v redu.	Ustrezen način prehranjevanja	Prehrana v instituciji		Institucija
I8E13	Da lahko ješ kadar hočeš	Želja po samoodločanju glede časovne razporeditve obrokov	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija
I8E14	...da lahko jem kar hočem, da bi si sam izbral.	Želja po samoodločanju glede izbire hrane	Želja	Idealno prehranjevanje	Institucija
I8E15	Ali kaj skuhamo skupaj...	Kuhanje v skupini	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I8E16	...vzgojiteljica kdaj kaj naredi…	Kuhanje v skupini	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I8E17	...si grem kupit.	Hrana iz trgovine	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I8E18	Ja, dostikrat sem lačen…	Lakota	Prehrana v instituciji		Institucija
I8E19	...si grem kupit za jesti, v pekarno…	Hrana iz trgovine	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
I8E20	Pa v redu.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I8E21	Sem nekak,...	Srednje zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I8E22	...pa sem zadovoljen.	Zadovoljstvo s telesnim videzom	Subjektivno doživljanje telesnega videza		Mnenje o sebi
I8E23	Včasih...	Želja po spremembi telesnega videza	Želja		Mnenje o sebi
I8E24	...da bi bil še malo bolj nabit…	Želja imeti več mišične mase	Želja		Mnenje o sebi
I8E25	...malo več jem včasih…	Zaužije več hrane	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi
I8E26	...pa fitnes.	Fitnes	Rešitev pri spremembi telesnega videza	Rešitev	Mnenje o sebi

I8E27	Odlično,...	V redu oseba	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I8E28	...prijazen sem…	Prijaznost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I8E29	...pomagljiv, no da rad pomagam…	Pomoč drugim	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I8E30	Zabaven.	Zabavna osebnost	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I8E31	Ja.	Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi	Osebne lastnosti		Mnenje o sebi
I8E32	Fitnes...	Fitnes	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I8E33	...košarko…	Košarka	Razlog za boljše počutje		Mnenje o sebi
I8E34	Ja.	Prisotnost dogodka, ki je močno vplival na osebo			Travma ali zloraba
I8E35	...ko sta se starša ločila,…	Ločitev staršev	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I8E36	...k oči je šel čist v svojo smer, drugo pot in ni poslal nobenega sporočila ne vem koliko časa, ene 7, 8 let.	Odsotnost starša	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I8E37	...je mojo mami pa brata prijavljala na policijo, da nas spolno zlorabljata…	Sum spolne zlorabe	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I8E38	...pol so mi brata vzeli za pol leta…	Odstranitev brata iz družine	Travmatičen dogodek ali zloraba		Travma ali zloraba
I8E39	Depresivno in to zelo.	Depresija	Negativna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I8E40	Še vedno me to žge, notri v sebi…	Čustvena obremenjenost zaradi travmatičnih dogodkov ali zlorabe	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I8E41	...ampak je dosti lažji, kot pa je bilo takrat.	Občutek lažje situacije	Pozitivna čustva	Čustva	Travma ali zloraba
I8E42	...z mami dosti o tem pogovarjava…	Pogovor z mami	Reševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I8E43	...pa s kolegi pa tko…	Prijatelji	Reševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I8E44	... vzgojiteljica tukaj v Domu.	Vzgojitelji/-ce v Domu	Reševanje stiske	Stiska	Travma ali zloraba
I8E45	..ko se je to dogajalo, nisem skoraj nič jedel, pač sem jedel, ampak ful mal.	Manjša potreba po hrani	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba
I8E46	Zdaj se je pa to spremenilo, jem normalno.	Urejeno hranjenje	Prehranjevalne navade		Travma ali zloraba
I8E47	Ne, to ne.	Odsotnost spremembe mnenja o sebi	Posledica travmatičnega dogodka ali zlorabe		Travma ali zloraba

I8E48	Ne, ne vem kaj je to.	Nepoznavanje izraza službe pomoči	Nepoznavanje izraza službe pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I8E49	Z vzgojiteljico edino,…	Vzgojitelji/-ce v Domu	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I8E50	...z domačimi, sestro, bratom, mami...	Družina	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I8E51	...s kolegi.	Prijatelji	Pomoč pri reševanju težav	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I8E52	V redu.	Pozitivna izkušnja pomoči	Izkušnja pomoči	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I8E53	Pa so mi ti pogovori pomagal kar dosti ja.	Izboljšanje počutja	Sprememba v počutju	Doživljanje služb pomoči	Službe pomoči
I8E54	A ni to nekaj, da si čisto shiran, anoreksija…	Anoreksija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I8E55	...pa to, da hočeš, da poješ pa potem zbruhaš, bulimija…	Bulimija	Poznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I8E56	V šoli smo, pri enem predmetu.	Šola	Vir informacij o motnjah hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I8E57	Sam ne…	Odsotnost osebne izkušnje motenj hranjenja	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
I8E58	...mam pa eno, od moje frendice najboljša frendica, je imela anoreksijo včasih…	Bližnji stik	Izkušnja motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE1	Odnos do hrane, jaz vidim, da si zelo želijo nek »junk food«…	Želja po hitri prehrani	Želja		Prehranjevanje
ISDE2	...velikokrat posegajo po raznih čipsih, sladkarija, sladkih pijačah, to veliko hodijo.	Sladkarije in prigrizki	Prehranjevalne navade		Prehranjevanje
ISDE3	Posledično zaradi tega dostikrat nočejo jesti kosila in večerje recimo, ali pa pravijo, da jim ni dobro.	Odsotnost hranjenja v instituciji	Prehranjevalne navade		Institucija
ISDE4	...hrana tukaj brez raznih dodatkov, samo sol in začimbe, brez vseh drugih stvari…	Hrana brez aditivov	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE5	...»to je drugače kot doma«, ko je kak dodatek zraven in je tudi hrana malo drugačnega okusa in se je treba potem tega navadit.	Hrana je drugačnega okusa kot doma	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE6	Ja...	Posebnosti pri prehranjevanju	Razlogi za prilagojeno prehrano		Prehranjevanje

ISDE7	...nekaj jih je, da imajo kakšno alergijo, zdaj eni so prav alergični na kaj in imajo prav zdravniško potrdilo, da česa ne smejo jesti…	Alergije	Razlogi za prilagojeno prehrano		Prehranjevanje
ISDE8	...trenutno ni, da bi imeli versko kaj, čeprav, še prej nazaj je tudi to bilo…	Odsotnost prehranjevanja na podlagi vere	Razlogi za prilagojeno prehrano		Prehranjevanje
ISDE9	…nekateri, ki pa so recimo zaprti, trenutno imamo tudi kar dosti takih in imajo tudi posebno prehrano.	Zaprtost	Razlogi za prilagojeno prehrano		Prehranjevanje
ISDE10	Ravno sem se pogovarjala z eno vzgojiteljico, ki imajo fanta, ki se je precej zredil zdaj in je rekla, da samo razmišlja o hrani, res samo o tem. Tako, da pri njemu ima res velik pomen...	Pomembna vloga hrane	Odnos do hrane		Prehranjevanje
ISDE11	...pri ostalih se mi zdi, da čisto različno.	Zaznana različna vloga hrane pri uporabnikih	Odnos do hrane		Prehranjevanje
ISDE12	...ker so začeli spet kuhati v skupinah, se mi zdi, da se bodo zdaj začeli spet malo bolj zavedati, kaj je potrebno narediti, da nekaj potem poješ, da nekaj skupaj sestaviš, če kaj narediš, kaj poboljša okus, kaj ga poslabša.	Lastna izkušnja priprave obrokov	Večje zavedanje o pripravi obrokov	Zavedanje o pripravi hrane	Prehranjevanje
ISDE13	...ko jim je vse to servirano, /…/ je tisto servirano in potem se lažje tudi nekaj pritožuješ, ti ni v redu, ker sploh ne veš koliko truda je potrebno vložiti.	Drugi pripravijo obroke	Manjše zavedanje o pripravi obrokov	Zavedanje o pripravi hrane	Prehranjevanje
ISDE14	...doma, se mi zdi, da so kar navajeni, večina, da jim starši kuhajo…	Drugi pripravijo obroke	Manjše zavedanje o pripravi obrokov	Zavedanje o pripravi hrane	Prehranjevanje
ISDE15	...ali pa si grejo nekaj v trgovino iskati.	Hrana iz trgovine	Manjše zavedanje o pripravi obrokov	Zavedanje o pripravi hrane	Prehranjevanje
ISDE16	Niso tako, da bi sami kaj sodelovali ali pa pripravili pomagati in pri teh se mi zdi, da se	Odsotnost lastne izkušnje pri pripravi obrokov	Manjše zavedanje o pripravi obrokov	Zavedanje o pripravi hrane	Prehranjevanje

	oni največ pritožujejo.				
ISDE17	...nekateri, ki so malo bolj glasni in imajo tudi nekako »boljši status kot drugi«, bi rekla, malo »so bolj popularni«, recimo, če nekdo od teh otrok reče, da je hrana tu zanič, se mi zdi, da hitro postane kot nek zakon, ja hrana je tukaj zanič, to je potem dejstvo, neizpodbitna resnica in nihče potem se to ne sprašuje.	Mnenje 'bolj priljubljenih' uporabnikov o hrani v instituciji vpliva na mnenja drugih uporabnikov	Razlog za mišljenje o hrani v instituciji		Prehranjevanje
ISDE18	Spodaj imamo jedilnico, ker tam tudi pripravljajo hrano…	Priprava hrane v jedilnici	Priprava hrane		Prehranjevanje
ISDE19	...v jedilnici dobijo zajtrk, dobijo kosilo pa večerjo tiste dneve, ko ne kuhajo, dopoldanska malica je za tiste, ki so tukaj, jo dobijo tukaj, za tiste, ki so v šoli, jo dobijo v šoli...	Priprava hrane v jedilnici	Priprava hrane		Prehranjevanje
ISDE20	...popoldansko malico pa dobijo tudi nek jogurt in sadje, po navadi.	Jogurt in sadje	Popoldanska malica	Obroki	Prehranjevanje
ISDE21	...zjutraj ni nekega nadzora, da bi nekdo stal pred jedilnico in rekel, glej moraš iti noter…	Odsotnost nadzora nad uporabniki glede uživanja obrokov	Zajtrk	Obroki	Prehranjevanje
ISDE22	...sploh pri starejših ne, pri mlajših pa ja, ker je vzgojitelj tam, ki jih pomaga tudi obleči pa vse in poskrbi, da vsi jedo zajtrk.	Nadzor nad mlajšimi uporabniki glede uživanja obrokov	Zajtrk	Obroki	Prehranjevanje
ISDE23	Starejši pa se mi zdi, da ga kar spuščajo…	Izpuščanje zajtrkov	Zajtrk	Obroki	Prehranjevanje
ISDE24	...ker se jim mudi…	Pomanjkanje časa	Razlog za izpuščanje obrokov	Obroki	Prehranjevanje
ISDE25	...ne morejo jesti zjutraj, da jim je slabo…	Slabost	Razlog za izpuščanje obrokov	Obroki	Prehranjevanje
ISDE26	...eni jedo potem v šoli…	Hranjenje v šoli	Razlog za izpuščanje obrokov	Obroki	Prehranjevanje
ISDE27	...je tudi tako, da če hočeš biti malo »in«, da moraš biti »ah	Ohranjanje statusa priljubljenosti	Razlog za izpuščanje obrokov	Obroki	Prehranjevanje

	zajtrk je brez veze«, se mi zdi, da to je tudi neka taka »fama« med njimi.				
ISDE28	...da bi imeli kar tako hrano na razpolago čez cel dan, ne.	Hrana ni na voljo tekom celega dneva	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE29	...v skupinah je tako, ko gredo po malico, jo prinesejo gor in večerjo včasih tudi jedo gor v skupini, ali pa kosila imajo tudi recimo tisti, ki so na praksi in ne morejo priti v jedilnico pravočasno, vzamejo gor kosilo.	Obroki v skupini	Prehranjevalne navade		Institucija
ISDE30	...nekaj hrane tukaj je…	Nekaj hrane je na voljo v skupini	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE31	Tako, da po navadi nekaj hrane je nekje, ni pa zdaj v nekih ekstra količinah.	Nekaj hrane je na voljo v skupini	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE32	...spodbujamo, da če si želi to nekdo postreči, da vpraša, ali reče sem lačna, ali lahko…	Spodbujanje socialnih veščin, ko želijo hrano	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
ISDE33	…ali pa, če nekdo reče, jaz pa nisem lačen, okej lahko ti, tako da se dogovarjajo.	Dogovor med uporabniki	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
ISDE34	Da bi pa kar sami jemali, to pa ne.	Uporabniki hrane ne jemljejo sami	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE35	Vodo imajo ves čas na razpolago...	Voda je na voljo tekom celega dneva	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE36	...čaj si tudi lahko skuhajo sami,…	Možnost priprave čaja	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE37	Jedilnica pa je tudi omejen čas odprta.	Omejen čas jedilnice	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE38	...ko kuhajo, dostikrat ostanejo vsaj kakšni ti dodatki, tako da te stvari so po navadi...	Dodatki	Hrana, ki je na voljo		Institucija
ISDE39	...pa jogurti ostanejo…	Jogurt	Hrana, ki je na voljo		Institucija
ISDE40	...tako, da lačen ni nobeden.	Odsotnost lakote zaradi pomanjkanja hrane	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE41	Jaz mislim, da ja.	Sledijo smernicam zdrave prehrane za izobraževalne ustanove	Smernice zdrave prehrane za izobraževalne ustanove		Prehranjevanje
ISDE42	...nimamo aditivov…	Hrana brez aditivov	Prehrana v instituciji		Prehranjevanje
ISDE43	...da je zdrava prehrana…	Zdrava prehrana	Smernice zdrave		Prehranjevanje

			prehrane za izobraževalne ustanove		
ISDE44	...načeloma medicinska sestra ta…	Medicinska sestra	Priprava jedilnikov		Prehranjevanje
ISDE45	...je tudi v HACCP timu in za te stvari skrbi tudi…	HACCP skupina	Priprava jedilnikov		Prehranjevanje
ISDE46	Ne vem, kdo določi kaj se bo jedlo, te obroke…	Odsotnost točnih informacij o pripravi jedilnikov	Priprava jedilnikov		Prehranjevanje
ISDE47	...ali je to medicinska sestra...	Medicinska sestra	Priprava jedilnikov		Prehranjevanje
ISDE48	...ali pa mogoče kuhar.	Glavni kuhar	Priprava jedilnikov		Prehranjevanje
ISDE49	Kar si pa sami kuhajo zvečer, si pa sami določijo in ni ravno najbolj zdravo…	Uporabniki-kuhanje v skupini	Priprava jedilnikov		Prehranjevanje
ISDE50	...pa tudi vzgojitelji potem skrbijo…	Vzgojitelji/-ce-kuhanje v skupini	Priprava jedilnikov		Prehranjevanje
ISDE51	...tudi, da je čim bolj raznoliko…	Raznolika prehrana	Smernice zdrave prehrane za izobraževalne ustanove		Prehranjevanje
ISDE52	Iskreno, ne vem.	Odsotnost točnih informacij o normativi glede količine hrane obrokov	Normativi glede količine hrane		Prehranjevanje
ISDE53	Mislim, da to razporejajo v kuhinji, ker jim oni tako ali tako servirajo, oni verjetno vedo, koliko jim morajo dati.	Razporejanje v kuhinji	Normativi glede količine hrane		Prehranjevanje
ISDE54	Da bi pa kar sami jemali, to pa ne.	Dietna prehrana	Normativi glede količine hrane		Prehranjevanje
ISDE55	...tam se potem da malo manj…	Manj hrane v primeru diete	Normativi glede količine hrane		Prehranjevanje
ISDE56	...ali pa malo več zelenjave zraven…	Več zelenjave v primeru diete	Normativi glede količine hrane		Prehranjevanje
ISDE57	...ali pa včasih čisto drugačen obrok, če je taka dieta…	Drugačen obrok (dietna prehrana)	Normativi glede količine hrane		Prehranjevanje
ISDE58	...ko pa si sami kuhajo zvečer, ima pa načeloma vsak vzgojitelj zračunano koliko naj bi rabili npr. njokov, krompirja ali pa pice, odvisno.	Vzgojitelji/-ce-kuhanje v skupini	Normativi glede količine hrane		Prehranjevanje

ISDE59	Ni pa niti tako, da bi je bilo premalo…	Odsotnost lakote zaradi pomanjkanja hrane	Normativi glede količine hrane		Prehranjevanje
ISDE60	...bolj so ti vmesni obroki…	Vmesni obroki	Vzrok za zavračanje hrane v instituciji	Vzrok	Prehranjevanje
ISDE61	...dosegljivost vseh trgovin in »junk foodov«…	Dosegljivost trgovin in hitre prehrane	Vzroki za zavračanje hrane v instituciji	Vzrok	Prehranjevanje
ISDE62	...kolikor slišim, včasih je veliko preveč…	Pripravijo preveč hrane	Preveč hrane	Doživljanje primernosti količine hrane	Institucija
ISDE63	...včasih pa je premalo.	Pripravijo premalo hrane	Premalo hrane	Doživljanje primernosti količine hrane	Institucija
ISDE64	Problem je, ker je več skupin in vsaka skupina dobi zase…	Vsaka skupina dobi hrano zase	Problem razporeditve hrane	Problem	Institucija
ISDE65	Odvisno je tudi kaj je za jesti. Hrane, ki je ne marajo, je vedno preveč…	Hrana, ki uporabnikom ni dobra	Preveč hrane	Doživljanje primernosti količine hrane	Institucija
ISDE66	Tisto, kar je dobro, je vedno premalo.	Hrana, ki je uporabnikom dobra	Premalo hrane	Doživljanje primernosti količine hrane	Institucija
ISDE67	..., če dobijo oni za kosilo hrano, za večerjo ne more biti ne sveža, ne topla ne nič.	Hrana ne ostane sveža	V naprej pripravljeni obroki	Problem	Institucija
ISDE68	Problem je tudi to, /…/ kdor zboli gre domov, veliko je teh tranzicij. Se mi zdi, da če gre, ostane več hrane…	Tranzicije uporabnikov zaradi različnih razlogov	Preveč hrane	Doživljanje primernosti količine hrane	Institucija
ISDE69	...in popoldanske prakse /…/ tudi tam kaj pojedo...	Hranjenje na praksi	Vzrok za zavračanje hrane v instituciji	Vzrok	Institucija
ISDE70	...vzgojitelji sporočijo v kuhinjo…	Vzgojitelji/-ce obvestijo kuhinjo	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
ISDE71	...napišejo, vsa ta opažanja naj bi sporočili naprej.	Vzgojitelji/-ce sporočijo opažanja v kuhinjo	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
ISDE72	...na primer tisti moment, zvečer nimajo dovolj hrane, gredo po navadi v trgovino, si kaj kupijo.	Hrana iz trgovine	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
ISDE73	...kupijo še dodatno in naredijo kaj,…	Kuhanje v skupini	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija
ISDE74	...preverijo v drugih skupinah, če imajo oni več, če je njim kaj ostalo in se na ta način potem razporedi.	Hrana iz drugih skupin	Rešitev v primeru lakote	Rešitev	Institucija

ISDE75	Ja,…	Prisotnost motenj hranjenja	Zaznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE76	...trenutno imamo tega fanta, ki sem ga prej omenila. Tukaj je kar precej prekomerna teža se mi zdi...	Prekomerna teža	Razširjenost motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE77	...vsaj toliko kot zdaj slišim, da je to okupacija njegovega življenja, ta hrana.	Motnje hranjenja kot okupacija življenja uporabnika	Zaznavanje motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE78	...problem, ki ga jaz opažam, da to izhaja iz družine...	Družina	Vzrok za nastanek motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE79	...da je to nek vzorec, ki ga je prinesel od doma…	Družinski vzorec	Vzrok za nastanek motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE80	Kakšne anoreksije jaz prav zaznala nisem.	Odsotnost anoreksije	Razširjenost motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE81	So občasno kakšne punce, ki rečejo, da ne bi jedle, da hujšajo in da ne želijo jesti…	Občasno zavračanje hranjenja pri uporabnikih	Razširjenost motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE82	…se potem pogovarjamo ali individualno,...	Individualni pogovori	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE83	...ali pa v manjših skupinicah.	Pogovori v manjših skupinah	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE84	...da bi imeli prav kot kakšno delavnico še nismo imeli na to temo.	Odsotnost delavnic	Odsotnost rešitve v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE85	...se res pogovarjamo na to temo s tistimi, ki je to treba…	Pogovori o motnjah hranjenja	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE86	...tudi vzgojitelji jih potem vzpodbujajo.	Vzpodbuda vzgojiteljev/-ic	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE87	Včasih damo tudi za pogoj, za kakšno aktivnost, za kakšno dejavnost, da mora pač to pa to pojesti…	Hranjenje kot pogoj za dejavnosti in aktivnosti	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje

ISDE88	...bolj jih spremljajo vzgojitelji.	Spremljanje s strani vzgojiteljev/-ic	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE89	...bruhanja nisem zaznala no, da bi kakšna bulimija bila, ni noben niti to poročal.	Odsotnost bulimije	Razširjenost motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE90	Potem ortoreksija…	Zaznana ortoreksija	Razširjenost motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE91	Imamo eno punco, ki je ekstremna v vseh stvareh, ki se jih loti in ena od teh stvari je tudi hrana.	Ortoreksija pri eni uporabnici	Razširjenost motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE92	…smo se pogovarjali tudi z njo…	Individualni pogovori	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE93	…in z mamo…	Pogovori s starši	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE94	...mislim, da je bila takrat tudi pri zdravniku.	Obisk zdravnika	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE95	Smo pa tudi v okviru Doma, energijske pijače prepovedali…	Prepoved energijskih pijač v Domu	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE96	...smo imeli tudi predavanje ene dietetičarke…	Predavanje dietetičarke	Vir informacij o prehrani	Informacije o prehrani	Prehranjevanje
ISDE97	To smo imeli kar za vse…	Vključeni vsi uporabniki	Vir informacij o prehrani	Informacije o prehrani	Prehranjevanje
ISDE98	...uvedli pravilo, da tega ni.	Prepoved energijskih pijač v Domu	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE99	Kar se sladkarij, čipsov tiče pa prav prepovedi nimamo.	Odsotnost prepovedi sladkarij in prigrizkov	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE100	...trudimo z njimi dogovarjati, da je tega čim manj…	Dogovor o čim manjšem uživanju sladkarij in prigrizkov	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE101	...imajo prosti čas in takrat jih je težko nadzorovati kaj jedo, delajo ane.	Oteženo nadzorovanje uporabnikov v prostem času	Prehrana v instituciji		Institucija
ISDE102	...smo se dogovarjali z mamo glede Stične,…	Pogovori s starši	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje

ISDE103	...prav glede njihovih prehranskih navad niti ne.	Odsotnost pogovora o zdravi in primerni prehrani	Vir informacij o prehrani	Informacije o prehrani	Prehranjevanje
ISDE104	…vemo tudi, da imajo v Stični predavanja za starše in se nam je zdelo to tudi bolj ustrezno, da tam slišijo.	Predavanja o zdravi in primerni prehrani v drugih ustanovah	Vir informacij o prehrani	Informacije o prehrani	Prehranjevanje
ISDE105	Oziroma se je celo mama takrat obrnila na nas, ker je videla, da doma ne želi nič jesti ali pa je jedla na skrivaj v sobi.	Starši so poiskali pomoč v instituciji	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE106	Absolutno bi pa jih obvestili, ja.	Obvestilo staršem	Rešitev v primeru zaznanih motenj hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE107	...pogovor z njimi…	Pogovor	Načini spopadanja z motnjami hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE108	...jim razložiti,…	Primerna razlaga uporabnikom	Načini spopadanja z motnjami hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE109	...jih je treba naučiti, čeprav pri nekaterih precej traja, zakaj je v redu, da jedo tako kot jedo.	Nenehno učenje o zdravi in primerni prehrani	Načini spopadanja z motnjami hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE110	Ti, ki so pretežki, jih začne po navadi že njih to motiti…	Lastna motivacija uporabnikov	Načini spopadanja z motnjami hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE111	...ta dva, o katerih sva se pogovarjali, se mi zdi, da kar ne no.	Odsotnost lastne motivacije uporabnikov	Načini spopadanja z motnjami hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE112	...pomen zdravja osvetliti.	Osvetliti pomen zdravja	Načini spopadanja z motnjami hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE113	Problem se mi zdi s starši /…/ ker so tudi starši bili naši otroci, oziroma so osebe, ki težje razumejo, dojemajo določene stvari in če oni ne vidijo tukaj problema, ga res težko mi izpostavljamo in uvajamo.	Starši	Ovira pri spopadanju z motnjami hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje
ISDE114	...potrebno čim več to omenjati…	Govoriti o zdravju in zdravi prehrani	Načini spopadanja z motnjami hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje

ISDE115	...drugače ne moreš, kot da sami potem, s časoma, pridejo do tega.	Spoznanje uporabnikov, da se je potrebno prehranjevati zdravo	načini spopadanja z motnjami hranjenja	Motnje hranjenja	Prehranjevanje

9.5. Osno kodiranje

PREHRANJEVANJE

ODNOS DO HRANE

- Nevtralen odnos do hrane: I1E1, I2E1, I4E1, I6E1, I8E1
- Pomembna vloga hrane: I3E1, I5E1, I7E1
- Hrana kot del življenja: I4E2, I5E2

PREHRANJEVALNE NAVADE

- Hranjenje glede na počutje: I1E4, I1E7, I6E9, I8E2
- Hranjenje kljub nezadovoljstvu s hrano: I1E23
- Pomembnost zdravega prehranjevanja: I1E8, I1E9, I2E2, I3E2, I3E3, I4E3, I5E4, I6E2, I6E4
- Zdravo prehranjevanje je hkrati pomembno in nepomembno: I5E3, I8E3
- Zdravo prehranjevanje ni pomembno: I7E2
- Sprememba prehranjevanja: I1E12, I2E4, I3E4, I7E3, I8E4
- Odsotnost spremembe prehranjevanja: I4E4
- Podpora pri zdravem prehranjevanju: I1E13
- Zdrava prehrana: I1E10
- Manjše večerje: I1E2
- Zgoden čas večerje: I1E3
- Uživanje nezdrave hrane: I2E3, I5E5
- Posluževanje diet: I3E5
- Zavestno spreminjanje prehranjevanja: I3E6
- Prenajedanje: I3E12, I5E7
- Manjša potreba po hrani v instituciji: I5E6
- Izpuščanje zajtrkov: I1E18
- Zajtrk v šoli: I1E19
- Štetje kalorij: I6E3
- Manj hranjenja zaradi menstruacije: I1E5
- Sadje po večerji: I1E30
- Čaj po večerni negi: I1E31

SPREMEMBA V PREHRANJEVANJU

- Sladkarije in prigrizki: I6E6

SUBJEKTIVNO DOŽIVLJANJE TELESNEGA VIDEZA

- Močna postava: I1E11

PREHRANA V INSTITUCIJI

- Neustrezen način prehranjevanja: I1E20

1. VZROK

VZROK ZA SPREMEMBO PREHRANJEVANJA

- Alergija na paprike: I1E6
- Družinski člani vzrok za spremembo prehranjevanja: I1E14
- Odsotnost gibanja: I2E5
- Stres: I3E7, I3E8, I7E7

- Nezadovoljstvo s hrano: I5E8
- Menstruacija: I6E5
- Šola: I7E8
- Počutje: I8E5, I8E6

2. ČUSTVA

PRISOTNOST MOČNIH ČUSTEV

- Več hidracije: I1E15
- Sadje: I1E16
- Odsotnost potrebe po hrani: I2E7
- Manjša potreba po hrani: I1E17, I1E21, I2E8, I4E5, I4E6, I5E10, I6E7, I7E4, I8E7
- Hranjenje kljub močnim čustvom: I1E22, I1E24, I5E11
- Večja potreba po hrani: I5E9, I7E5
- Potreba po hrani: I2E6
- Urejeno hranjenje: I6E8
- Sprememba prehranjevanja: I7E6
- Sladkarije in prigrizki: I3E9

OBČUTKI OB HRANJENJU

- Ne ve kako izraziti občutke: I1E25
- Užitek: I1E26
- Občutek sitosti: I1E27
- Veselje: I2E9
- Lakota: I2E10, I7E9
- Občutek dovolj energije: I2E11, I6E10
- Med hranjenjem ne razmišlja: I3E11, I4E7, I7E10
- Dobro počutje: I5E12, I6E11, I8E8
- Običajno počutje: I5E13, I8E9
- Gibanje po obroku z namenom porabiti kalorije: I1E28
- Odsotnost čustev: I7E11

NEGATIVNA ČUSTVA

- Žalost: I3E10

3. DOŽIVLJANJE VPLIVA

DOŽIVLJANJE VPLIVA NA OBČUTKE

- Pritisk šole: I1E29, I3E16
- Odnos z drugimi: I2E12
- Drugo: I2E13
- Različni dejavniki: I3E13
- Družinske okoliščine: I3E14, I5E15
- Okoliščine v Domu: I3E15, I5E16
- Odsotnost dejavnikov, ki bi vplivali na občutke: I4E8
- Vreme: I5E14
- Prijatelji: I5E17
- Telo: I6E12, I6E13

4. MOTNJE HRANJENJA

POZNAVANJE MOTENJ HRANJENJA

- Pozna motnje hranjenja: I1E102, I7E52
- Anoreksija: I1E104, I3E66, I4E65, I5E71, I6E62, I8E54
- Bulimija: I1E105, I3E65, I4E64, I5E72, I6E63, I8E55
- Slabo hranjenje: I2E71
- Izpuščanje obrokov: I2E72, I2E73, I3E62,
- Bruhanje: I2E75
- Prenajedanje: I2E76
- Okupiranost misli: I3E63
- Slaba samopodoba: I3E64
- Ortoreksija: I3E67
- Bolezen: I7E49
- Oseba je presuha: I7E50
- Debelost: I7E51
- Motnje hranjenja so nepotrebne: I4E63, I4E68

NEPOZNAVANJE MOTENJ HRANJENJA

- Odsotnost znanja: I1E106

VIR INFORMACIJ O MOTNJAH HRANJENJA

- Osnovna šola: I1E103, I7E53
- Profesoričina razlaga: I1E107
- Šola: I2E77, I3E68, I8E56
- Film: I4E66
- Odsotnost informacij: I1E108, I1E109, I2E74, I2E78, I2E79, I5E73, I6E66

IZKUŠNJA MOTENJ HRANJENJA

- Odsotnost bližnjega stika: I1E110, I7E55
- Bližnji stik: I2E81, I3E69, I4E67, I5E74, I6E68, I6E70, I8E58
- Odsotnost osebne izkušnje motenj hranjenja: I2E80, I4E69, I6E69, I7E54, I8E57
- Osebna izkušnja motenj hranjenja: I3E70

5. INFORMACIJE O PREHRANI

VIR INFORMACIJ O ZDRAVI IN PRIMERNI PREHRANI

- Šola: I6E64

VIR INFORMACIJ O PREHRANI

- Domače okolje: I6E65
- Pogovor o zdravi in primerni prehrani: I6E67

INSTITUCIJA

PREHRANJEVALNE NAVADE

- Hranjenje kljub nezadovoljstvu s hrano: I1E32
- Hranjenje kljub manjšemu zadovoljstvu s hrano: I1E37, I2E14, I6E15
- Hranjenje v primeru, da je hrana dobra: I6E16
- Izpuščanje zajtrkov: I4E9, I6E14
- Odsotnost hranjenja v instituciji: I5E19, I5E20
- Hranjenje le za določene obroke: I5E21

PREHRANA V INSTITUCIJI

- Ustrezen način prehranjevanja: I1E33, I3E19, I4E10, I4E17, I6E18, I7E14, I8E10, I8E12
- Neustrezen način prehranjevanja: I5E18, I5E22, I5E23
- Način prehranjevanja v instituciji ne vpliva na posameznika: I8E11
- Velika količina pripravljene hrane v instituciji: I1E35
- Vnaprej pripravljeni jedilniki: I1E36
- Občasno hrana po željah uporabnikov: I1E39
- Hrana v instituciji je dobra: I1E40
- Premalo hrane: I2E15
- Lakota: I2E16, I5E26, I8E18
- Določeni obroki: I2E17
- Lakota med obroki: I2E18
- Dogovor z vzgojitelji: I3E17, I6E20, I7E12, I7E13
- Priprava lastnih obrokov: I3E18, I3E20
- Prilagajanje obveznostim: I3E21
- Odsotnost lakote zaradi pomanjkanja hrane: I3E25, I6E23, I7E19

1. IDEALNO PREHRANJEVANJE

ODSOTNOST ŽELJE

- Odsotnost predstave o idealnem prehranjevanju: I1E34

ŽELJA

- Želja po samoodločanju glede količine hrane: I2E19
- Želja po samoodločanju glede izbire hrane: I8E14
- Želja po samoodločanju glede časovne razporeditve obrokov: I2E20, I2E21, I5E24, I7E15, I8E13
- Odsotnost želje po samoodločanju glede časovne razporeditve obrokov: I6E19
- Več časa: I3E22
- Ne želi mastne hrane za večerjo: I4E18
- Lahka hrana: I4E19

2. REŠITEV

REŠITEV V PRIMERU LAKOTE

- Kuhanje v skupini: I1E38, I1E41, I3E23, I4E11, I4E15, I5E27, I8E15, I8E16
- Hrana iz trgovine: I1E42, I2E23, I4E12, I5E25, I6E17, I6E21, I8E17, I8E19
- Dodatna hrana iz kuhinje: I2E22, I7E17
- Hrana iz drugih skupin: I7E18
- Druga hrana: I2E25
- Dostava hrane: I3E24, I7E16
- Dodatna toplotna obdelava hrane: I6E22
- Hranjenje kljub manjšemu zadovoljstvu s hrano: I2E24
- Hranjenje kljub nezadovoljstvu s hrano: I4E14
- Pogosto iskanje rešitev zaradi nezadovoljstva s hrano v instituciji: I4E13, I4E16

MNENJE O SEBI

SUBJEKTIVNO DOŽIVLJANJE TELESNEGA VIDEZA

- Močna postava: I1E43, I5E30, I6E24
- Suha postava: I2E26, I7E20
- Srednja postava: I4E21, I6E28

- Zadovoljstvo s telesnim videzom: I1E44, I1E45, I2E27, I2E29, I3E26, I4E20, I4E22, I5E29, I5E31, I6E29, I8E20, I8E22
- Srednje zadovoljstvo s telesnim videzom: I3E28, I8E21
- Nezadovoljstvo s telesnim videzom: I2E28, I5E28

ŽELJA

- Želja po spremembi telesnega videza: I1E46, I2E30, I3E29, I5E32, I6E30, I7E22, I8E23
- Neizoblikovana želja po spremembi telesnega videza: I2E32, I4E23
- Želja po izgubi kilogramov: I1E48, I3E27, I6E27
- Želja oblikovati telo: I6E26, I6E31
- Želja imeti več kilogramov: I7E21
- Želja imeti več mišične mase: I7E23, I8E24
- Želja biti bolj pomagajoč: I2E39
- Iz situacije poskuša vzeti najboljše: I1E57
- Urejeno hranjenje: I5E34
- Osebna rast: I4E30
- Manjša obremenjenost zaradi drugih: I5E42

SPREMEMBA TELESNEGA VIDEZA

- Sprememba telesnega videza v preteklosti: I4E24
- Izguba kilogramov: I6E25

RAZLOG ZA SPREMEMBO TELESNEGA VIDEZA

- Odsotnost hranjenja zaradi depresije: I1E47

OSEBNE LASTNOSTI

- Komunikativnost: I1E51, I3E39
- Pomoč drugim: I1E52, I1E53, I5E38, I7E26, I8E29
- Empatičnost: I5E39
- Osebna rast: I3E37
- Družabnost: I3E38
- V redu oseba: I4E27, I5E37, I8E27
- Zna se postaviti zase: I4E28
- Trmast karakter: I6E32
- Nasmejanost: I6E33
- Sramežljivost: I6E34
- Pomanjkanje poguma: I6E35
- Samozavest: I6E36
- Pomanjkanje samozavesti: I6E37
- Prijaznost: I7E25, I8E28
- Zabavna osebnost: I7E27, I8E30
- Zadovoljstvo z osebnimi lastnostmi: I1E55, I1E56, I2E34, I2E35, I2E37, I3E40, I4E29, I5E40, I6E38, I7E28, I8E31
- Nezadovoljstvo z osebnimi lastnostmi: I2E36, I5E41

POSLEDICA TRAVMATIČNEGA DOGODKA ALI ZLORABE

- Jok: I1E54

RAZLOG ZA BOLJŠE POČUTJE

- Prijatelji: I1E58, I2E41, I5E43

- Vreme: I2E38
- Hrana: I2E40
- Dom: I2E42
- Sorodniki: I2E43
- Čas zase: I3E41
- Meditacija: I3E42
- Mir: I4E32
- Sprostitev: I6E39
- Manjša obremenjenost: I6E40
- Organizacija časa: I6E41
- Prisotnost partnerja: I7E29
- Fitnes: I8E32
- Košarka: I8E33
- Ne potrebuje ničesar za boljše počutje: I4E31

MOTNJE HRANJENJA

- Obsedenost s prehranjevanjem in hrano: I3E35

PREHRANJEVALNE NAVADE

- Sprememba pri prehranjevanju: I3E36

1. REŠITEV

REŠITEV PRI SPREMEMBI TELESNEGA VIDEZA

- Zavestno odklanjanje hrane: I1E49
- Odrekanje sladkarijam: I5E36
- Posluževanje diet: I3E30, I3E34, I4E25, I5E33
- Urejeno hranjenje: I3E33
- Zaužije več hrane: I8E25
- Izločevanje mleka in mlečnih izdelkov iz prehrane: I4E26
- Telovadba: I3E31
- Redni sprehodi: I3E32
- Fitnes: I8E26
- Pobarvani lasje: I2E31, I2E33, I5E35
- Spoznanje, da je lena oseba: I7E24

2. VZROK

VZROK ZA SPREMEMBO PREHRANJEVANJA

- Spoznanje, da telo potrebuje hrano: I1E50

TRAVMA ALI ZLORABA

TRAVMATIČEN DOGODEK ALI ZLORABA

- Prisotnost dogodka, ki je močno vplival na osebo: I2E44, I3E43, I4E33, I7E30
- Redko prisoten travmatičen dogodek ali zloraba: I3E49
- Zloraba s strani maminega partnerja: I1E59
- Ločitev staršev: I1E61
- Spolna zloraba: I1E62
- Sum spolne zlorabe: I8E37
- Rejniška družina: I2E45

- Prepiri v družini: I2E47
- Nasilje: I2E48, I3E44
- Fizično nasilje: I4E35
- Družinske okoliščine: I4E34, I5E47, I6E42
- Alkohol: I4E36
- Šola: I5E44, I6E43
- Hospitalizacija: I5E45
- Kateter: I5E46
- Nastanitev v kriznem centru: I1E80, I5E49
- Odsotnost starša: I5E50, I8E36
- Negotovost nastanitve: I5E51
- Odstranitev brata iz družine: I8E38

POSLEDICA TRAVMATIČNEGA DOGODKA ALI ZLORABE

- Prepiri v družini: I1E64
- Jok: I1E71, I7E31
- Pritisk povzročitelja zlorabe: I1E72
- Samomorilne misli: I1E73, I5E48
- Zaskrbljenost: I1E75
- Neuspešnost: I1E88
- Osebna rast: I1E91, I3E55
- Nova spoznanja: I3E56
- Okrnjen spomin glede hranjenja: I2E59
- Veselje: I2E61
- Samostojnost: I2E62
- Več razumevanja: I2E63
- Slabo počutje: I5E61, I5E62
- Slabo počutje pred rejništvom: I2E64
- Občutek sramote: I5E63
- Mešani občutki: I5E54
- Čustvena obremenjenost zaradi travmatičnih dogodkov ali zlorabe: I8E40
- Sladkarije in prigrizki: I3E47
- Sprememba prehranjevanja: I1E60, I3E52, I7E34
- Zavestno uravnavanje prehranjevanja: I6E51
- Odsotnost spremembe prehranjevanja: I4E46, I6E50
- Odsotnost potrebe po hrani: I5E56
- Manjša potreba po hrani: I1E65, I1E87, I8E45
- Večja potreba po hrani: I3E54, I5E55
- Hranjenje kljub dogodku: I2E58
- Priprava lastnih obrokov: I3E53
- Sprememba mnenja o sebi: I4E47, I5E58
- Odsotnost spremembe mnenja o sebi: I5E57, I6E52, I8E47
- Odsotnost spremembe telesnega videza: I7E37
- Odsotnost ljubezni do sebe: I4E48
- Ne sprejemanje sebe: I4E49
- Sprejemanje sebe: I4E50
- Spoznanje, da nisi sam kriv za travmo ali zlorabo: I4E51
- Nezainteresiranost: I7E32
- Sprememba v vedenju: I7E38
- Nenehen strah pred novo zlorabo: I1E83
- Prekinjeni stiki z očetom: I1E86
- Potreben čas za preboleti zlorabo: I1E89
- Doživljanje vpliva zlorabe celo življenje: I1E90

ŽELJA

- Želja povedati mami za zlorabo: I1E74

PREHRANJEVALNE NAVADE

- Urejeno hranjenje: I2E60, I8E46
- Večja potreba po hrani pred travmatičnim dogodkom ali zlorabo: I7E35
- Ohranjanje enakega hranjenja kot pred travmatičnim dogodkom ali zlorabo: I7E36

SUBJEKTIVNO DOŽIVLJANJE TELESNEGA VIDEZA

- Zadovoljstvo s telesnim videzom: I5E59, I6E55
- Nezadovoljstvo s telesnim videzom: I5E60

DOŽIVLJANJE MNENJA

- Doživljanje mnenja drugih: I6E53

DOŽIVLJANJE MOČI ZA SPREMEMBE

- Doživljanje lastne moči za spremembe: I6E54

1. ČUSTVA

NEGATIVNA ČUSTVA

- Osamljenost: I1E66
- Občutek poraženosti: I1E67
- Občutek uničenosti: I1E68
- Občutek odsotnosti sebe: I1E69
- Občutek nesmisla življenja: I4E43
- Občutek živčnosti: I6E47
- Občutek odsotnosti ljubezni s strani drugih: I7E40
- Sprememba pri doživljanju sebe: I1E70
- Negotovost: I2E46, I3E46, I6E46
- Slabo počutje: I2E49, I2E50, I3E45, I4E38, I4E40, I4E41, I5E53
- Žalost: I2E51, I2E57, I3E51, I6E44
- Zaskrbljenost: I2E52, I6E48
- Jeza: I3E50, I6E45, I6E49
- Nesposobnost: I4E39, I4E42, I7E39
- Raztresenost: I5E52
- Depresija: I8E39

POZITIVNA ČUSTVA

- Dobro počutje: I2E53, I2E55, I2E56, I3E48, I4E44, I7E41
- Veselje: I2E54
- Občutek lažje situacije: I8E41

2. STISKA

REŠEVANJE STISKE

- Pogovor: I1E78, I1E79, I1E84

- Pogovor z mami: I8E42
- Prijatelji: I8E43
- Vzgojitelji/-ce v Domu: I8E44

NEREŠEVANJE STISKE

- Potlačenje občutkov: I1E81, I1E82, I4E45, I7E33

3. PODPORA

PODPORA PRI SOOČANJU S TEŽAVAMI

- Vzgojiteljice in psihologinja: I1E63, I1E76, I1E85
- Podpora in pomoč policistke: I1E77

4. DOŽIVLJANJE VPLIVA

DOŽIVLJANJE VPLIVA TRAVMATIČNEGA DOGODKA ALI ZLORABE

- Močan vpliv travmatičnih dogodkov ali zlorabe: I4E37

SLUŽBE POMOČI

1. DOŽIVLJANJE SLUŽB POMOČI

NE POZNAVANJE SLUŽB POMOČI

- Nepoznavanje izraza službe pomoči: I1E92, I8E48

POZNAVANJE SLUŽB POMOČI

- Poznavanje opisov služb pomoči: I1E93
- Pomoč drugim: I2E65
- Prostovoljstvo: I2E66, I6E56
- Rdeči križ: I2E67
- Cona korak: I2E68
- Psihologinja: I2E69
- Oseba za pogovor: I3E57, I4E55
- Pomoč drugih: I4E52
- Vzgojitelji/-ce v Domu: I4E53
- Center za socialno delo: I4E54
- Pedopsihiatrinja: I5E64
- Šola zdravega načina življenja Stična: I5E65
- Psihoterapija: I7E42
- Objem bližnje osebe: I7E43

POMOČ PRI REŠEVANJU TEŽAV

- Pedopsihologinja: I1E94
- Pedopsihiatrinja: I5E66
- Zdravila: I1E95
- Prijatelji: I1E96, I8E51
- Psihologinja: I1E97, I1E99
- Psihoterapevtka: I7E45
- Vzgojitelji/ce v Domu: I1E98, I6E57, I7E44, I8E49

- Društvo center za pomoč mladim: I3E58
- Pogovor: I3E61, I6E59, I7E47
- Dom (institucija): I4E56
- Center za socialno delo: I4E57
- Šola: I4E58
- Rejniška družina: I4E59
- Šola zdravega načina življenja Stična: I5E67
- Družina: I8E50

ODSOTNOST POMOČI PRI REŠEVANJU TEŽAV

- Odsotnost pomoči strokovnjakov: I2E70

IZKUŠNJA POMOČI

- Izboljšanje odnosov: I1E100
- Pozitivna izkušnja pomoči: I5E68, I6E58, I7E46, I8E52
- Negativna izkušnja pomoči: I5E69

SPREMEMBA V POČUTJU

- Izboljšanje počutja: I1E101, I3E59, I3E60, I4E60, I4E62, I5E70, I6E60, I7E48, I8E53
- Spoznanje, da nisi sam kriv za travmo ali zlorabo: I4E61
- Veselje: I6E61

OSNO KODIRANJE-INTERVJU S STROKOVNO DELAVKO

PREHRANJEVANJE

ŽELJA

- Želja po hitri prehrani: ISDE1

PREHRANJEVALNE NAVADE

- Sladkarije in prigrizki: ISDE2

RAZLOGI ZA PRILAGOJENO PREHRANO

- Posebnosti pri prehranjevanju: ISDE6
- Alergije: ISDE7
- Odsotnost prehranjevanja na podlagi vere: ISDE8
- Zaprtost: ISDE9

ODNOS DO HRANE

- Pomembna vloga hrane: ISDE10
- Zaznana različna vloga hrane pri uporabnikih: ISDE11

RAZLOG ZA MIŠLJENJE O HRANI V INSTITUCIJI

- Mnenje 'bolj priljubljenih' uporabnikov o hrani v instituciji vpliva na mnenja drugih uporabnikov: ISDE17

SMERNICE ZDRAVE PREHRANE ZA IZOBRAŽEVALNE USTANOVE

- Zdrava prehrana: ISDE43
- Raznolika prehrana: ISDE51

PREHRANA V INSTITUCIJI

- Hrana brez aditivov: ISDE42

PRIPRAVA HRANE

- Priprava hrane v jedilnici: ISDE18, ISDE19

PRIPRAVA JEDILNIKOV

- Medicinska sestra: ISDE44, ISDE47
- HACCP skupina: ISDE45
- Odsotnost točnih informacij o pripravi jedilnikov: ISDE46
- Glavni kuhar: ISDE48
- Uporabniki-kuhanje v skupini: ISDE49
- Vzgojitelji/-ce-kuhanje v skupini: ISDE50

NORMATIVI GLEDE KOLIČINE HRANE

- Odsotnost točnih informacij o normativi glede količine hrane obrokov: ISDE52
- Razporejanje v kuhinji: ISDE53
- Dietna prehrana: ISDE54
- Manj hrane v primeru diete: ISDE55
- Več zelenjave v primeru diete: ISDE56
- Drugačen obrok (dietna prehrana): ISDE57
- Vzgojitelji/-ce-kuhanje v skupini: ISDE58
- Odsotnost lakote zaradi pomanjkanja hrane: ISDE59

1. ZAVEDANJE O PRIPRAVI HRANE

VEČJE ZAVEDANJE O PRIPRAVI OBROKOV

- Lastna izkušnja priprave obrokov: ISDE12

MANJŠE ZAVEDANJE O PRIPRAVI OBROKOV

- Drugi pripravijo obroke: ISDE13, ISDE14
- Hrana iz trgovine: ISDE15
- Odsotnost lastne izkušnje pri pripravi obrokov: ISDE16

2. OBROKI

ZAJTRK

- Odsotnost nadzora nad uporabniki glede uživanja obrokov: ISDE21
- Nadzor nad mlajšimi uporabniki glede uživanja obrokov: ISDE22
- Izpuščanje zajtrkov: ISDE23

POPOLDANSKA MALICA

- Jogurt in sadje: ISDE20

RAZLOG ZA IZPUŠČANJE OBROKOV

- Pomanjkanje časa: ISDE24
- Slabost: ISDE25
- Hranjenje v šoli: ISDE26
- Ohranjanje statusa priljubljenosti: ISDE27

3. VZROK

VZROK ZA ZAVRAČANJE HRANE V INSTITUCIJI

- Vmesni obroki: ISDE60
- Dosegljivost trgovin in hitre prehrane: ISDE61

4. MOTNJE HRANJENJA

ZAZNAVANJE MOTENJ HRANJENJA

- Prisotnost motenj hranjenja: ISDE75
- Motnje hranjenja kot okupacija življenja uporabnika: ISDE77

RAZŠIRJENOST MOTENJ HRANJENJA

- Prekomerna teža: ISDE76
- Odsotnost anoreksije: ISDE80
- Občasno zavračanje hranjenja pri uporabnikih: ISDE81
- Odsotnost bulimije: ISDE89
- Zaznana ortoreksija: ISDE90
- Ortoreksija pri eni uporabnici: ISDE91

VZROK ZA NASTANEK MOTENJ HRANJENJA

- Družina: ISDE78
- Družinski vzorec: ISDE79

REŠITEV V PRIMERU ZAZNANIH MOTENJ HRANJENJA

- Individualni pogovori: ISDE82, ISDE92
- Pogovori v manjših skupinah: ISDE83
- Pogovori o motnjah hranjenja: ISDE85
- Vzpodbuda vzgojiteljev/-ic: ISDE86
- Hranjenje kot pogoj za dejavnosti in aktivnosti: ISDE87
- Spremljanje s strani vzgojiteljev/-ic: ISDE88
- Pogovori s starši: ISDE93, ISDE102
- Starši so poiskali pomoč v instituciji: ISDE105
- Obvestilo staršem: ISDE106
- Obisk zdravnika: ISDE94

ODSOTNOST REŠITVE V PRIMERU ZAZNANIH MOTENJ HRANJENJA

- Odsotnost delavnic: ISDE84

NAČINI SPOPADANJA Z MOTNJAMI HRANJENJA

- Pogovor: ISDE107
- Primerna razlaga uporabnikom: ISDE108

- Nenehno učenje o zdravi in primerni prehrani: ISDE109
- Lastna motivacija uporabnikov: ISDE110
- Odsotnost lastne motivacije uporabnikov: ISDE111
- Osvetliti pomen zdravja: ISDE112
- Govoriti o zdravju in zdravi prehrani: ISDE114
- Spoznanje uporabnikov, da se je potrebno prehranjevati zdravo: ISDE115

OVIRA PRI SPOPADANJU Z MOTNJAMI HRANJENJA

- Starši: ISDE113

5. INFORMACIJE O PREHRANI

VIR INFORMACIJ O PREHRANI

- Predavanje dietetičarke: ISDE96
- Vključeni vsi uporabniki: ISDE97
- Odsotnost pogovora o zdravi in primerni prehrani: ISDE103
- Predavanja o zdravi in primerni prehrani v drugih ustanovah: ISDE104

INSTITUCIJA

PREHRANJEVALNE NAVADE

- Odsotnost hranjenja v instituciji: ISDE3
- Obroki v skupini: ISDE29

PREHRANA V INSTITUCIJI

- Hrana brez aditivov: ISDE4
- Hrana je drugačnega okusa kot doma: ISDE5
- Hrana ni na voljo tekom celega dneva: ISDE28
- Nekaj hrane je na voljo v skupini: ISDE30, ISDE31
- Uporabniki hrane ne jemljejo sami: ISDE34
- Voda je na voljo tekom celega dneva: ISDE35
- Možnost priprave čaja: ISDE36
- Omejen čas jedilnice: ISDE37
- Odsotnost lakote zaradi pomanjkanja hrane: ISDE40
- Prepoved energijskih pijač v Domu: ISDE95, ISDE98
- Odsotnost prepovedi sladkarij in prigrizkov: ISDE99
- Dogovor o čim manjšem uživanju sladkarij in prigrizkov: ISDE100
- Oteženo nadzorovanje uporabnikov v prostem času: ISDE101

HRANA, KI JE NA VOLJO

- Dodatki: ISDE38
- Jogurt: ISDE39

1. REŠITEV

REŠITEV V PRIMERU LAKOTE

- Spodbujanje socialnih veščin, ko želijo hrano: ISDE32
- Dogovor med uporabniki: ISDE33
- Vzgojitelji/-ce obvestijo kuhinjo: ISDE70

- Vzgojitelji/-ce sporočijo opažanja v kuhinjo: ISDE71
- Hrana iz trgovine: ISDE72
- Kuhanje v skupini: ISDE73
- Hrana iz drugih skupin: ISDE74

2. DOŽIVLJANJE PRIMERNOSTI KOLIČINE HRANE

PREVEČ HRANE

- Pripravijo preveč hrane: ISDE62
- Hrana, ki uporabnikom ni dobra: ISDE65
- Tranzicije uporabnikov zaradi različnih razlogov: ISDE68

PREMALO HRANE

- Pripravijo premalo hrane: ISDE63
- Hrana, ki je uporabnikom dobra: ISDE66

3. PROBLEM

PROBLEM RAZPOREDITVE HRANE

- Vsaka skupina dobi hrano zase: ISDE64

V NAPREJ PRIPRAVLJENI OBROKI

- Hrana ne ostane sveža: ISDE67

4. VZROK

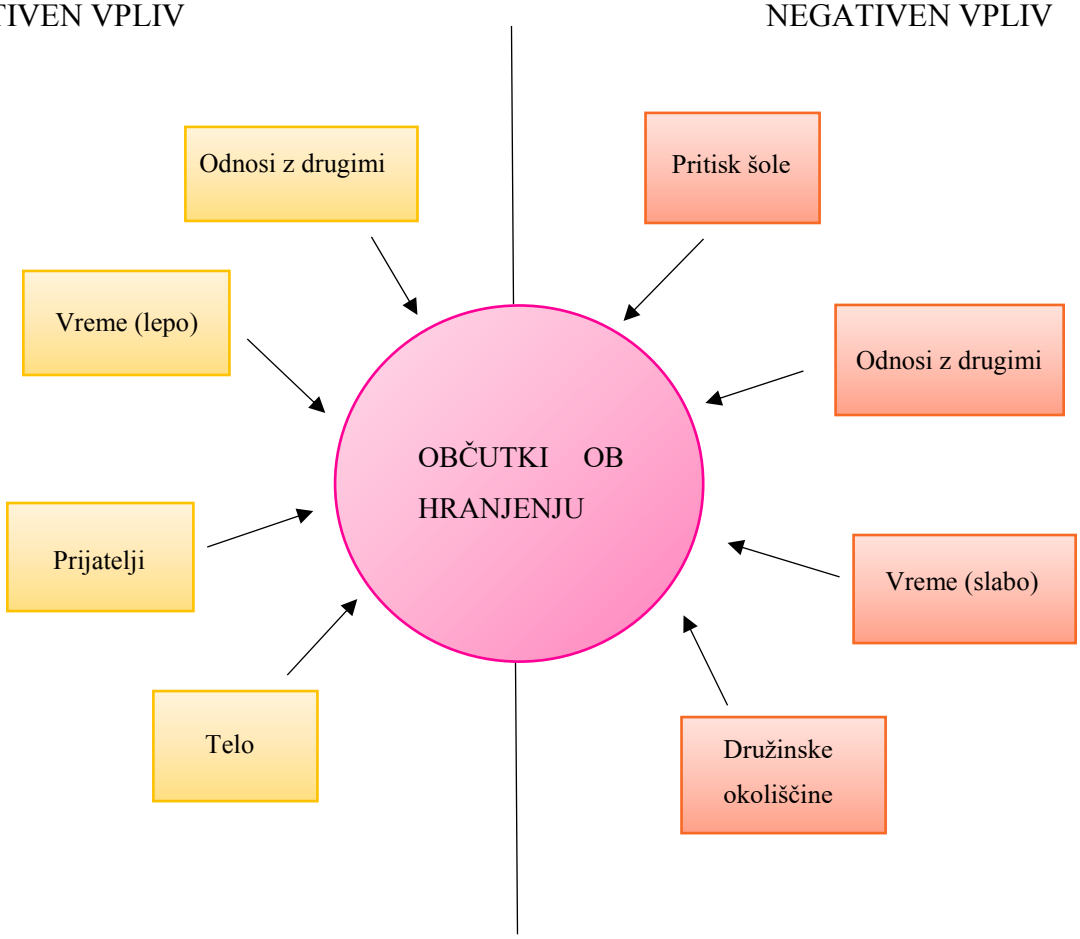
VZROK ZA ZAVRAČANJE HRANE V INSTITUCIJI

- Hranjenje na praksi: ISDE69

9.6. Odnosno kodiranje

Kdo/kaj vpliva in kako (pozitivno/negativno) vpliva na občutke ob hranjenju:

POZITIVEN VPLIV NEGATIVEN VPLIV

Doživljanje služb pomoči:

